ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

משניות

מסכת

עדיות

בלשון הקודש
ואידיש

276

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשמ"ו לפ"ק

בעזרת השם יתברך

ספר
משניות
מסכת עדיות

עם פירוש הנשר הגדול רבינו עובדיה מברטנורא

והוספנו גם כן פירוש המשנה בלשון אשכנז עברי טייטש בשולי היריעה המפרש ומבאר כל דברי רבותינו ז"ל בעלי המשנה בקיצור נמרץ, עם פירוש הרע"ב, למען יבינו כל עם בני ישראל את התורה שבעל פה הנמסרה לנו על הר האלקים על ידי משה נביאו נאמן ביתו.

והתועלת הפירוש ועל מה ראינו על ככה לעשות את הפירוש הזה כבר מלתנו אמורה והודענו זאת בשבטי ישראל על ידי המודעה אשר הוספנו בלשון הקודש וגם על עברי טייטש, גם נדפסה הקדמה בהתחלת כרך א'.

❖

הוצאת אמונה

ברוקלין נוא יארק, שנת תשמ"ו לפ"ק

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן. והלל אומר מפקידה לפקידה. אפילו לימים הרבה. וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה. אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה. ומפקידה לפקידה. ממעטת על יד

שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן. כל הנשים הרואות דם דיין שעתן. למפרע טהרות שנגעו בהן משעת ראייתן ואילך. ולא אמרי' מקמי הכי נמי הוה דם וכותלי בית הרחם העמידוהו והית' טמא' דקי"ל שכל הנשים מטמאות בבית החיצון ואע"פ שלא יצא הדם לחוץ וטעמא דשמאי דלא חייש דלמא מקמי הכי הוה דם. שאם אתה אומר כן. לבו של אדם נוקפו תמיד בשעת ביאה ופורש מאשתו ונמצאת מבטל בנות ישראל מפריה ורביה: מפקידה לפקידה. בדקה היום ומצאה טהורה ובדקה לסוף שבוע ומצאה טמאה. חוששים למגעה מבדיקה ראשונה ואילך שמא עם סלוק ידיה ראתה. וכותלי בית הרחם העמידוהו. ולביטול פריה ורביה לא חיישינן דדוקא לטהרות הוא דמטמאינן לה מפקידה לפקידה. ולא לבעלה. ושמאי אומר אי מטמאה לה לטהרות לבו נוקפו ופורש נמי מתשמיש: לא כדברי זה ולא כדברי זה. לא כדברי שמאי דמיקל טפי ואינו עושה סייג לדבריו. ולא כדברי הלל שמפריז על מדותיו ומחמיר יותר מדאי דודאי כולי האי ימים רבים לא מוקמי כותלי בית הרחם דם: מעל"ע ממעט' על יד מפקיד' לפקידה. ב' זמנים הוזכרו באשה לטמא טהרות למפרע והלך אחר הקל שבשניהן אם מפקידה לפקידה יותר על מעת לעת הלך אחר מעת לעת ולא תטמא אלא טהרות שנגעה מאתמול בשעה הזאת. ואם מעת לעת יותר על מפקידה לפקידה כגון שבדקה עצמה שחרית ומצאה טהורה ערבית ומצאה טמאה לא מטמאינן אלא הנך טהרות דמבדיקה שחרית ואילך והלכה כחכמים: על יד. אחר כמו ועל ידו החזיק בספר עזרא ב' ג' ד'

פרק א א (שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן) אלע ווייבער וואס זעהן דם נדה. איז גענוג זיא זאלין טמא זיין אלץ וואס זיא רירען אן פון דער צייט וואס זיי האבין געזעהן אז די דם נדה האט אן געהויבין צו גיין (הלל אומר) הלל זאגט (מפקידה לפקידה) פון איין בדיקה (אונטער זוכונג) צו דיא אנדערע בדיקה (אונטער זוכונג) אויב דיא אשה האט זיך בודק געוועזן זונטאג און זיא איז געוועזן טהור. זיא האט ניט געזעהן קיין דם נדות. און איבער אכטאג זונטאג האט זיא זיך ווידער בודק געוועזן. און זיא האט געפונען דם נדות ווען זיא האט זיך בודק געוועזן. און דיא גאנצע צייט פון פאר אכטאגין זונטאג ביז דעם זונטאג האט זיא זיך ניט בודק געוועזן. איז זיא טמא פון פאר אכטאגין זונטאג ביז היינט. טאמער פאר אכטאגין זונטאג באלד נאך דער בדיקה האט אן געהויבין צו גיין פון איר דם נדה און זיא האט ניט געוואסט (ואפילו לימים הרבה) און אפילו פון איין בדיקה צו דיא אנדערע בדיקה האט געדויערט לייענגער וויא אכטאג. נאר לאנג. איז זיא אויך טמא פון דיא ערשטע בדיקה ביז דיא אנדערע בדיקה דיא טומאה איז נאר צו טהרות. אלץ וואס זיא האט אן גערירט פון פאר אכטאגין זונטאג ביז היינט איז טמא. אבער צום מאן איז זיא געוועזן טהור דיא גאנצע וואך. (וחכמים אומרים) און דיא חכמים זאגין (לא כדברי זה ולא כדברי זה) ניט וויא שמאי זאגט און ניט וויא הלל זאגט (אלא מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה) נאר דער מעת לעת מאכט ווייניגער דיא צייט וויא פון איין בדיקה צו דיא אנדערע בדיקה (ומפקידה לפקידה ממעטת על יד מעת לעת) און פון איין בדיקה צו דיא אנדערע בדיקה מאכט ווייניגער דיא צייט וויא א מעת לעת ודיא חכמים זאגין עס איז דא צוויא צייטין טמא צו ווערין פון פריער. אדער מיט א מעת לעת פריער. אדער

מעת לעת. כל אשה שיש לה וסת. דיה שעתה. המשמשת בעדים הרי זו כפקידה. ממעטת על יד מעת לעת.

שהוא כמו ולאחריו החזיק: וסת. קבוע שנקבע לה זמן שאורח ג' פעמים ובדקה בשעת וסתה ומצאה טמאה דיה שעתה ולא חיישינן דלמא מקמי הכי הוה דודאי אורח בזמנו בא: והמשמשת בעדים הרי זו כפקידה. תרתי קתני וה"ק ומשמשת בעדים כלומר מלוה על כל אשה לשמש בשני עדים שבודקת בהן אחד לפני תשמיש וא' לאחר תשמיש: ה"ז כפקידה. בעד שלאחר תשמיש ה"ה כפקידה. וממעטת על יד מעת לעת ועל יד מפקידה לפקידה. דמהו דתימא שמא תראה טפת דם כחרדל ונתחפה ש"ז ולא להוי כפקידה קמ"ל מתני' דעד של אחר תשמיש הוה כפקידה אבל בעד שלפני תשמי' אינו כפקידה שמתוך שהיא מהומה לביאה כלומר בהולה לשמש אינה מכנסת אותו לחורין

פון דיא פריערדיגע בדיקה. אויב אשה האט זיך בודק געוועזן זונטאג פריה אונ האט ניט געזעהן דם נדות. אונ זיא האט זיך בודק געוועזן דינסטאג פריה אונ האט געזעהן דם נדות. אלץ וואס זיא האט אן גערירט פון זונטאג פריה ביז מאנטאג פריה. איז טהור. אונ פון מאנטאג פריה ביז דינסטאג פריה איז טמא אלץ וואס זיא האט אן גערירט. איז זיא טמא מיט אמעת לעת ופיר אונ צוואנציג שעה פריער. דאס הייסט דער מעת לעת מאכט וויניגער דיא צייט וויא פון דיא ערשטע בדיקה. פון דיא ערשטע בדיקה ביז דיא אנדערע איז צוויי מעת לעת. אונ זיא איז נאר טמא פון פריער איין מעת לעת. וויא איז אבער אז זיא האט זיך בודק געוועזן מאנטאג פארין נאכט. אונ האט ניט געזעהן דם נדות. אונ דינסטאג פריה האט זיא זיך ווידער בודק געוועזן אונ האט געזעהן דם נדות. איז זיא נאר טמא פון מאנטאג פארין נאכט. אזהאלבין מעת לעת. מאכט דאך דיא ערשטע בדיקה וויניגער דיא צייט וויא אמעת לעת) (כל אשה שיש לה וסת) אאשה וואס האט אאוים געזעצטע צייט ווען זיא זעהט דם נדות. דהיינו זיא האט שוין דרייא מאהל געזעהן דם נדות אין איין צייט. אונ ווען דיא צייט איז געקומען האט זיא זיך בודק געוועזן אונ האט געפונען דם נדה (דיה שעתה) איז גינוג זיא זאל מטמא זיין פון איצט. ניט פון פריערדיגע בדיקה. אונ ניט מיט אמעת לעת פריער. נאר פון איצט אן (המשמשת בעדים) עס איז אמצוה אז אאשה זאל זיך בודק זיין פאר תשמיש אונ נאך תשמיש. דאס הייסט עדות. די טיכלאך וואס דיא אשה איז זיך בודק מיט זייא. זאגין עדות אויף דיא אשה צוא זיא איז טהור צוא טמא (הרי זו כפקידה) אונ דיא בדיקה וואס נאך תשמיש איז אגוטע בדיקה אזו וויא אלע בדיקות. אונ דייל די בדיקה איז אגוטע בדיקה (ממעטת על יד מעת לעת) מאכט זיא וויניגער דיא צייט וויא אמעת לעת. אויב דער תשמיש איז געוועזן אין דער פריה אונ זיא האט זיך בודק געוועזן נאך דעם תשמיש. אונ זיא איז געוועזן טהור. דער נאך האט זיא זיך בודק געוועזן פארין נאכט אונ האט געפונען דם נדה. איז זיא נאר טמא פון דער פריה. אבער ניט מיט אמעת לעת פריער. דאס הייסט (וממעטת על יד מעת לעת) דיא בדיקה וואס נאך דעם תשמיש מאכט וויניגער דיא צייט וויא פון אמעת לעת (ועל יד מפקידה לפקידה) אונ דיא בדיקה וואס נאך דעם תשמיש מאכט וויניגער די צייט וויא פון איין בדיקה צוא דיא אנדערע. אויב זיא האט זיך בודק געוועזן אין דער פריה אונ זיא איז געוועזן ריין. דער נאך אין האלבין טאג האט דער מאן מיט איר משמש המטה געוועזן. אונ זיא האט זיך בודק געוועזן נאך דעם תשמיש אונ איז געוועזן ריין. דער נאך פארין נאכט האט זיא זיך בודק געוועזן אונ האט געזעהן דם נדה. איז זיא נאר טמא פון מיטען טאג. פון דיא בדיקה

ועל יד מפקידה לפקידה: ב שמאי אומר מקב לחלה. והלל אומר מקביים. והח"א לא כדברי זה. ולא כדברי זה. אלא קב ומחצה חייבים בחלה. ומשהגדילו המדות. אמרו חמשת רבעים חייבין. רבי יוסי אומר חמשה פטורין. חמשה ועוד חייבין: ג הלל אומר מלא הין מים שאובין. פוסלין המקוה

ולסדקין: ב מקב לחלה. עיסה שיש בה קב חייבת בחלה: קב ומחצה חייבין בחלה. שהן ז' לוגין וביצה וחומש ביצה למדה מדברית וסוף עומר לגולגולת עשירית האיפה שחייב בחלה כדכתיב (במדבר טו) ראשית עריסותיכם כדי עיסת מדבר והוסיפו שתות בירושלמית ומלאו שם מדבריות ככניסת בחמש ירושלמיות ולוג הסאה וביצה וחומש ביצה עולים ללוג ירושלמי שהלוג מדברי שהם ביצים תחנה בחמשה ביצים גדולים נמצא הלוג חסר ביצה גדולה הן ביצה וחומש ביצה תחת הביצה גדולה שהחומש ביצה שהוא שתות מלבד נוסף על הביצה נמצאו שהם ביצים גדולים שהן לוג גדול הרי הן שהם לוגים גדולים שהן קב ומחצה: משהגדילו המדות. זו היא מדה לפוריה שהוסיפו שתות על של רובלמי נמצאו

שהם לוגין חמש שהן חמשת רבעי קב שהקב ד' לוגין: חמשה ועוד חייבים. דקסבר ר' יוסי מדה מדברית היו ביצים גדולות מאלו אחד מעשרים בביצה לכל ביצה והלכה כחכמי' דקב ומחצה ירושלמי דהיינו ששה לוגין ירושלמיות שהן שבעה לוגין וביצה וחומש ביצה מדבריות הן שעור חלה והן מ"ג ביצים וחומש ביצה. ורמב"ם אזן וחקר ותקן ובדק ומצא שמשקל ה' מאות ועשרים דרה"ם מקמח חטים הוא שעור הקמח שחייב בחלה ומשקל הדרה"ם ידוע מצרים היום. ובכל ארץ ישראל שהוא משקל ס"א גרגירי שעורות בקרוב: ג היין. שהוא עשר לגין: פוסלים את המקוה. אם נפלו בתוכה קודם שהשלם שעורו. אבל לאחר שהשלם. אפילו השליך לתוכו כל מים שאובים שבעולם שוב אין פוסלים

וואס נאך תשמיש. אבער וואס זיא האט אן גערירט פון דיא בדיקה וואס איז געוועזן אין דער פריה ביז דיא בדיקה פון דעם מיטען טאג. איז טהור. דאס הייסט ועל יד מפקידה לפקידה. דיא בדיקה נאך תשמיש וואס איז געוועזן אין מיטען טאג מאכט וויינגער די צייט וויא פון דיא ערשטע בדיקה וואס איז געוועזן אין דער פריה: ב (שמאי אומר) שמאי זאגט (מקב לחלה) אז מען האט גיקנעטין אטייג פון אקב מעהל דארף מען געבין חלה (והלל אומר מקביים) אונ הלל זאגט אז דיא טייג איז פאר קנעטין פון צוויא קב מעהל דארף מען געבין חלה. אבער אז זיא איז פאר קנעטין פון וויינגער וויא צוויא קב מעהל דארף מען ניט געבין חלה (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לא כדברי זה ולא כדברי זה) ניט וויא שמאי זאגט אונ ניט וויא הלל זאגט (אלא קב ומחצה חייבים בחלה) נאר אז מען פאר קנעט אטייג פון אקב מיט אהאלבין קב מעהל דארף מען געבין חלה (ומשהגדיל המדות) אז דיא מאסין זענען גרעסער גיווארין (אמרו חמשת רבעים חייבין) האט מען גיזאגט אז מען פאר קנעט אטייג פון פינף פערטיל קב (אקב מיט אפערטיל קב) מעהל. דארף מען געבין חלה. רבי יוסי זאגט (חמשה פטורין) פון פינף פערטיל קב מעהל דארף מען ניט געבין חלה (חמשה ועוד חייבין) אבער אז מען פאר קנעט אטייג פון פינף פערטיל קב מיט נאך אביסול מעהל. דארף מען געבין חלה: ג (הלל אומר) הלל זאגט (מלא הין מים שאובים פוסלין המקוה) אויב אפולער העמער גישעפטע וואסער איז אריין גיגאסין גיווארין אין אמקוה. איידער עס איז אין איר געוועזן פערציג סאה רעגין וואסער. ווערט דיא מקוה פסול. אהעמער איז צוועלף

פוסלים: שחייב אדם לומר בל' רבו. כלו' הין אינו לשון משנה אלא לשון תורה אלא כך שמע מרבותיו שמעיה ואבטליון. ור"ש קבל מאביו ז"ל שמפני שהיו שמעיה ואבטליון גרי צדק לא היו יכולין להוציא מפיהן אלא הין והיו אומרים אין במקום הין. כדרך בני אדם עד היום באיכם יכולים לחתוך באותיות (אהח"ע) והיה הלל גם הוא אומר אין כמו שהיו רבותיו שמעיה ואבטליון גרי צדק

המקוה. אלא שאדם חייב לומר בלשון רבו. ושמאי אומר תשעה קבין. וחכ"א לא כדברי זה. ולא כדברי זה. אלא עד שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון. שלשת לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה. וקיימו חכמים את דבריהם: ד ולמה מזכירין את דברי שמאי והלל לבטלה. ללמד לדורות הבאים שלא יהא אדם עומד על דבריו. שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם

אומרים: גרדיים. אורגים: משער האשפו'. הזכיר התנא שם אומנתן ושם שכונתן לומר לך שלא ימנע אדם עצמו מבית המדרש. שאין לך אומנות פחותה מן הגרדי. שאין מעמידים הימנו לא מלך ולא כה"ג ואין שער בירושלים פחות משער האשפות. והכריעו בעד הן לכל חכמי ישראל: ד שלא יהא אדם עומד על דבריו. שלא יהא סרבן לעמוד קיים בסברתו: אבות העולם. הלל ושמאי:

לוגין) (אלא שאדם חייב לומר בלשון רבו) נאר א מענטש מוז זאגן מיט די זעלביגע ווערטער וואס דער רבי זאגט. וויל דער רבי פון הלל האט גיזאגט דיא ווערטער „מלא הין" אפילער העמער. דריבער האט הלל אויך גיזאגט דיא ווערטער „מלא הין" אפילער העמער (עיין בהרע"ב ותי"ט) (ושמאי אומר תשעה קבין) אונ שמאי זאגט אויב ניין קבין זעקס אונ דרייסיג לוגין גישעפטע וואסער איז אריין גיגאסין גיווארין אין אמקוה. אידער עס איז אין איר גיוועזן פערציג סאה רעגין וואסער. ווערט דיא מקוה פסול. אבער מיט וויניגער וויא ניין קבין ווערט זיא ניט פסול (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לא כדברי זה ולא כדברי זה) ניט וויא הלל זאגט אונ ניט וויא שמאי זאגט (אלא עד שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים) נאר ביז עס זענען גיקומען צוויא וועבער וואס זייא וואהנען אין ירושלים ביא דעם טויער וואס מען פירט דארט דיא מיסט (והעידו משום שמעיה ואבטליון) אונ זייא האבין עדות גיזאגט אז זייא האבען גיהערט פון שמעיה מיט אבטליון (ששלשה לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה) אז דרייא לוגין גישעפטע וואסער איז אריין גיגאסין גיווארען אין אמקוה. אידער עס איז אין איר גיוועזן פערציג סאה רעגין וואסער. ווערט דיא מקוה פסול (וקימו חכמים את דבריהם) האבען דיא חכמים ושמאי אונ הלל דער האלטען זייערע רייד. אונ פסקנן אויך אזוי וויא שמעיה אונ אבטליון: ד (ולמה מזכירין את דברי שמאי והלל לבטלה) אז דער דין איז ניט וויא שמאי אונ ניט וויא הלל צוא וואס דער מאנט מען אומזיסט זייערע רייד. זאל דיא משנה נאר בריינגען וואס שמעיה אונ אבטליון האבען גיזאגט (ללמד לדורות הבאים) נאר דיא משנה וויל לערנען מוסר צוא דיא מענטשין וואס וועלין גיבאהרין ווערין אויף דיא וועלט (שלא יהא אדם עומד על דבריו) אז א מענטש זאל ניט בלייבען ביא זיינע רייד. אז אנדערע מענטשען זאגין עס איז ניט וויא ער זאגט. זאל ער מודה זיין צוא זייא אונ זאל אן נעמען זייערע רייד (שהרי אבות העולם לא עמדו על דבריהם) ווארום שמאי אונ הלל וואס זענען גיוועזן דיא פאטערס ודיא גרויסע לייט פון דיא וועלט זענען אויך ניט געבליבען ביא זייערע רייד. נאר זייא האבען מבטל גיוועזן זייערע

רייד

ה ויסמוך עליו. כלומר שעשה כדברי היחיד ושיח לעת הרבים: אין ב"ד אחר. שיעמוד אחריו יכול לבטל דברי ב"ד הראשון שעשה כדברי היחיד עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין. בחכמה היינו שראש הישיבה של ב"ד האחרון יהיה גדול בחכמה מראש הישיבה של ראשון. ובמנין היינו מנין התלמידים שבישיבה של אחרון מרובים ממנין התלמידים שהיו בה של ראשון: ו למה מזכירין דברי היחיד בין

דבריהם: ה ולמה מזכירין דברי היחיד בין המרובין. הואיל ואין הלכה אלא כדברי המרובין. שאם יראה ב"ד את דברי היחיד ויסמוך עליו שאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חברו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין. היה גדול ממנו בחכמה. אבל לא במנין. במנין. אבל לא בחכמה. אינו יכול לבטל דבריו עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין: ו אמר ר' יהודה אם כן למה מזכירין דברי היחיד בין המרובין

רייד. אונ האבן אן גינומען דיא רייד פון דיא צוויא ווערים: ה (ולמה מזכירין דברי היחיד בין המרובין) צוא וואס דער מאנט מען דיא רייד פון איין תנא צווישען דיא רייד פון פיל תנאים (הואיל ואין הלכה אלא כדברי המרובין) וייל דער דין איז ניט ווי דער איין תנא זאגט. נאר ווי די פיל די תנאים זאגין. דארף מען דאך גאר ניט דער ציילען וואס דער איינער זאגט. ענטפערט דיא משנה (שאם יראה בית דין את דברי היחיד יסמוך עליו) דריבער שטייט די רייד פון איין תנא. טאמער וועט אמאהל גיפעלין צוא בית דין דיא רייד פון איין תנא. וועלין זייא מעגין פסקנן וויא ער זאגט. אונ אז מען וועט נאר איין מאהל פסקנן ווי דער איין תנא. וועט שוין אזוי בלייבען אויף אייביג (שאין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו) ווארום איין בית דין קען ניט מבטל זיין דעם דין וואס דער פריערדיגער בית דין האט גיפסקנט (עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין) סיידין דער גרעסטער פון דעם אנדערין בית דין זאל זיין אגרעסערער למדן פאר דעם גרעסטין פון דעם ערשטין בית דין. אונ דיא תלמידים זיינע זאלין זיין מער וויא דיא תלמידים פון דעם גרעסטין פון דעם ערשטין בית דין (היה גדול ממנו בחכמה אבל לא במנין) אבער אז דער גרעסטער פון דעם אנדערין בית דין איז אגרעסערער למדן וויא דער גרעסטער פון דעם ערשטין בית דין איז גיוועין. נאר די תלמידים פון דעם גרעסטין פון ערשטין בית דין זענען מער וויא דיא תלמידים פון דעם גרעסטין פון דעם אנדערין בית דין (במנין אבל לא בחכמה) אדער דיא תלמידים פון דעם גרעסטין פון אנדערין בית דין. זענען מער וויא דיא תלמידים פון דעם גרעסטין פון דעם ערשטין בית דין זענען גיוועין. נאר דער גרעסטער פון דעם ערשטין בית דין איז גיוועין אגרעסערער למדן וויא דער גרעסטער פון דעם אנדערין בית דין (אינו יכול לבטל דבריו) קען ניט דער אנדערער בית דין מבטל זיין דיא רייד פון ערשטין בית דין (עד שיהיה גדול ממנו בחכמה ובמנין) סיידין דער גרעסטער פון דעם אנדערין בית דין זאל זיין אגרעסערער למדן פאר דעם גרעסטין פון דעם ערשטין בית דין. אונ דיא תלמידים זיינע זאלין זיין מער וויא דיא תלמידים פון דעם גרעסטין פון דעם ערשטין בית דין (עיין תי"ו) אז ווער קען דאס וויסען אויב דער אנדערער בית דין איז גרעסער וויא דער ערשטער אדער ניין. דריבער בלייבט אייביג דער דין וויא דער פריערדיגער בית דין פסקנט. אונ אז דעם פריערדיגען בית דין גיפעלט אמאהל צו פסקנן וויא איינער. בלייבט שוין אויף אייביג אזוי דער דין. דריבער שטייט דיא רייד פון איין תנא אויך:

(אמר רבי יהודה) הא רבי יהודה גיזאגט (אם כן למה מזכירין דברי היחיד בין המרובין לבטלה) אויב אזוי. וא דיא רייד פון דעם איין תנא איז גאר אומזיסט. קיינער וועט גענוים ניט

לבטלה. שאם יאמר האדם כך אני מקובל. יאמר לו כדברי איש פלוני שמעת: ז בית שמאי אומרים רובע עצמות מן העצמים. בין משנים בין משלשה. ובה"א רובע עצמות מן הגויה. מרוב הבנין. או מרוב המנין. שמאי אומר אפילו מעצם אחד: ח כרשיני תרומה. ב"ש שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה. בית הלל אומרים שורין בטהרה. ושפין ומאכילין

המרובין. כדי לבטלן. יחיד שלא עשה שום ב"ד כדבריו. והן דחוי' ובטלין למה מזכירין אותן כלל ומפני שאם יאמר אדם כך אני מקובל. ויתמה בשמועה שאין עושין כקבלתו יאמרו לו כדברי איש פלוני שמעת ונדחו דבריו: ז רובע עצמות. רובע קב של עצמות המת מטמאים באהל. ופחות [מרובע] אינן מטמאין אלא במגע ובמשא. אבל לא באהל. וסברי ב"ש דרובע קב מטמאי' ואפי' הן ממתים הרבה: ובה"א רובע עצמות מן הגויה. כלומר מגוף אחד של מת אחד ולא ממתים הרבה. ואפילו של מת אחד אין מטמאין עד שיהיה ברובע הקב רוב בנין דהיינו רוב גודל הגוף. או רוב מנין עצמותיו של אדם ויהיו קכ"ה עצמות. שמנין עצמותיו של אדם רנ"ח: אפילו מעצם אחד. אם עצם אחד של מת ממלא רובע קב מטמא באהל והלכה כבית הלל: ח כרשיני תרומה. בערבי קורין להם כרסנ"א. והם מאכל לגמלים ואין בני אדם אוכלים אותם אלא מדוחק בשנת רעבון. ומפרישין מהן תרומה. הואיל ונאכלים לאדם בפרקים ע"י הדחק. ואינם קדושה כשאר תרומות: שורין. אותן במים: ושפין. על בשרן: בטהרה. בנקיות ידים כדין כל שאר אוכלים של תרומה. שסתם ידים שניות הן ופוסלות את התרומה: ומאכילין. לבהמה בטומאה. ואינו חושש אם מטמא אותן בידים בשעה שמאכילן לבהמה אבל כל זמן שאינו מאכילן לבהמה אסור לטמאן בידים: שורין בטהרה. שמרייתן במים מכשירתן לקבל טומאה. ואם שורה אותן בטומאה נמצא הכהן ומטמאן באים

ניט פסקנן וויא ער. צוא וואס איז דער מאנט זיינע רייד צווישען דיא רייד פון פיל תנאים ענפערט דיא משנה (שאם יאמר האדם כך אני מקובל) אויב אמענטש וועט אמאהל זאגין איך האב גיהערט אז דער דין איז אזוי. וועט אים זיין אונגער פאר וואס פסקנת בית דין אנדערש (יאמר לו) וועט מען אים זאגין (כדברי איש פלוני שמעת) דוא האסט גיהערט אז יענער תנא זאגט אזוי. אבער פיל תנאים קריגען אויף אים. אונ דער דין מוז זיין וויא דיא פיל תנאים זאגין. ניט וויא דער איינער זאגט: ז בית שמאי זאגין (רובע עצמות מן העצמים) אויב אין אשטוב איז דא אפערטיל קב ביינער פון אמת וועט"י (בין משנים בין משלשה) סייא דיא ביינער זענען פון צווייא מתים אונ סייא זייא זענען פון דרייא מתים. איז טמא אלין וואס אין שטוב. אונ בית הלל זאגין (רובע עצמות מן הגויה) דער פערטיל קב ביינער מוז נאר זיין פון איין מת (מרוב הבנין או מרוב המנין) אונ אין דעם פערטיל קב מוז זיין דאס גרעסטע טייל פון אמענטשין. אדער דאס מערסטע צאהל גלידער פון אמענטשין דאס איז הונדערט פינף אונ צוואנציג גלידער (שמאי אומר) שמאי זאגט (אפילו מעצם אחד) אפילו דער פערטיל קב ביינער איז נאר פון איין ביין. איז אויך טמא אלין וואס אין שטוב: ח (כרשיני תרומה) כרשינים פון תרומה. כרשינים איז אזוי אגראז וואס דאס עסט אבהמה. נאר אמאהל פאר נויט עסט דאס אמענטש אויך. בית שמאי זאגין (שורין ושפין) מען ווייקט זייא אונ מען רייבט מיט זייא דאס לייב (אזוי פלעגט מען טאהן פאר צייטין) (בטהרה) נאר מען זאל וואשין דיא הענט איידער מען רירט זייא אן (ומאכילין בטומאה) אונ אז מען גיט דאס עסין צוא אבהמה. מעג מען איר געבין מיט הענט וואס זענען טמא. אונ בית הלל זאגין (שורין בטהרה) ווייקן מוז מען דיא כרשינים מיט הענט וואס זענען טהור (ושפין ומאכילין בטומאה) אונ רייבין דאס לייב מיט דיא כרשינים. אדער

געבין

בטמאה. שמאי אומר יאכלו צריד. ר"ע אומר כל מעשיהם בטומאה:

ט הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות, ובית הלל אומרים בשקל כסף. ובשקל מעות. (רבי מאיר אומר) אין מחללין כסף ופירות על הכסף. וחכמים מתירין:

לאחד וזה בלבד אוסרים ב"ה משום היכר כדי שידעו שהן תרומה: יאכלו צריד. לשון יובש כמו צריד של מנחות שהיא מקום של מנחות שלא הגיע שם שמן. אף כאן יאכלו יבשים שלא יבא עליהן משקה בשעת אכילה. כדי שלא יבא לידי הכשרו לקבל טומאה: כל מעשיהם בטומאה. ואפילו השרייה. והלכה כבית הלל: ט הפורט סלע ממעות מעשר שני. מי שיש לו מעות נחשת של מעשר שני ובא לפורטן בסלע כסף להעלות לירושלים מפני משאוי הדרך: בש"א בכל הסלע מעות. אם בא לפרטן יכול הוא לפרוט כלו. נותן מעות בשביל כל הסלע: ובית הלל אומרים. לא יפרוט אלא חציין. שכשיבא לירושלים. יהיה צריך לפרוטות מיד לקנות צרכי סעודה. ואם ירצו הכל אצל שלחני לפרוט יוקירו הפרוטות ונמצא מעשר שני נפסד. לפיכך ישאו פרוטות עמהן להוציא במקצת ולכשיכלו יפרוט בכסף שבידו מעט מעט. שקל הוא חצי סלע: אין מחללין כסף ופירות על כסף. מי שיש לו חצי דינר כסף של מעשר. ופירות של מעשר שוים חצי דינר לא יצרפם יחד לחללם על דינר: וחכמים מתירין. בכה"ג ע"י צירוף פירות. כיון

געבן עסן דיא כרשינים צוא אבהמה. מעג מען מיט הענט וואס זענען טמא אויך. שמאי זאגט (יאכלו צריד) מען מוז עסן דיא כרשינים פון תרומה טרוקן. עס זאל אויף זייא ניט זיין קיין משקה ווען מען עסט זייא. מען זאל ניט דער קענען אויב זייא זענען שוין אן געברייט געווארין טמא צוא ווערין. רבי עקיבא זאגט (כל מעשיהן בטומאה) מען מעג אלץ טאהן מיט דיא כרשינים. מיט הענט וואס זענען טמא. אפילו ווייקן מעג מען זייא אויך מיט הענט וואס זענען טמא: ט (הפורט סלע ממעות מעשר שני) ווען איינער האט קופער געלט פון מעשר שני. אונ עס איז אים שווער צוא פירן זייא ביז ירושלים. אונ ער וויל זייא אויס טאהשין אויף א טאלער. בית שמאי זאגין (בכל הסלע מעות) ער מעג אויס טאהשין אונ אוועק געבן דיא גאנצע קליין געלט וואס איז ווערט א טאלער) אונ נעמען פאר זייא א גאנצין טאלער. אונ בית הלל זאגין (שקל כסף ושקל מעות) פאר א האלבין טאלער זאל ער נעמען זילבער געלט (א גאנצין האלבין טאלער) אונ פאר א האלבין טאלער זאל ער לאזין ביי זיך קליין געלט. ווארום אין ירושלים דארף מען קליין געלט עסן צוא קויפין. אונ אז מען וועט מתיר זיין אוים צוא טאהשין דיא קליין געלט אויף טאלערם. וועלין אלע אויס טאהשין זייערע קליין געלט אויף טאלערם. אונ וועלין פירען טאלערם אין ירושלים. עס זאל זיין גרינגער צוא פירען. אונ אין ירושלים וועט קיינער ניט ברייננען קיין קליין געלט. אונ אז אלע וועלין טאהשין זייערע טאלערם אין ירושלים אויף קליין געלט וועט קליין געלט טייער ווערין אונ ער וועט מוזין שאדין האבין פון דיא טאלערם. וועט דאך מעשר שני שאדין האבין. דריבער מוז יעדער ברייננען העלפט קליין געלט. ער זאל האבין אויס צוא געבין באלד ווייא ער וועט קומען אין ירושלים. דער נאך וועט ער דיא האלבע טאלערם אויס טאהשין בישלאבווייז. רבי מאיר זאגט (אין מחללין כסף ופירות על הכסף) ווען איינער האט א האלבין גילדין פון מעשר שני אונ פירות פון מעשר שני וואס איז ווערט א האלבין גילדין. טאר ער ניט צוזאמען אויס טאהשין אויף א גילדין. (וחכמים מתירין) אונ דיא חכמים זאגין ווייל ער האט פירות ווייניגער וויא א גילדין אונ געלט אויך ווייניגער

י הפורט סלע של מע"ש בירושלים. ב"ש א׳ בכל הסלע מעות. ובה"א בשקל כסף. ובשקל מעות. הדנים לפני חכמים אומרים בשלשה דינרים כסף ובדינר מעות. ר"ע אומר בשלשה דינרים כסף וברביעית (כסף ברביעית) מעות ור׳ טרפון אומר ד׳ אספרי כסף. שמאי אומר יניחנה בחנות ויאכל

שאין לו אלא חצי דינר כסף. אבל לחלל דינר כסף ופירות שוין דינר על חצי סלע שהוא שני דינרין מודים חכמים שאין מחללים. והלכה כחכמים: י הפורט סלע של מעשר שני בירושלים. שהרי מחליף סלע שבידו. ונוטל פרוטות להוציאם לצרכי סעודת מעשר: בש"א. חס כא להחליף כל הסלעים שבידו במעות יחליף: בה"א לא יחליף אלא חציין. שמא לא ישהה בעיר עד שיוציא את כלן. ויפקידם בעיר עד רגל אחר. והפרוטות מתעפשות ואם יחזור ויחליפם בסלעים נמצא שלחני משתכר ב׳ פעמים. ומעשר שני נפסד: הדנים לפני חכמים. שמעון בן עזאי. ושמעון בן זומא. וחנן המצרי: בשלשה דינרים כסף ובדינר מעות. שסלע הוא ד׳ דינרים וכשבא להחליף הסלע לא יקח אלא בדינר א׳ פרוטות וג׳ דינרים יהיו כסף: וברביעית כסף ברביעית מעות. בדינר רביעי של כסף לא יקח אלא ברביעתו מעות של נחשת. וג׳ חלקים כסף שנמצא לוקח מעות א׳ משש׳ עשר בסלע בלבד: ארבעה אספרי כסף. הדינר חמשה אספר"י ומטבע הוא בארץ יו"ן שעד היום קורין לו אספר"ו. נמצא הסלע עשרים אספר"ו כשהוא מחלל בדינר יחללנו על ארבעה אספר"ו כסף. ואספר"ו א׳ נחשת נמצא לוקח נחשת א׳ מעשרים בסלע בלבד: יניחנה בחנות ויאכל כנגדה לא יחלל כלל על הפרוטות שמא ישכח יעשה אותו

וויא אגילדין מעג ער אוים טאהשין אויף אגילדין. אבער אז ער האט פירות פאר אגילדין אונ אגילדין געלט טאר ער ניט אוים טאהשין אויף אהאלבין טאלער ופאר צייטין איז גיוועז אהאלבער טאלער צוויא גילדין): י (הפורט סלע של מעשר שני בירושלים) ווען איינער טאהשט אוים אטאלער פון מעשר שני אויף קופער געלט אין ירושלים אוים צוא געבין אז פ עסין. בית שמאי זאגין (כל הסלע מעות) אויב ער וויל אוים טאהשין אלע טאלערס וואס ער האט אויף קליין געלט. מעג ער. אונ בית הלל זאגין (שקל כסף ושקל מעות) ער זאל נאר אויס טאהשין העלפט פון די טאלערס וואס ער האט. ער זאל האבין העלפט זילבער געלט אונ העלפט קופער געלט (הדנין לפני חכמים אומרים) דיא וואס האבין גילערנט פאר דיא חכמים ודאס איז שמעון בן עזאי אונ שמעון בן זומא אונ חנן המצרי זאגין (בשלשה דנרין כסף ודינר מעות) ער זאל נעמען פאר דרייא גילדין זילבער געלט אונ נאר פאר איין גילדין קופער געלט ואטאלער איז פיר גילדין. רבי עקיבא זאגט (שלשה דינרין כסף ורביעית מעות) פאר דרייא גילדין זאל ער נעמען זילבער געלט. אונ פאר דעם פערטין גילדין זאל ער נעמען דרייא חלקים גילדין זילבער געלט אונ איין חלק פון דעם גילדין זאל זיין קופער געלט. קומט אויס אז ער נעמט קופער געלט אזעכצענט חלק פון אטאלער. רבי טרפון זאגט (ארבע אספרי כסף) פיר אספרי זילבער זאל ער נעמען אספרי איז אזוי אמטבע. אונ אין אגילדין איז דא פינף אספרי. אונ אין אטאלער איז גיוועזן פאר צייטין פיר גילדין. זאגט רבי טרפון אז ער טאהשט אויס אטאלער פון מעשר שני. זאל ער געמען דרייא גילדינס זילבערנע. אונ פאר דעם פערטין גילדין. זאל ער נעמען פיר אספרי זילבער. אונ פאר דעם פינפטין אספר זאל ער נעמען קופער געלט. נעמט ער קופער געלט אפינפטיל גילדין אונ אצוואנציג חלק פון אטאלער. שמאי זאגט (יניחנה בחנות ויאכל כנגדה) מען טאר ניט אוים טאהשין אטאלער פון מעשר שני אויף קופער געלט. נאר ער זאל געבין

חולין. אלא יניח הסלע אצל החנוני ויאכל כנגדה עד שתכלה. והלכה כדברי ב״ה בלבד: **יא** שנטלו חפוי. רבותי פירשו מלשון חפוי פותחת (שבת דף פ״א) שהם הטיגים הבולטים מהמפתחות שנוהגים לעשות בארץ ישמעאל אף כאן רגילים לעשות בכסא של כלה כמין טיגים בולטים כדי שיסמכו עליהן. ורמב״ם פי׳ חפויו פחותין וליורין שעושים מעלים או מאבנים ומדביקין אותן בכסא הכלה: ב״ש מטמאים. דאכתי חזי לישיבה: וב״ה מטהרין. אבל כסא שעשוי בגוף העריבה עצמה דלא חזי לכלה והוי כנשבר: אף מלבן הכסא מודו ב״ש וב״ה לטהור: שמאי אומר. אף

יא כסא של כלה שנטלו חפויו. בית שמאי מטמאין. ובית הלל מטהרין. שמאי אומר אף מלבן של כסא טמא. כסא שקבעו בעריבה. ב״ש מטמאין ובית הלל מטהרין. שמאי אומר אף העשוי בה: **יב** אלו דברים שחזרו ב״ה להורות כדברי ב״ש. האשה שבאה ממדינת הים. ואמרה מת בעלי תינשא. מת בעלי תתיבם.

טמא כלומר אף מלבן הכסא בפני עצמו בלא הכסא ובלא חפויו טמא כ״ש שהכסא בלא חפויו טמא: מלבן. צורת לבינה מרובעת עושין על הכסא ויושבין עליו: כסא שקבעו בעריבה. הביא כסא ממקום אחר. וקבעו בעריבה לדך ישיבתו ועריבה הינה טמאה מדרס דחזיא לגישה ולא לישב עליה: ב״ש מטמאין. דלא בטל כסא לגבי עריבה: וב״ה מטהרין. ממדרס דבטל כסא לגבי עריבה. כסא

דעם טאלער אין דער קראם וואס מען פארקויפט עסין. אונ זאל נעמען עסין פון קראם ביז ער וועט אויף עסין פאר דעם גאנצין טאלער. דער נאך וועט ער געבין דעם קרעמער נאך אמאהל אטאלער. אזוי זאל ער טאהן ביז ער וועט אוועק פארין פון ירושלים: **יא** (כסא של כלה שניטלו חפויו) אשטוהל פון אכלה איז גיוועזן פאר צייטין גימאכט. היגטען אנאגט אן צוא לעהנען דעם קאפ. אונ ביי די זייטין איז גיוועזן גימאכט גידערינגע ווענטלאך ארויף צוא לייגין די הענט. זאגט די משנה אויב עס איז אפ גיבראכין גיווארין די אלע דרייא ווענטלאך (בית שמאי מטמאין) בית שמאי זאגין די שטוהל קען טמא ווערין אז זיא רירט אן אטומאה. ווייל מען קען נאך זיצען אויף איר (ובית הלל מטהרין) אונ בית הלל זאגין דאס איז אצובראכענע שטוהל קען זיא ניט טמא ווערין. שמאי זאגט (אף מלבן של כסא טמא) אפילו פון די שטוהל איז ניט מעהר געבליבען נאר די פיר פיס מיט די פיר לייסטין פון הויבין אונ די ברעטיל וואס מען זיצט אויף איר איז אויך אראפ גינומען גיווארין. פון דעסטוועגין קען זיא אויך טמא ווערין. ווארום אן די ברעטיל קען מען אויך זיצען אויף די לייסטין (כסא שקבעו בעריבה) אויב מען האט ארייין גיזעצט אשטוהל אין אמולטער (בית שמאי מטמאין) אויב אזב זיצט אויף די שטוהל ווערט די שטוהל טמא (ובית הלל מטהרין) אונ בית הלל זאגין די שטוהל איז טהור. שמאי זאגט (אף העשוי בה) אפילו מען האט גימאכט פון די מולטער אזוי וויא אשטול צום זיצען אונ אזב איז גיזעסין אויף איר ווערט אויך טמא: **יב** (אלו דברים שחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי) ביי די דינים האבין בית הלל חרטה גיהאט פון זייערע רייד אונ פסקנן וויא בית שמאי (האשה שבאה ממדינת הים) אאשה איז גיקומען פון אווייטע מדינה (ואמרה מת בעלי) אונ זיא האט גיזאגט מיין מאן איז גישטארבין (תנשא) מעג זיא גינומען ווערין צו אייו אנדער מאן (מת בעלי תתייבם) אויב די אשה זאגט מיין מאן איז גישטארבין אן קינדער. מעג זיא גינומען ווערין צוא איר מאנס ברודער (דברי בית

ובה"א לא שמענו אלא בבאה מן הקציר בלבד. אמרו להם ב"ש אחת הבאה מן הקציר. ואחת הבאה מן הזיתים. ואחת הבאה ממדינת הים. לא דברו בקציר אלא בהווה. חזרו ב"ה להורות כב"ש. בית שמאי אומרי' תנשא ותטול כתובתה. וב"ה אומרים תנשא ולא תטול כתובתה. אמרו להם ב"ש התרתם את הערוה החמורה לא תתירו את הממון הקל. אמרו להם ב"ה מצינו שאין האחים נכנסין לנחלה על פיה. אמרו להם ב"ש והלא מספר

כסא העשוי בעריבה עצמה טמא מדרס: **יב** אלא בבאה מן הקציר. כמעשה שהיה שהלכו בני אדם לקצור חטין והכישו נחש לאחד מהן ומת. ובאה והודיעה בב"ד שלחו ומצאו כדבריה ולא התירו אלא דוגמתו שיהא הדבר קרוב. אבל ממדינת הים אינה נאמנת: אלא בהווה. מעשה שהיה כך היה. וה"ה לשאר מקומות: שאין האחין נכנסין. לנחלת בעלה.

שמאי) אזוי זאגט בית שמאי. און בית הלל זאגין (לא שמענו) מיר האבין ניט גיהערט אז זיא זאל מעגין געמען אמאן (אלא בבאה מן הקציר בלבד) נאר אז זיא קומט פון שניט אזוי וויא עס הא ט גיטראפין אזאך. מענטשין זענען גיגאנגען שניידין ווייץ האט אשלאנג אביס גיטאהן איינעם פון זייא און ער איז גישטארבין. איז דיא ווייב גיקומען און האט דאס דער ציילט צוא בית דין. האט בית דין געשיקט זעהן אויב עס איז אמת וויא זיא זאגט. איז גיוועזן ריכטיג וויא זיא האט גיזאגט. האבין דיא חכמים גיזאגט אויב עס וועט נאך אמאהל אזוי טרעפין וויא איצט. אז אאשה וועט קומען פון נאהנט. און וועט זאגין איר מאן איז גישטארבין. איז זיא בגלויבט. אבער אז זיא קומט פון אווייטע מדינה און זאגט איר מאן איז גישטארבין. איז זיא ניט בגלויבט (אמרו להם בית שמאי) האבין בית שמאי גיזאגט צו בית הלל (אחת הבאה מן הקציר) סיי זיא קומט פון שניט (ואחת הבאה מן הזיתים) און סייא זיא קומט פון דיא איילבירטען (ואחת הבאה ממדינת הים) און סיי זיא קומט פון אווייטע מדינה און זאגט איר מאן איז גישטארבין איז זיא בגלויבט (לא דברו בקציר אלא בהוה) נאר וואס דיא חכמים האבין גיזאגט אז זיא קומט פון שניט און זאגט איר מאן איז גישטארבין איז זיא בגלויבט. דאס איז נאר ווייל דיא מעשה איז אזו גיוועזן. אבער אפילו זיא קומט פון איין אנדער ארט. און פון ווייט איז זיא אויך בגלויבט צוא זאגין איר מאן איז גישטארבין (חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי) האבין בית הלל חרטה גיהאט פון זייערע רייד און פסקנן וויא בית שמאי. בית שמאי זאגין דיא אשה וואס זאגט איר מאן איז גישטארבין (תנשא ותטול כתובתה) מעג זיא גינומען ווערין צוא אמאן. און געמט דיא כתובה פון ערשטין מאנס פאר מעגין. בית הלל זאגין (תנשא) זיא מעג גינומען ווערין צוא אמאן (ולא תטול כתובתה) נאר דיא כתובה נעמט זיא ניט (אמרו להן בית שמאי) האבין בית שמאי גיזאגט צוא בית הלל (התרתם את הערוה החמורה) אז איר האט מתיר גיוועזן אאשת איש זאל נעמען אמאן. וואס דאס איז ארב. ווייל איר גלויבט איר אז איר מאן איז גישטארבין (לא תתירו את הממון הקל) זאלט איר ניט מתיר זיין דאס געלט פון די כתובה. וואס געלט איז גרינגער וויא דער איסור פון אאשת איש (אמרו להן בית הלל) האבין בית הלל גיזאגט צוא בית שמאי (מצינו) מיר געפינען אזוי אגלייכין (שאין האחים נכנסים לנחלת על פיה) דיא ברידער (דיא קינדער) ירשנן ניט זייער פאטער דורך איר וואס זיא זאגט אז דער מאן (זייער פאטער) איז גישטארבין. זעהט מען דאך צוא אמאן נעמען גלויבט מען איר און צוא געלט זאכין גלויבט מען ניט (אמרו להן בית שמאי) האבין בית שמאי גיזאגט צוא בית הלל (והלא מספר כתובה נלמוד) פון דעם לשון וואס עס שטייט אין דיא כתובה לערנען

דרחמנא אמר ע״פ שני עדים. וגבי גבואין ושהרד אליו באותן הדמים: תקנתם את דידם הוא דאקילו משום עגונה: משפר רבו. שאינו חסר כלום: לישא שפחה אינו כתובתה. מנוסח שהתקינו לכתוב בשטר יכול. מפני צד חירות שבו: בת חורין אינו כתובה: כשתנשאי לאחר. והרי היא כשאת יכול. מפני צד עבדות שבו: כופין את רבו ואח״כ תטול כתובתה:

יג מי שחציו עבד וחציו ב״ח. כגון עבד של ב׳ שותפים ושחררו א׳ מהן. א״נ שקבל רבו ממנו חצי דמיו. ועושהו ב״ח. וה״ה אם היה עבד של אשה שותפין ואחד מהם שחררו. שכופין את כלם לשחררו: יד כלי חרס מציל על הכל. כלי

כתובתה נלמוד שהוא כותב לה. שאם תינשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליך. חזרו ב״ה להורות כדברי ב״ש: יג מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד. ואת עצמו יום אחד. דברי ב״ה (אמרו להם ב״ש) תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם. לישא שפחה אינו יכול. בת חורין אינו יכול. ליבטל. והלא לא נברא העולם. אלא לפריה ורביה. שנאמר (ישעיה מה) לא תהו בראה לשבת יצרה. אלא מפני תקון העולם. כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו. חזרו בית הלל להורות כב״ש: יד כלי חרס מציל על הכל כדברי

מיר (שהוא כותב לה) ער שרייבט איר אין דיא כתובה (שאם תנשאי לאחר) אויב דו וועסט גינומען ווערין צוא איין אנדערין מאן (תטלי מה שכתוב ליך) זאלסטו נעמען וואס איך האב דיר געשריבען. דריבער מוז מען איר געבין דיא כתובה וייל זיא נעמט אמאן (וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי) האבין בית הלל חרטה גיהאט פון זייערע רייד אונ פסקנן וויא בית שמאי: יג (מי שחציו עבד וחציו בן חורין) צוייא מענטשין האבין גיקויפט אקנעכט בשותפות. אונ איינער האט דעם קנעכט פריי גימאכט פון זיין חלק. אונ דער אנדערער האט אים ניט פריי גימאכט. איז דער קנעכט העלפט פריי אונ העלפט קנעכט (עובד את רבו יום אחד) דינט ער דעם בעל הבית איין טאג (ואת עצמו יום אחד) אונ זיך אליין דינט ער איין טאג (דברי בית הלל) אזוי זאגין בית הלל (אמרו לו בית שמאי) האבין בית שמאי גיזאגט צוא בית הלל (תקנתם את רבו) איר האט גוט גימאכט פאר זיין בעל הבית (ואת עצמו לא תקנתם) אבער אים אליין דעם קנעכט האט איר ניט גוט גימאכט (לישא שפחה) ער זאל נעמען פאר אווייב אדינסט אכנענית (אינו יכול) קען ער ניט. וייל ער איז העלפט פריי (בת חורין) אפרייע טאכטער אאידישע ווייב (אינו יכול) קען ער ניט נעמען. וייל ער איז העלפט אקנעכט (ליבטל) זאל ער ליידיג זיין. ער זאל ניט נעמען אווייב (והלא לא נברא העולם) דיא וועלט איז דאך ניט מעהר בשאפין גיווארין (אלא לפריה ורביה) נאר מען זאל נעמען אווייב אונ קינדער האבין (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (לא תוהו בראה לשבת יצרה) ניט צו וויסט האט מען דיא וועלט בשאפין. נאר צוא בזיצען איר האט מען זיא בשאפין (אלא מפני תיקון העולם) נאר צוא מאכין אתקנה פאר דיא וועלט. אונ פאר דעם קנעכט (כופין את רבו) נייט מען זיין בעל הבית (ועושה אותו בן חורין) אונ ער מוז אים מאכען פריי (וכותב שטר על חצי דמיו) אונ דער קנעכט שרייבט אים אוועקסיל אויף זיין העלפט געלט (וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי) האבין בית הלל חרטה גיהאט פון זייערע רייד אונ פסקנן וויא בית שמאי: יד (כלי חרס מציל על הכל) אויב אערדענע כלי שטייט אין אשטוב. אונ אין דיא שטוב ליגט אמת. אויב די ערדענע כלי איז גוט פאר מאכט. אלין וואס עס ליגט אין דיא ערדענע כלי. איז טהור (כדברי בית

ב״ה. ובש״א אינו מציל אלא על האוכלין. ועל המשקין. ועל כלי חרס. אמרו להם ב״ה מפני מה. אמרו להם ב״ש מפני שהוא טמא על גב עם הארץ ואין כלי טמא חוצץ. אמרו להם ב״ה והלא טהרתם אוכלים ומשקין שבתוכו. אמרו להם ב״ש כשטהרנו אוכלים ומשקין שבתוכו. לעצמו טהרנו. אבל כשטהרת את הכלי טהרת לך ולו.

חרס שמוקף צמיד פתיל מציל על כל מה שבתוכו דכתיב (במדבר יט) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא. הא יש עליו צמיד פתיל טהור הוא ומה שבתוכו לא שנא כלים ולא שנא אוכלים ומשקין ובכלי חרס הכתוב מדבר דכתיב וכל כלי פתוח במי שמטמא דרך פתחו ואינו מטמא דרך גבו: אינו מציל אלא על אוכלין ומשקין ועל כלי חרס. אבל על שאר כלים אינו מציל כדמפרש ואזיל: מפני מה. מפני שהוא טמא על גב ע״ה. שכל הכמלא של ע״ה בין כלים בין אוכלים ומשקין כולן בחזקת טמאין לפי שאינם בקיאים בהלכות טומאה וטהרה. וחושבין על טמא שהוא טהור: ואין כלי טמא חוצץ. אין מציל מפני הטומאה אלא כלי טהור בלבד אבל כלי טמא אינו מציל על מה שבתוכו וכלים של ע״ה הואיל ובחזקת טמאים הן איך מצילין: לעצמו טהרנו. לע״ה לבדו טהרנו. ולא חיישינן דלמא אתי חבר לאשתמושי בהו שהרי הם בדלי׳ ממגעם. ובלא״ה נמי כל מאכלם טמא. הלכך אוכלין ומשקין וכ״ת שאוכלים נטהרה במקום שהיו בתוך צמיד פתיל של כלי ע״ה אמרי׳ להו טהורים הן. וישתמשו בהן שמחזיקין כליהם בחזקת טהורים. ואין לחוש שמא ישאל החבר מהן וישתמש בהן שהרי הן אלו בחזקת

הלל) אזוי זאגין בית הלל. אונ בית שמאי זאגין (אינו מציל אלא על האוכלין ועל המשקין ועל כלי חרס) אויב אין דיא ערדענע כלי ליגט עסינווארג אדער משקה אדער ערדענע כלים. זענען זייא טהור. אבער אנדערע זאכין וואס ליגט אין דיא ערדענע כלי זענען טמא. אונ עס העלפט ניט וואס דיא כלי איז פאר מאכט פון הויבין מיט אדעק (אמרו להם בית הלל) האבין בית הלל גיזאגט צוא בית שמאי (מפני מה) פאר וואס זענען אנדערע זאכין טמא (אמרו להם בית שמאי) האבין בית שמאי גיזאגט צוא בית הלל (מפני שהוא טמא על גב עם הארץ) ווייל דיא ערדענע כלי איז טמא. ווייל אעם הארץ האלט זיא מיט זיינע הענט. אונ וואס אעם הארץ רירט אן איז טמא (ואין כלי טמא חוצץ) אונ אכלי וואס איז טמא קען ניט פארשטעלין פאר אטומאה זיא זאל ניט צוין קומען איניווייניג (אמרו להם בית הלל) האבין בית הלל גיזאגט צוא בית שמאי (והלא טהרתם אוכלין ומשקין שבתוכו) איר זאגט דאך אז עסינווארג אונ משקה ואונ ערדענע כלים וס ליגט איניווייניג זענען טהור. דארף דאך דאס אויך טמא זיין (אמרו להם בית שמאי) האבען בית שמאי גיזאגט צוא בית הלל (כשטהרנו אוכלין ומשקין שבתוכו) אז מיר האבין גיזאגט דיא עסינווארג אונ משקה ואונ ערדענע כלים וואס ליגט איניווייניג איז טהור (לעצמו טהרנו) דאס האבין מיר נאר גימאכט טהור פאר דעם עם הארץ. ווארום אלמדן וועט ניט בארגין בייא אעם הארץ ניט עסינווארג אונ ניט משקה אונ ניט ערדענע כלים. ווייל ער ווייס זענען זייא טמא דורך דעם עם הארץ וואס ער רירט זייא אן (אבל כשטהרת את הכלי) אבער אז דוא וועסט זאגין אז אנדערע כלים וואס מען קען זייא טובל זיין אין אמקוה אונ זייא ליגען אין דיא גרויסע ערדענע כלי דיא זענען אויך טהור (טהרת לך ולו) דאס מאכסטו טהור פאר דיר ופאר אלמדן צו גימאכטע. ווארום אזעלכע כלים וואס מען קען זייא טובל זיין בארגט אלמדן אונ פאר דעם עם הארץ. אונ ער האלט זיי ביז פארין נאכט אונ איז זייא טובל אונ בייא נאכט ניצט בייא אעם הארץ.

טמאין ואין להם טהרה עולמית. אבל בכלי שטף. דהיכא למיחש שמא ישאל החבר מהן ויטבילם וישתמש בהם בלא הזאה ג' וז' שלא ידע שנטמאו באוהל המת וחושב דטבילה בעלמא סגי להו. לכלים מטומאה שנטמאין אגב עם הארץ. והיינו דתנן עברת לך וכו'. דאתי חבר לאשתמושי בהו. הלכך עמו דין הוא לכל. ואמרו דאין כלי שטף נצול בצמיד פתיל לא בשל חבר. ולא בשל ע"ה. ואם באו לגזור שלעולם כלי חרס של עם הארץ לא יציל בצמיד פתיל לפי שהוא בחזקת ט"ה ואין כלי עמא מציל (אבל של חבר יציל) לא היו עמי הארצות מקבלין מהם. לפי שהן סבורים שהן בקיאין ושומרים כליהם בטהרה וכליהם שלהן מצילין:

חזרו בית הלל להורות כדברי ב"ש:

פרק ב **רבי** חנינא סגן הכהנים העיד ארבעה דברים. מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרף את הבשר שנטמא בולד הטומאה. עם

פרק ב **רבי** חנינא סגן הכהנים העיד. מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטומאה. בולד של ולד קאמר דבשר שהוא שלישי שנטמא בולד של ולד כלומר שנגע בשני ונעשה הוא שלישי. לא נמנעו מלשרפו עם הבשר שנטמא באב הטומאה שהוא ראשון לטומאה. וכשנוגע זה הבשר שהיה מתחלה שלישי בבשר שנטמא באב הטומאה חוזר להיות שני שהרי נגע בראשון ונעשה שני. ונמצא שהוסיפו לו טומאה על טומאתו. דמעיקרא שלישי. והשתא שני. ואעפ"כ לא נמנעו מלשרפו עם חמור ממנו דהואיל ואף זה הקל לשריפה עומד לא חשו

ער מיט זיא. ווייל ער מיינט זיא זענען נאר טמא דער פון וואס דער עם הארץ האט זיא אן גערירט אונ ער וועט ניט וויסען אז דיא כלי איז טמא געווארען פון אמת אונ זיא איז טמא זיבען טעג אונ מען דארף אויף איר שפריצען דיא וואסער פון דיא פרה אדומה. וועט דאך דער למדן גיצען מיט אכלי טמא וואס ער וועט מיינען זיא איז טהור. דריבער האט מען גימאכט איין דין פאר אלע מענטשין גלייך דיא כלים וואס מען קען טובל זיין אויב זיי ליגען אין אערדענע כלי אפארמאכטע אונ אין שטוב איז דא אמת זענען זיא טמא. אפילו די ערדענע כלי דיא גרויסע איז פון אלמדן וואס זיא איז טהור. פון דעסטוועגין זענען דיא כלים וואס אין איר טמא. דיא גזרה האט מען גימאכט אויב עס וועט אזוי טרעפין בייא אעם הארץ. אז אין אשטוב וואו ליגט אמת וועט שטיין אגרויסע ערדענע כלי אונ אין איר וועט זיין קליינע כלים וואס מען קען זייא טובל זיין אין אמקוה. וועט ער זייא אויך האלטין פאר טמא אונ זייא זענען אין אמת טמא ווייל דיא ערדענע כלי איז טמא פון דעם עם הארץ וואס ער האט זיא אן גערירט. אונ אז אלמדן וועט קומען צוא אים בארגין אכלי פון דיא כלים וואס זענען גילעגין אין דיא ערדענע כלי. וועט ער אים זאגין זייא זענען טמא פון אמת. אבער אז מען וועט זאגין אז כלים וואס ליגען אין דיא ערדענע כלי פון אלמדן איז טהור. וועט דער עם הארץ זאגין זיין כלי איז אויך טהור. אונ וועט זייא פאר בארגין צום למדן. אונ דער למדן וועט ניט וויסען אז זיא איז טמא פון אמת (חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי) האבען בית הלל חרטה גיהאט פון זייערע רייד. אונ פסקנן איך וויא בית שמאי:

פרק ב א (רבי חנינא סגן הכהנים העיד ארבעה דברים) רבי חנינא וואס ער איז גיוועזן דער גרעסטער פון דיא כהנים ואונטער דעם כהן גדול האט עדות גיזאגט אויף פיר זאכין (מימיהם של כהנים) פון דיא טעג פון דיא כהנים. וויא לאנג דיא כהנים לעבין (לא נמנעו) האבין זייא זיך נישט פאר מיטען (מלשרוף) פון צוא פאר ברענען (את הבשר

הבשר שנטמא באב הטומאה. אע״פ שמוסיפין טומאה על טומאתו. הוסיף רבי עקיבא מימיהם של כהנים. לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום. בנר שנטמא בטמא מת. אע״פ שמוסיפין טומאה על טומאתו:

אם מטמאים אותו יותר ממה שהיה. ואע״פ שאין אוכל מטמא אוכל מן התורה שנאמר בטומאת אוכלים טמא הוא. הוא פגום(?) ואין מטמא אוכל כיוצא בו. מ״מ רבנן גזרו שיהא אוכל מטמא אוכל: השמן. של תרומ׳ שנפסל בטבול יום הוא שלישי לטומאה. דטבול יום הוא פוסל את התרומה מן התורה. ועושה אותו שלישי: בנר שנטמא בטמא מת. היינו נר של מתכת הוא ולא של חרס דכל כלי חוץ מכלי חרס שנגעו בטומאת מת נעשו כמותה. אם אב אב. ואם ראשון ראשון. דכתיב (במדבר יט) בחלל חרב. ודרשינן חרב הרי הוא כחלל. שהחרב שנגע במת. נעשה אבי אבות כמת עצמו. וכשנוגע בטמא מת שהוא אב נעשה ג״כ החרב אב וכל שאר כלים כחרב לדין זה. חוץ מכלי חרס. נמצא הנר של מתכת שנגע בטמא מת נעשה אב הטומאה והשתא הוסיף ר״ע על דברי ר׳ חנינא סגן הכהנים. שהכי ר״ח לא התיר אלא להחזיר השלישי שני. ור״ע התיר להחזיר השלישי ראשון. שהשמן שנפסל בטבול יום שהוא שלישי. כשמדליקין אותו בנר שנטמא בטמא מת. שהנר עצמו נעשה אב. כמו שאמרנו נמצא שחוזר השלישי להיות ראשון. ואעפ״כ לא נמנעו. דהואיל ויש שם טומאה עליו לא חיישינן ליה ומותר

שנטמא בולד הטומאה) דיא פלייש וואס איז טמא געווארן פון אזאך וואס דאס איז דיא אנדערע פון דיא טומאה. דהיינו אשרץ הייסט אב הטומאה. דער פאטער פון דיא טומאה. וואס עס רירט אן דעם שרץ הייסט ולד הטומאה. דאס קינד פון דיא טומאה. אונ וואס עס רירט אן דעם ולד הייסט ולד ולד הטומאה אקינד פון אקינד פון דיא טומאה. דאס הייסט דאס אנדערע פון דיא טומאה. אונ אז דיא פלייש האט אן גערירט דעם ולד ולד הטומאה איז דיא פלייש געווארן אדריטע פון דיא טומאה. פלעגין דיא כהנים פאר ברענגען דיא פלייש צוזאמען מיט דיא פלייש (שנטמא באב הטומאה) וואס איז טמא געווארן פון אאב הטומאה. איז דיא פלייש דער ערשטער פון דיא טומאה. אונ דיא פלייש וואס איז געווען פריער דער דריטער פון דיא טומאה. איז איצט געווארן דער אנדערער פון דיא טומאה (אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו) האטשי מען מערט מען פאר גרעסערט) דיא טומאה פון דעסטוועגין מעג מען. ווייל סייא וויא סייא פאר ברענט מען. וואס איז צוא מען איז מער טמא צוא ווייניגער טמא (הוסיף רבי עקיבא) רבי עקיבא האט נאך מער גיזאגט (מימיהם של כהנים) פון דיא טעג פון דיא כהנים. וויא לאנג דיא כהנים לעבין (לא נמנעו) האבין זייא זיך ניט פאר מיטען (מלהדליק את השמן) פון אנצינדין דיא אייל (שנפסל בטבול יום) וואס איז פסול געווארן ווייל זייא האבין אנגערירט אן אטמא נאך דעם וויא ער האט זיך טובל געווען היינט נאר דיא זון איז נאך ניט אונטער גינאנגען. אונ דיא אייל האט מען אריין גיגאסין (בנר שנטמא בטמא מת) אין אלאמפ ופון אייזין אדער פון מעש) וואס ער האט אנגערירט אן אזאך וואס איז טמא געווארן פון אמת. איז דיא זאך אאב הטומאה. אונ דער לאמפ ווערט אויך אאב הטומאה. אונ דיא אייל וואס איז פריער גיוועזן דער דריטער פון דיא טומאה ווארום אז מען רירט אן אזעלכין וואס האט זיך טובל געווען. פאר דיא זון אונטער גיין. האט מע דעם דין וויא אדריטער פון דיא טומאה) ווערט איצט דער ערשטער פון דיא טומאה (אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו) האטשי מען מערט ומען פאר גרעסערט דיא טומאה. פון דעסטוועגין מעג מען.

ב א״ר חנינא סגן הכהנים מימי לא ראיתי עור יוצא לבית השרפה. א״ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה. שיאותו הכהנים בעורו. וחכ״א (לא ראינו אינו) ראיה. אלא יוצא לבית השרפה: **ג** אף הוא העיד על כפר קטן שהיה בצד ירושלי׳. והיה בו זקן אחד והיה מלוה לכל בני הכפר. וכותב בכתב ידו. ואח״ים

להם ף בידים: **ב** לא ראיתי עור יוצא לבית השרפה. לאחר שהופשט אם נמלאת טרפה אע״פ שפסול זה היה בו קודם הפשט הואיל ולא ניכר אלא לאחר הפשט: שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה. הא קמ״ל ר״ע דאפי׳ בכור בעל מום הנשחט במדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלא באכילה. כדכתיב (דברים טו) בשעריך תאכלנו אבל אם מת עורו אסור וטעון קבורה. ואשמועינן ר״ע דהיכא דלא הוכר טרפתו עד לאחר הפשט. סתירתו שחיטתו והפשטו לעורו כאילו מרק דמו במקדש: יאותו הכהנים בעורו. ואינו נשרף: אין לא ראינו ראיה. שמא לא אירע בימיו שימצא טרפה לאחר הפשט ואם אירע ושרפוהו. הוא לא ראה: אלא יצא לבית השריפה. הואיל וקודם הפשט בא. והלכה כר״ע בבכור בעל מום כשהתירו מומחה. אבל לא התירו מומחה. לא. והלכה כחכמים בבכור תמים דבשר בקבורה. ועור בשרפה: **ג** וכותב בכתב ידו. שטר חוב על הלוה:

ווייל זייא וויא זייא פאר ברענט מען דיא אייל. וואס איז צוא מען איז מער טמא צוא וויינגער: ב (אמר רבי חנינא סגן הכהנים) רבי חנינא סגן הכהנים האט גיזאגט (מימי לא ראיתי) איך האב קיין מאהל ניט גיזעהן (עור יוצא לבית השרפה) מען זאל פארברענען אפעל פון אקרבן. נאר דיא פעל גיהער צוא דיא כהנים. אפילו דער קרבן איז פסול גיווארין. ווייל מען האט גיפונען ער איז טרייף. ער האט ניט גיקענט לעבין. פון דעסטוועגין ווייל מען האט אים גישאכטין. איז דיא פעל מותר. מען מעג פון איר הנאה האבין (אמר רבי עקיבא) האט רבי עקיבא גיזאגט (מדבריו למדנו) פון זיינע רייד קענען מיר אפ לערנען (שהמפשיט את הבכור ונמצא טרפה) אז מען האט גישאכטין אבכור. סייא מען האט אים גישאכטין צום מזבח. אונ סייא ער האט גיהאט אפעלער וואצו ברואכענע פום אונ מען האט אים גישאכטין צום עסין. אונ מען האט אפ גיצוינגין דיא פעל פון איהם. אונ מען האט גיפונען דער בכור איז טרייף. ער וואלט ניט גיקענט לעבין (שיאותו הכהנים בעורו) פון דעסטוועגין מעגין דיא כהנים הנאה האבין פון דיא פעל. ווייל מען האט גיפונען דעם פעלער דער נאך וויא דיא פעל איז שוין אפ גיצוינגין גיווארין (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לא ראינו אינו ראיה) אז מען האט ניט גיזעהן. איז נאך ניט קיין בעווייזונג אז דער דין אזוי. עס קען זיין רבי חנינא האט ניט גיזעהן ווייל אין זיין צייט האט ניט גיטראפין מען זאל געפינען אקרבן זאל טרייף ווערין נאך דער שחיטה. אדער עס האט גיטראפין אונ מען האט דיא פעל פאר ברענט. נאר רבי חנינא האט ניט גיוואסט (אלא יוצא לבית השרפה) נאר ווייל דיא בהמה איז טרייף גיווארין איידער מען האט פון איר אפ גיצוינגין דיא פעל. דארף מען דיא פעל פאר ברענען וועין בהרע״ב: ג (אף הוא העיד על כפר קטן שהיה בצד ירושלים) נאך האט רבי חנינא עדות גיזאגט עס איז גיוועזן אקליינער דארף בייא ירושלים (והיה בו זקן אחד) אין דארף איז גיוועזן איין אלטער מאן (והיה מלוה לכל בני הכפר) אונ ער פלעגט פאר בארגין געלט צוא אלע מענטשין פון דארף (וכותב בכתב ידו) אונ דער אלטער אליין פלעגט שרייבין דעם וועקסיל (ראובן האט בייא מיר גיבארגט הונדערט גילדין) (ואחרים חותמין) אונ אנדערע מענטשין פלעגין זיך חתמען

חותמים. ובא מעשה לפני חכמים והתירו. לפי דרכך אתה למד שהאשה כותבת את גיטה. והאיש כותב את שוברו. שאין קיום הגט אלא בחותמיו. ועל מחט שנמצא בבשר. שהסכין והידים טהורות. והבשר טמא. ואם נמצאת בפרש. הכל טהור: ד שלשה דברים אמר רבי ישמעאל לפני חכמים בכרם ביבנה. על ביצה טרופה. שהיא

ואחרים חותמים. עדים כשרים היו חותמים על השטר: והתירו. ואע״פ שכותב השטר הוא המלוה. ונוגע בעדותו: שהאשה כותבת את גיטה. ועדים כשרים חותמים בו: את שוברו. שטר מחילה שמחלה לו אשתו על כתובתה: שאין קיום הגט אלא בחותמיו. העדים שחתומים על הגט הם עיקר שהם קיום הגט הלכך כשהעדים כשרים חתומים בו כשר אע״פ שהוא כתב יד האשה: ועל מחט. שידוע בה שנטמאה במת. ונמצאת בבשר הקדש כשחתכו אותו בעזרה וספק אם נגע בה הסכין והאדם אם לאו. הסכין והאדם טהורין דספק טומאה ברשות הרבים היא שהעזרה דין רה״ר יש לה לענין טומאה וספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור והבשר טמא דודאי נגעה בו טומאה ומתני׳ איירי בבהמה קדשים שהשבירה בנסר סמוך לשחיטתה ועדיין מפרכסת טופח עליה שהוכשר הבשר לקבל טומאה באותן המים דאי לאו הכי לא היה הבשר טמא ואע״פ שרוחצים אותה בבית המטבחי׳ בעזרה דקי״ל משקה בית מטבחיא דכן. ואין מכשירין את הבשר לקבל טומאה. ואי קשיא היאך הבשר טמא והידים טהורים. והלא אוכלין טמאין מטמאין את הידים מדרבנן. הא לא קשיא מידי דקי״ל אין טומאת ידים במקדש דכשגזרו על טומאת ידים לא גזרו בה במקדש: ד בכרם. שהיו יושבין שורות שורות של חכמים ככרם זה הנטוע שורות שורות של גפנים: על ביצה הטרופה. בקערה

ואונטער שרייבן פאר עדות (ובא מעשה לפני חכמים) האט מען דאס גיזאגט פאר די חכמים (והתירו) האבין זייא גיזאגט מען מעג אזוי טאהן (לפי דרכך אתה למד) בייא דעם וועג פון דער זאך קענסטו אפ לערנען (שהאשה כותבת את גיטה) אז א אשה מעג שרייבין איר גט. נאר כשרה עדות זאלין זיין אויף אים גיחתמת (והאיש כותב את שוברו) אונ אמאן מעג שרייבן דעם קוויט אז זיין ווייב האט בייא אים אפ גינומען די כתובה אין גאנצין אדער העלפט. נאר כשרה עדות זאלין זיין אויף אים גיחתמית (שאין קיום הגט אלא בחותמיו) ווארום דער עיקר פון א גט ואונ פון וועקסלען אונ פון אנדערע פאפירען איז נאר די עדות וואס זענען גיחתמת אויף אים. אבער שרייבן דעם פאפיר מעג ווער עס וויל ונאך האט רבי חנינא גיזאגט (ועל מחט שנמצאת בבשר) אויב מען האט געשניטען א קרבן אין דער עזרה אין הויף פון בית המקדש) אונ מען האט גיפונען א נאדיל אין די פלייש. אונ מען ווייס אז די נאדיל איז טמא גיווארין פון א מת. נאר מען ווייס ניט אויב די הענט מיט דעם מעסער האבין אן גערירט די נאדיל. זענען זייא אויך טמא גיווארין. אדער זייא האבין ניט אנגערירט זענען זייא טהור. איז דער דין (שהסכין והידים טהורות) דער מעסער אונ די הענט זענען טהור. ווייל אויף זייא איז א ספק ואונ אין די עזרה איז א ספק טומאה טהור) (והבשר טמא) אונ די פלייש איז טמא (ועיין בהרע״ב ית״י (ואם נמצאת בפרש) אונ אויב מען האט גיפונען די נאדיל אין די מיסט פון די בהמה (הכל טהור) איז אלץ טהור. די פלייש איז אויך טהור. ווארום מיר זאגין די נאדיל איז נאר גיוועזן אין די מיסט אונ די פלייש האט זיא גאר ניט אנגערירט: ד (שלשה דברים אמר רבי ישמעאל לפני חכמים בכרם ביבנה) דרייא זאכין האט גיזאגט רבי ישמעאל פאר די חכמים אין בית המדרש אין יבנה (על ביצה טרופה שהיא נתונה על גבי ירק של תרומה שהיא

הבור

שנתערבה החלבון והחלמון יחד ונתונה ע"ג הירק. ונגע טבול יום בביצה אע"פ שהוא חולין דאין שייך תרומה בביצה וטבול יום אינו פוסל בחולין אפ"ה הוי חבור ונפסל הירק כאלו נגע בו: אם היה כמין כובע. שנתנפחה הביצה ונעשית כמין כובע על הירק ותלויה תחתיה: שבולת שבקצי׳ שייך בקצירתו שבולת אחת שלא קצר. וכ"ש אותה שבולת מגיע לקמה: אם נקצרה. אם אות׳ שבול׳ נקצרת עם הקמה הרי היא של בעל הבית. שהקמה מצילתה דלא קרינן בה לא תשוב לקחתו: ואם לאו. הרי זו שכחה. והויא לעניים: ערים. חמש גפנים הנטועות ומודלות ומורכבות על גבי כלונסות או ע"ג גדר קרויות ערים לשון על ערם ילועי: אם יש בו כמלא בוצר וסלו. אם הגנה גדולה כשעור שיעמוד בה בוצר הענבים עם סלו שמכניס הענבים לתוכו כשהוא מלקט הענבים מכל צדדי העריס: תזרע. הגנה. והוא שירחיק הזרע מהגפנים כדי עבודת הכרם שהם ו׳ טפחים: ואם לאו. שאין הגנה גדולה כל כך: לא תזרע. ואע"פ שמרחיק לכל רוח וזורע השאר:

נתונה על גבי ירק של תרומה שהיא חבור. ואם היתה כמין כובע אינה חבור. ועל שבולת שבקציר וראשה מגעת לקמה אם נקצרה עם הקמה הרי היא של בע"ה ואם לאו הרי היא של עניים. ועל גנה קטנה שהיא מוקפת ערים. אם יש בה כמלא בוצר וסלו מכאן. ומלא בוצר וסלו מכאן. תזרע.

חבור) אז מען האט צוא קלאפט אאיי דיא געלכיל מיט דיא ווייסיל צוא זאמען. אונ מען האט דאס ארויף גיגאסען אויף ירקות (גרינווארג) וואס זענען תרומה. איז דאס גיווארין איין בהעפטונג. אז א טבול יום (א טמא וואס האט זיך טובל גיוועזן. פון נאך דיא טבילה ביז דיא זוהן גייט אונטער. הייסט ער א טבול יום) האט אנגערירט דיא איי ווערט טמא דיא ירקות (ואם היתה כמין כובע) אויב דיא איי איז טרוקען גיווארין אונ אין מיטען איז זיא אויף גיבלאזין. אונ זיא ליגט אויף דיא ירק אזוי וויא א היטול (אינו חבור) איז שוין דיא איי ניט קיין בהעפטונג צוא דיא ירקות. אז דער טבול יום רירט אן דיא איי זענען דיא ירקות טהור (נאך האט רבי חנינא גיזאגט) (ועל שבולת שבקציר) אזאנג וואס איז געבליבין שטיין פון שניט. מען האט פארגעסין איר אפ צוא שניידין (וראשה מגיע לקמה) אונ דער זאנג אז מען וועט אים איינבייגין וועט דער שפיץ פון זאנג גרייכין צוא דיא תבואה וואס שטייען נאך אין פעלד אונ מען דארף זייא שניידין (אם נקצרת עם הקמה) אויב מען קען דעם זאנג איינבייגין צוא דיא איבעריגע תבואה. מען זאל זיי שניידין צו זאמען (הרי היא של בעל הבית) גיהער דער זאנג צום בעל הבית (ואם לאו) אונ אויב מען קען ניט דעם זאנג מיט שניידין מיט דיא איבעריגע תבואה (הרי הוא של עניים) גיהער דער זאנג צוא דיא ארעמע לייט (נאך האט רבי חנינא גיזאגט) (ועל גנה קטנה) אקלייגער גארטין ווייניגער וויא אכט איילין דיא ברייט. ארום דעם גארטין איז אוואנט (שהיא מוקפת ערים) וואס זיא איז ארום מיט ווי גשטאקין. אוסער דעם גארטין ביא דיא וואנט שטייען פינף ווייגשטאקין. אונ ביא דיא אנדערע וואנט גענין איבער דיא וואנט. שטייען אויך פינף ווייגשטאקין. אונ דיא ווייגשטאקין זענען ארויף גיצויגין אויף דיא ווענט (אם יש בה כמלא בוצר וסלו מכאן) אויב דער גארטין איז אזוי ברייט אז איגוויינינג אין גארטין ביי דר וואנט קען גיין א מענטש מיט זיין קארב אב צו לייגין אינוויינינג די ווייניטרויבין (ומלא בוצר וסלו מכאן) אונ ביי דר וואנט וואס גענין איבער קען אויך גיין א מענטש מיט זיין קארב אריין צו לייגין אינוויינינג די ווייניטרויבין. צו זאמען דארף זיין דר גארטין ברייט אינוויינינג ניט ווייניגער ווי פיר איילין (תזרע) מעג מען

כדי טבולת הכרם מפני שהזרע נראה עם ידע שיעמ ד ולא ישכנו. לא היה לד ובהאי כמי הכרם כאילו הם כלאים: ה ופרשן רבי לא גזרו רבנן. והוי פטור ומותר: לפסין יהושע. אימתי חייב. ואימתי פטור: אם אירוניות. כלי חרס סתומים עשויין כמין לעשות לה פה חייב. משום בונה: ואם כדור חלול מבפנים. ולאחר שמלבנים אותן

לה ציא ממנו לחה פטור. דמלאכה שא"צ לגופה היא שהפתח היא המלאכה. וזו א"צ להיות לה פתח מעכשיו ואין כאן אלא איס"ור דרבנן ומשום צערא לא גזור. והוי פטור ומותר: אם מתעסק שלא ישכנו פטור. דא"צ לגופו של דבר הגלוד ואם היה

ואם לאו לא תזרע: ד שלשה דברים אמרו לפני ר' ישמעאל ולא אמר בהם לא איסור והיתר. ופירשן ר' יהושע בן מתיא. המפיס מורסא בשבת. אם לעשות לה פה חייב. ואם להוציא ממנה לחה פטור. ועל הצד נחש בשבת. אם מתעסק שלא ישכנו. פטור. ואם לרפואה. חייב. ועל לפסין אירוניות שהם טהורות באהל המת. וטמאות במשא הזב. רבי אלעזר בן

בכבשן. כותכים אותו באמצע והוא נעשה שני כלים: טהורות באוהל המת. כל זמן שלא חתכוהו. דכלי חרס אינמקבל טומאה מגבו אלא מאוירו. כדכתיב (במדבר יט) וכל כלי פתוח. דלך פתחו מיטמא ואינו מיטמא מגבו והאי אין לו אויר: וטמאות

אינווייניג זייען תבואה. די מיטעלסטע צוויי איילין מעג מען פר זייען. און איין אייל זאל זיין ליידיג ביי יעדער וואנט. פון יעדער וואנט ביז צום פאר זייהונג זאל זיין ווייט אאייל (ואם לאו) און אויב דער גארטין אינווייניג איז ניט ברייט פיר איילין (לא תזרע) טאר מען ניט זייען אינווייניג. אפילו מען וועט דער ווייטערין די פאר זייהונג פון וואנט אאייל אין יעדער זייט. טאר מען אויך ניט (ועיין בהרע"ב ותי"ט ותי"ו): ד (שלשה דברים אמרו לפני רבי ישמעאל) דריי זאכען האט מען גיפרעגט ביי רבי ישמעאל (ולא אמר בהם לא איסור ולא היתר) און ער האט ניט גיזאגט אויף זייא אסור. און האט ניט גיזאגט מותר (ופירשן רבי יהושע בן מתיא) און רבי יהושע בן מתיא האט גיזאגט אויף אלע דרייא זאכין ווען זייא זענין אסור און ווען זיי זענין מותר (המפיס מורסא בשבת) אז ער מאכט אלעכיל אין אמכה אום שבת (אם לעשות לה פה) אויב ער מיינט דיא לעכיל זאל זיין אפין אויף אלאנגע צייט (חייב) בשוגג דארף ער ברייגגען אקרבן. במזיד קומט אים מיתה (ואם להוציא ממנה לחה) אויב ער וויל נאר ארוים נעמען איצט דיא אייטער (מאטעריע). און עס הארט אים ניט אויב דיא לעכיל וועט באלד צוריק פאר מאכט ווערין (פטור) מעג מען עפענען דיא לעכיל אום שבת (ועל הצד נחש בשבת) אז מען פאנגט אשלאנג אום שבת (אם מתעסק שלא ישכנו) אויב ער פאנגט אים וויל ער האט מורא ער וועט אים בייסין. און אז ער וועט זיין גיפאנגען וועט ער ניט בייסין (פטור) מעג מען אים פאנגען (ואם לרפואה) אויב ער האט גיפאנגען דעם שלאנג ער זאל זיך היילין מיט אים. אדער צוא איין אנדער זאך (חייב) בשוגג דארף ער ברייגגען אקרבן. במזיד קומט אים מיתה (ועל לפסין אירוניות) דיא שיסלען פון דיא דארף מענטשין. מען נעמט אשטיק ליים און מען מאכט קיילעכדיג. און אינווייניג איז הויל. ליידיג. און מען ברענט דאס אין אהויבין. אז עס ווערט טרוקען צו שניידט מען דאס אויף צווייא העלפטין. יעדער העלפט איז אשיסול (שהם טהורות באהל המת) אויב איידער מען האט צו שניטען איז דאס גיוועןאין אשטוב וואס אינווייניג איז דא אמת. איז דאס טהור. וויל דיא טומאה קען ניט אריין קומען אינווייניג און אויסווייניג ווערט ניט טמא אערדענע כלי (וטמאות במשא הזב) אבער אז אזב האט גיטראגין דעם לפס

צדוק אומר אף במשא הזב טהורות. מפני שלא נגמרה מלאכתן: ו שלשה דברים א"ר ישמעאל. ולא הודה לו ר' עקיבא. השום והבוסר והמלילות שריסקן מבעוד יום. שרבי ישמעאל אומר יגמור משתחשך. ורבי עקיבא אומר לא יגמור: ז שלשה דברים אמרו לפני ר"ע. שנים משום ר' אליעזר. ואחד משום ר' יהושע. שנים משום רבי אליעזר יוצאה אשה בעיר של זהב. ומפריחי יונים פסולים לעדות. ואחד משום רבי יהושע. השרץ בפי חולדה.

במשא הזב. בטומאת היסט שאם נתענענו שמא יסחוט. דהכא אפילו יסחוט ליכא או כח ענעוו ממש' הזב. כמאים אע"פ שאין איסורא דאורייתא. משום דמשקים אתו לבס אויר: מפני שלא נגמרה מלאכתן. ממילא: לא יגמור. כדי לאכול לאחר שקדש דאתיכה שחותכין אותן באמצען זו היא גמר סיוס. דאסורין כאחר משקים שזבו. והלכה מלאכתן ואין הלכה כר"א בר צדוק. אלא לבוק בכהנן סוא גמר מלאכתן;הלכך מיטמאו' במשא הזב אפי' קודם שחלקן: ו מלילות. שבולים מלא בשלו כל לרכן וטוענן באהבים ומשקה זב מהן ונובע בו: יגמור. מאחר שרסקן וכתשן מערב שבת. יגמור ויאכל בשבת. ול"ד למשקים שזבו שאסורין גזירה כר' ישמעאל: ז עיר של זהב. עטרת זהב עשויה כמין עיר צורת ירושלים. ולא חיישינן דלמא שלפא ומחויא ואתיא לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים: ומפריחי יונים. מין ממיני השחוק אם תקדים יונתך ליונתי אתן לך כך וכך. פי' אחר שמגדל יונה מלומדת לסביא יונים לבית בעליה ויש בהן גזל

ווערט ער טמא. רבי אליעזר בן צדוק זאגט (אף במשא הזב טהורות) אפילו א זב טראגט דעם לפס איז אויך דער לפס טהור (מפני שלא נגמרה מלאכתן) ווייל דם איז ניט קיין פערטיגע כלי. אז מען וועט איר צוא שניידין. אונ עס וועט ווערין צווייא שיסלען. וועט דם הייסין צווייא כלים. אבער איצט איז דם איין כלי אויך ניט: ו (שלשה דברים אמר רבי ישמעאל) דרייא זאכין האט רבי ישמעאל גיזאגט (ולא הודה לו רבי עקיבא) אונ רבי עקיבא האט ניט מודה גיוועז צוא אים (השום) קנאבל (והבוסר) ווייגטרויבין וואס זענען נאך ניט צייטיג (והמלילות) קערנער תבואה וואס זענען נאך ניט צייטיג (שריסקן מבעוד יום) וואס מען האט זייא צעריבען אונ צוא שטויסען ערב שבת. אונ מען האט אויף זייא ארויף גילייגט שווערע ברעטער מיט שטיינער עס זאל פון זייא ארויס גיין אזאפט (שרבי ישמעאל אומר) רבי ישמעאל זאגט (יגמור משתחשך) עס זאל אזוי ליגען אגאנץ שבת. אונ דיא זאפט וואס רינט אום שבת מעג מען עסין. אונ רבי עקיבא זאגט (לא יגמור) ער זאל ניט אוים לאזין. דיא ברעטער מעגין ליגען אום שבת. אונ דיא זאפט מעג גיין אגאנץ שבת. נאר עסין דיא זאפט אום שבת טאר מען ניט (ועיין בהרע"ב ותי"ט): ז (שלשה דברים אמרו לפני רבי עקיבא) דרייא זאכען האט מען גיזאגט פאר רבי עקיבא (שנים משום רבי אליעזר) צווייא זאכין האט מען גיזאגט פון רבי אליעזרס וועגין (ואחד משום רבי יהושע) אונ איין זאך האט מען גיזאגט פון רבי יהושעס וועגין (שנים משום רבי אליעזר) צווייא זאכען האט מען גיזאגט פון רבי אליעזרס וועגין (יוצאה אשה בעיר של זהב) אאשה מעג ארויס גיין אום שבת מיט אנאלדענע קרון וואס איז גימאכט אזוי ווייא דיא שטאט ירושלים זעהט אוים (ומפריחי יונים פסולים לעדות) דיא וואס מאכען פליהען טויבין. איינער זאגט צוא זיין חבר אויב מיין טויב וועט פליהען פריער ווייא דיין טויב. זאלסטו מיר געבין אזוי פיל. אונ אויב דיין טויב וועט פליהען פריער ווייא מיין טויב. זאל איך דיר געבין אזוי פיל. דיא מענטשין טארין ניט זיין עדות (ועיין סנהדרין פ"ג מ"ג) (ואחד משום רבי יהושע) אונ איין זאך האט מען גיזאגט פון רבי יהושעס

ומהלכת על גבי ככרות של תרומה. ספק נגע ספק לא נגע ספקו טהור: ח שלשה דברים א״ר עקיבא על שנים הודו לו. ועל אחד לא הודו לו. על סנדל של סיידים שהוא טמא מדרס. ועל שירי תנור. ארבעה. שהיו א׳מרי׳ שלשה. והודו לו. ועל אחד לא הודו לו. על כסא שנטלו שנים מחפויו זה בצד זה. שרבי עקיבא מטמא. וחכמים מטהרין: ט הוא היה אומר האב זוכה לבן. בנוי. ובכח. ובעושר. ובחכמה.

מפ״ס דרכי שלום. ולא גזל גמור: ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור. משום דטומאה עוברת היא ואינה נחה במקום. הלכך ספיקו טהור ואפילו ברשות היחיד: ח סנדל של סיידין. מנעל של עץ שנועלין ברגליהם שמתעסקים בטיט להגן על רגליהם שלא יטנפו בטיט. ואם נגע אותו הזב טמא מדרס: ועל שירי תנור ארבעה. אם היה גדול הרבה ונטמא. ואחר כך נשבר. לא נטהר עד שלא יהיה בשבריו גבוה ארבעה. ולעולם שבריו מקבלים טומאה כאילו היה שלם. עד שיהיה השבר פחות מגובה ארבעה. וסתם תנור שבמשנה עשוי כמין קדירה גדולה שאין לה שולים

ומחברין אותו בטיט על גבי קרקע. ורצפת הקרקע היא תחתיתו של התנור: שנים מחפויו. מן הלוחות העשויות למושב: שרבי עקיבא מטמא. דסבר אע״פ שאינו ראוי לישיבה הוא ראוי לקבל רמונים ונטמא משום כלי קבול: וחכמים מטהרין. דסברי הואיל ועיקרו לישיב׳ עביד ולא לבית קבול. כיון שנתבטל העיקר שבשבילו נעש׳ נתבטל הטפלה ואינו מטמא אפילו משום כלי קבול והלכה כחכמים: ט האב זוכה לבן וכו׳. לפי שקרוב טבע הבן להיות דומה לטבע האב. והנוי. והכח. והחכמה והשנים. אדם זוכה בבן מתחלת יצירתו כפי טבעו.

ווענן (השרץ כפי חולדה) אקאץ האט געהאלטן אין מויל אגעפיינערטע מויז (ומהלכת על גבי ככרות של תרומה) אונ דיא קאץ איז געגאנגען אויף ברויט פון תרומה (ספק נגע ספק לא נגע) אונ מען ווייס ניט צוא די מויז האט אן גערירט דיא ברויט צו זיא הט ניט אנגערירט דיא ברויט (ספיקו טהור) ווייל עס איז אספק איז די ברויט טהור: ח (שלשה דברים אמר רבי עקיבא) דריי זאכן האט רבי עקיבא געזאגט (על שנים הודו לו) אויף צווייא זאכן האט מען מודה געוועזן צו אים (ועל אחד לא הודו לו) אונ אויף איין זאך האט מען ניט מודה געוועזן צוא אים (על סנדל של סיידים שהוא טמא מדרס) דער הילצערנער שוך וואס דיא מולארעס גייען אין אים. זייא זאלין ניט פאר ברענגען דיא פיס פון דיא וואפנע. אויב דער מולארז איז אזב איז דער שוך טמא אב הטומאה (ועל שירי תנור ארבעה) אהויבן וואס איז צוא בראכן געווארין אויב עס איז נאך געבליבען פון אים גאנץ פיר טפחים הויך. ווערט ער נאך טמא. אבער נידעריגער וויא פיר טפחים ווערט ניט טמא (שהיו אומרים שלשה) מען האט געזאגט אז עס איז געבליבען גאנץ דרייא טפחים הויך. ווערט אויך טמא. זאגט רבי עקיבא אז דרייא טפחים ווערט ניט טמא. נאר פיר טפחים ווערט טמא (והודו לו) האט מען מודה געוועזן צוא אים. אז דער דין איז וויא ער זאגט (ועל אחד לא הודו לו) אונ אויף איין זאך האט מען ניט מודה געוועזן צוא אים (על כסא שניטלו שנים מחפויו זה בצד זה) אשטול וואס אויף אים ליגען ברעטלאך צום זיצען אויף זייא. אויב צווייא ברעטלאך איינס ביי דאס אנדערע איז צוא גינומען געווארין (שרבי עקיבא מטמא) רבי עקיבא זאגט דיא שטוהל קען טמא ווערין (וחכמים מטהרין) אונ דיא חכמים זאגין דיא שטול איז טהור. זיא קען ניט טמא ווערין: ט (הוא היה אומר) רבי עקיבא האט געזאגט (האב זוכה לבן) אפאטער וואס איז אצדיק איז ער זוכה. ער זאל האבין אזוהן (קינדער) (בנוי) אשיינעם (ובכח) אשטארקן (ובעושר) אבייכן (ובחכמה) אקלוגן (ובשנים) אין יארין. ער

זאל

והעושר אדם מורישו לבנו. והחכמה דאמרינן הכא היא הסברא הישרה והיא באדם כפי טבעו. והשנים. אריכות הימים. ול"נ שאם אדם זוכה הוויין ליה בנים נאים בעלי כח בעלי חכמה עשירים ומאריכי ימים: ובמספר הדורות לפניו. פעמים שהקב"ה מבטיח לאב לעשות טובה לזרעו לדור שלישי או לדור רביעי. והאב זוכה לאותו הדור שהבטיח לכם אותה הטובה. והוא הקץ שקבע הקב"ה לאותו דבר שיהיה לזמן פלוני ולדור פלוני כמו ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה ודור רביעי ישובו הנה הרי מספר הד' דורות שהות דור רביעי הוא הקץ של ארבע מאות שנה: י שנאמר והיה מדי חדש בחדשו. כשיצא חדש באותו חדש שמת בו יצא מגיהנם. ויבא להשתחוות

ובשנים. ובמספר הדורות לפניו. והוא הקץ. שנאמר (ישעיה מא) קורא הדורות מראש. אף על פי שנאמר (בראשית טו) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה. ונאמר (שם) ודור רביעי ישובו הנה: י אף הוא היה אומר חמשה דברים של שנים עשר חדש. משפט דור המבול שנים עשר חדש. משפט איוב שנים עשר חדש. משפט המצריים י"ב חדש. משפט גוג ומגוג לעתיד לבא י"ב חדש. משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש. שנא' (ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו. ר' יוחנן בן נורי אומר מן הפסח ועד העצרת

זאל לאנג לעבין (ובמספר הדורות לפניו) אונ גאט רעכענט אויס פאר דעם צדיק דעם חשבון פון דיא אלע דורות וואס וועט געבאהרין ווערין פון איהם (והוא הקץ) אונ דאס מיינט מען דעם סוף. אפילו עס טרעפט צייטען ביא דיא קינדער פון צדיק וואס עס גייט זייא ניט גוט. זאל מען זיך ניט וואונדערין. ווארום גאט מיינט דער עיקר דעם סוף. אז דער סוף זאל זיין גוט (שנאמר) אזוי וויא עס שטייט אין פסוק (קורא הדורות מראש) גאט רופט דיא דורות פון אנהייב. ביא דעם פאטער רופט גאט וואס עס וועט זיין מיט זיינע אלע דורות וואס וועלין געבארין ווערין פון איהם. אזוי וויא מיר זעהן אז גאט קוקט נאר דער סוף זאל גוט זיין. אפילו צוא דיא מיטעלסטע דורות איז ניט גוט (אף על פי שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה) אפילו גאט האט גיזאגט צוא אברהם אז זיינע קינדער וועט מען פייניגען אונ מען וועט דינען מיט זייא פיר הונדערט יאהר. האבין דאך דיא מיטעלסטע דורות שלעכט גיהאט (ונאמר) גאט האט אבער צוא גיזאגט (ודור רביעי ישובו הנה) אז דער פערטער דור וועט צוריק קומען אהער אין ארץ ישראל (ועיין היטב בהרע"ב ותי"ט ות"י ובע"י): י (אף הוא היה אומר) רבי עקיבא האט גיזאגט (חמשה דברים של שנים עשר חודש) פינף זאכין זענען דא צוא צוועלף חדשים. (משפט דור המבול שנים עשר חודש) צוועלף חדשים האט גידויערט דער משפט פון דיא מענטשין פון מבול (משפט איוב שנים עשר חודש) דער משפט פון איוב האט גידויערט צוועלף חדשים (משפט המצריים שנים עשר חודש) דער משפט פון דיא מצריים האט גידויערט צוועלף חדשים (משפט גוג ומגוג לעתיד לבא שנים עשר חודש) ווען משיח וועט קומען וועט זיין דער משפט פון גוג ומגוג צוועלף חדשים (משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש) דער משפט פון דיא רשעים אין גיהנם דויערט צוועלף חדשים (שנאמר) אזוי וויא עס שטייט אין פסוק (והיה מדי חודש בחדשו) אז עס וועט קומען איבער איאהר דער זעלביגער חודש וואס ער איז אין איהם גישטארבין. וועט ער ארויס גיין פון גיהנם אונ וועט קומען זיך בוקן פאר גאט. רבי יוחנן בן נורי זאגט (מן הפסח ועד עצרת) וויא פיל טעג עס איז פון ערשטין טאג פסח ביז שבועות (פופציג טעג). אזוי לאנג

להשתחוות לפני ה': שנאמר ומדי שבת הנבלה. פתח באהל ומפרש נבלה. לומר
בשבתו. כלומר לאחר שיהיה בגיהנם כ"כ לך דכי היכי דס"ל לר' דוסא שאין מצטרפין
ימים כמו שיש מיום ראשון של פסח דאיקרי לטומאת אהל. הכי נמי סבירא ליה שאין
שבת דכתיב (ויקרא כג) וספרתם לכם מצטרפין לטומאת מגע ומשא. בין במת. בין

העצרת. שנאמר ומדי שבת בשבתו:

פרק ג **כל** המטמאין באהל. שנחלקו והכניסן לתוך הבית. ר' דוסא בן הרכינס מטהר. וחכמים מטמאין. כיצד. הנוגע בכשני חצאי זתים מן הנבלה. או נושאן. ובמת הנוגע בכחצי זית (ומאהיל על כחצי זית. או נוגע בכחצי זית) וכחצי זית מאהיל עליו. ומאהיל על כשני חצאי זתים. ומאהיל על כחצי זית. וכחצי זית

ממחרת השבת וגו'
עד עלרת שהוא
ממחרת השבת
השביעית יצא מגיהנם
ויבא להשתחוות:
כל המטמאין באהל.
כגון מת. ושלד.
ומלוא תרווד רקב. וכל
אותן השנויין רפ"ב
דאהלות: שנחלקו.
שעוריהן לחצאים:
והכניסן כשהן מחולקין:

בנבלה: הנוגע בחצי
זית ומאהיל על חצי
זית. שמאהיל על
המת. טמא כאילו
היה עם המת באהל.
וכל הך מאהיל
דרישא בטומאה
דאהל איירי. שאין
בין הטומאה ובין
האהל פותח טפח.
ומש"ה חכמים
מטמאים. דאהל כי
האי נגיעה היא וסיפא

תוך הבית. דהיינו לתוך אהל א': ר' דוסא דתנן אהל הנוגע בחצי זית. ודבר אחר
בן הרכינס מטהר. דסבר לא מצטרפי מאהיל עליו וכו' דמודו רבנן דטהור. מיירי
לשיעור: הנוגע בכשני חצאי זתים מן כשיש פותח טפח בין הטומאה ובין האהל.

איז אַרְשָׁע אין גיהנם (שֶׁנֶאֱמַר) וָוארום עס שְׁטֵייט אין פָּסוּק (וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ) וויא פיל טעג עס איז פון ערשטין טאג פֶּסַח וואס ער הייסט שַׁבָּת (מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת) ביז שָׁבוּעוֹת ווס ער הייסט אויך שַׁבָּת (הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית) אזוי לאנג איז מען אין גיהנם. דער נאך קומט מען זיך בוקין פאר גאט ועיין בהרע"ב ותי"ט ות"יו:

פרק ג **א** (כָּל הַמְטַמְּאִין בְּאֹהֶל) דיא אלע זאכין וואס זענען אוים גירעכונט אין אן הייב אנדערין פרק אז זייא זענען מְטַמֵּא אויב זייא זענען אין אשטוב (שֶׁנֶּחְלְקוּ) אויב זייא זענען צוא טיילט גיווארין אויף העלפט (וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ הַבַּיִת) אונ ער האט אריין גיבראכט ביידע העלפטין אין שטוב. רַבִּי דוֹסָא בֶּן הַרְכִּינַס (מְטַהֵר) זאגט אלין נים אין שטוב איז טָהוֹר (וַחֲכָמִים מְטַמְּאִים) אונ דיא חֲכָמִים זאגין אלין וואס אין שטוב איז טָמֵא (כֵּיצַד) וויא מיינט מען (הַנּוֹגֵעַ בִּכְשְׁנֵי חֲצָיֵי זֵיתִים מִן הַנְּבֵלָה) אז ער האט אן גערירט צוויי שטיקלאך נְבֵלָה. יעדער שטיקול נְבֵלָה איז גרוים וויא אהאלבער איילבירט (אוֹ נוֹשְׂאָן) אדער ער טראגט זייא (וּבְמֵת) אדער בייא אמת (הַנּוֹגֵעַ בִּכְחֲצִי זַיִת) ער האט אן גערירט אשטיקול פלייש פון אמת גרוים וויא אהאלבער איילבירט (וּמַאֲהִיל עַל כַּחֲצִי זַיִת) אונ ער האט זיך איינגיבויגין אויף אשטיקול פלייש פון אמת גרוים וויא אהאלבער איילבירט (אוֹ נוֹגֵעַ בִּכְחֲצִי זַיִת) אדער ער האט אן גערירט אשטיקול פלייש פון אמת גרוים וויא אהאלבער איילבירט (וּכְחֲצִי זַיִת מַאֲהִיל עָלָיו) אונ אשטיקול פלייש גרוים וויא אהאלבער איילבירט איז איבער דעם מענטש. אונ פון דעם מענטש ביז צוא דיא שטיקול פלייש איז ניטא קיין טֶפַח. איז גליך וויא ער וואלט דאס אן גערירט (מַאֲהִיל עַל כִּשְׁנֵי חֲצָיֵי זֵיתִים) אדער עס איז גילעגין צוויי שטיקלאך פלייש. יעדער שטיקול פלייש איז גרוים וויא אהאלבער איילבירט. אונ ער האט זיך איינגיבויגין אויף דיא ביידע שטיקלאך פלייש (מַאֲהִיל עַל כַּחֲצִי זַיִת) ער האט זיך איין גיבויגין אויף אשטיקול פלייש גרוים וויא אהאלבער איילבירט (וּכְחֲצִי זַיִת מַאֲהִיל עָלָיו) אונ אשטיקול

פלייש

זית מאהיל עליו. ר׳ דוסא בן הרכינס מטהר. וחכמים מטמאין. אבל הנוגע בכחצי זית. ודבר אחר מאהיל עליו. ועל כחצי זית (או מאהיל על כחצי זית ודבר אחר מאה׳ל עליו ועל כחצי זית) טהור. אמר ר״מ אף בזה רבי דוסא מטהר וחכמים מטמאין. הכל מטמא חוץ מן המגע עם המשא. והמשא עם האהל. זה הכלל כל שהוא משם אחד טמא. משני שמות טהור: **ב** אוכל פרוד

דבהא מודו רבנן דאין מצטרפין. דנגיעה ואהל שני שמות הן. וכל שהן משני שמות אין מצטרפין ורבי דוסא סבר דאפי׳ בטומאה דעלמא אין מצטרפין: א״ר מאיר וכו׳. ר״מ פליג את״ק דאמר דכשיש פותח טפח בין הטומאה והאהל מודו רבנן דטהור ואין מצטרפין. ואמר דאף בזו פליגי רבנן על ר׳ דוסא ואמרי דנגיעה ואהל חד שמא הוא. הלכך מצטרפין לכשיעור ומטמאין ואין הלכה

כר״מ: חוץ מן המגע עם המשא. כגון שנגע בחצי זית ונשא חצי זית: והמשא עם האהל. שנשא חצי זית. והאהיל על חצי זית: משם אחד. כגון מגע ומגע. משא ומשא. אהל ואהל: **ב** אוכל פרוד. כגון אגור של אגוזים בטנים ושקדים שכבשן נפרדים זה מזה אין בהן כביצה שהוא שיעור טומאת אוכלים לטמא אחרי׳: אינו מצטרף. ואם הן טמאים ונגעו בהן טהרות כשהן נבורין

פלייש גרוים וויא אהאלבער איילבירט איז איבער דעם מענטש. רבי דוסא בן הרכינס (מטהר) זאגט ער איז טהור. וויל עס איז צווייא האלבע זיתים (וחכמים מטמאין) אונ דיא חכמים זאגין ער איז טמא. וויל די ביידע האלבע זיתים זענען איין נאמען טומאה (אבל הנוגע בכחצי זית) אבער אז ער האט אן גערירט אשטיקול פלייש פון אמת גרוים וויא אהאלבער איילבירט (ודבר אחר) אונ איין אנדער זאך (אברעט) (מאהיל עליו ועל כחצי זית) דעקט אריבער אויף דעם מענטש אונ אויף נאך אשטיקול פלייש פון אמת גרוים וויא אהאלבער איילבירט. אונ דא מיינט מען אז פון מענטש ביז צוא די ברעט איז הויך אטפח. איז דיא טומאה פון איין האלבין זית האט איין אנדער נאמען. אונ דיא טומאה פון אנדערין האלבין זית האט איין אנדער נאמען. דריבער איז ער טהור. ואונ דיא ווערטער „או מאהיל על כחצי זית ודבר אחר מאהיל עליו ועל כחצי זית טהור״ איז איבעריג אונ עס דארף ניט שטיין אין דיא משנה) (אמר רבי מאיר) האט רבי מאיר גיזאגט (אף בזה) אפילו ביא דעם דין וואס יעדער האלבער איילבירט פלייש האט איין אנדער נאמען פון טומאה. קריגט אויך רבי דוסא מיט דיא חכמים. רבי דוסא בן הרכינס (מטהר) זאגט ער איז טהור (וחכמים מטמאין) אונ דיא חכמים זאגין ער איז טמא (הכל טמא) אלץ איז טמא (חוץ מן המגע עם המשא) נאר אז ער האט אן גערירט אשטיקול פלייש גרוים וויא אהאלבער איילבירט. אונ ער האט גיטראגין אשטיקול פלייש גרוים וויא אהאלבער איילבירט (והמשא עם האהל) אדער ער הט גיטראגין אשטיקול פלייש גרוים ווי אהאלבער איילבירט. אונ אברעט הט איבער גדעקט אוף דעם מענטש אונ אויף אשטיקול פלייש גרוים וויא אהאלבער איילבירט איז ער טהור (זה הכלל) דס איז דער כלל (כל שהוא משם אחד) אויב דיא טומאה פון ביידע האלבע זיתים זענען פון איין נאמען (טמא) איז ער טמא (משני שמות) אויב דיא טומאה פון ביידע האלבע זיתים זענען פון צווייא נעמען (טהור) איז ער טהור: ב (אוכל פרוד) אעסינווארג וואס ער איז אפ גישיידט איינר פון אנדערין (אזוי וויא גיסו אויב עס ליגט עטליכע ניס צוא זאמען. אונ אזוי וויא זייא זענען צוא זאמען זענען זייא גרויס וויא אאיי. אבער יעדער בזונדער

פ״וד אינו מצטרף. דברי רבי דוסא בן הרכינס . וחכ״א מצטרף . מחללין מעשר שני על אסימון. דברי ר׳ דוסא. וחכ״א אין מחללין . מטבילין ידים לחטאת . דברי ר׳ דוסא . וחכ״א אם נטמאו ידיו נטמא גופו : ג מעי אבטיח וקניבת ירק של תרומה. רבי דוסא מתיר לזרים. וחכמים אוסרין. חמש רחלות גזוזות מנה מנה ופרס. חייבות

אין מצטרפין זה עם זה לטומאת הטהרות . מטביל ידיו בלבד . וכשר ליגע במי חטאת כיון שאין בכל א׳ מהן בפני עצמו כשיעור ולהזות מאפר הפרה על הטמא : אם נטמאו טומאת אוכלין : אסימון . עשוי כמדת המטבע ידיו נטמא גופו . וצריך טבילה לכל הגוף . סיולא אלא שעדיין לא טבעו עליו צורה . דמעלה עשו במי חטאת שאם נטמאו ידיו ואין פודין בו מעשר שני דכתיב (דברים יד) וצרת הכסף בידך דבר שיש עליו צורה : מטבילין ידים לחטאת . מי שנגע באוכלין ומשקין טמאים. וכיוצא בהן מדברים שמטמאין את הידים ואין מטמאין כל הגוף . הרי זה

נטמא גופו מה שאין כן בתרומה וקדשים : ג מעי אבטיח . הזרעונים והמשקה שבתוך האבטיח : וקניבת ירק . עלין מעופשים שמסירים מן הירק : מנה מנה ופרס . כל אחת מנה וחצי . ובציר מהכי לא חשיב גז .

איז קליין . אויב די אלע ניס זענען טמא (אינו מצטרף) רעכענען זיא זיך ניט וויא איינס זיא זאלין קענען מטמא זיין איין אנדער זאך ווארום אעסיגוואריג וואס איז טמא אויב דאס איז קלענער וויא אאיי קען דאס ניט מטמא זיין קיין אנדער זאך) (דברי רבי דוסא בן הרכינס) אזוי זאגט רבי דוסא בן הרכינס (וחכמים אומרים מצטרף) אונ די חכמים זאגין די אלע ניס אדער אנדערע פירות) ווערין גירעכענט וויא איינס . אויב אלע צוזאמען זענען גרויס וויא אאיי קענען זיא מטמא זיין (מחללין מעשר שני על אסימון) מען מעג טאהשין מעשר שני אויף אמטבע וואס אויף איר איז ניטא קיין צורה . ואשטיקל זילבער קיילעכדיג אונ אזוי גרויס וויא אמטבע נאר מען האט נאך ניט גימאכט אויף איר צורה . דאס הייסט אסימון) (דברי רבי דוסא) אזוי זאגט רבי דוסא (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (אין מחללין) מען טאר ניט טאהשין מעשר שני אויף אמטבע וואס האט ניט קיין צורה מטבילין ידים לחטאת) אויב איינער האט אנגערירט מיט זיינע הענט אזוי אטומאה וואס נאר די הענט ווערין טמא אבער ניט דער גוף . אז ער וויל אנרירען די וואסער פון די פרה אדומה . מוז ער טובל זיין די הענט אין אמקוה (דברי רבי דוסא) אזוי זאגט רבי דוסא (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (אם נטמאו ידיו נטמא גופו) אז די הענט ווערין טמא ווערט דער גאנצער גוף טמא דארף ער טובל זיין דעם גאנצין גוף ואבער נאר צוא די פרה אדומה דארף ער טובל זיין דעם גאנצין גוף . אבער צוא תרומה אדער קדשים אויב די הענט זענען טמא גיווארין אזוי אטומאה וואס נאר די הענט זענען טמא אונ ניט דער גאנצער גוף . דארף ער נאר טובל זיין די הענט :

ג (מעי אבטיח) די קערנער אונ די זאפט פון אמעלאן וואס ער איז תרומה (וקניבת ירק של תרומה) אונ די פארפולטע בלעטער וואס מען רייסט אפ פון גרינוואריג וואס זענען תרומה (רבי דוסא מתיר לזרים) רבי דוסא זאגט אישראל אדער אלוי מעג דאס עסין (וחכמים אוסרין) אונ די חכמים זאגין אישראל אדער אלוי טאר דאס ניט עסין (חמש רחלות גזוזות מנה מנה ופרס) אז איינער האט גישוירין פינף שעפסין אונ פון יעדער שעפס האט ער אראפ גינומען איין פונט מיט אהאלבע פונט וואל . צוזאמען האט ער וואל פון די פינף שעפסין זיבען מיט אהאלבע פונט (חייבות בראשית הגז) די ערשטע ביסול וואל וואס

שזו פחות שבגיזות: כל שהן. לאו דוקא דבפחות משתים סלעים לא מחייבי רבנן בראשית הגז. אלא משום דר' דוסא יהיב שיעורא רבה קרי תנא לשיעורא זוטא דרבנן כל שהן. וסלע משקלו כ"ד מעים ומשקל כל מעה ט"ז גרעיני שעורה:
ד חוצלות. מחצלאות עשויים מגמי וכיוצא בו ויש להם שפה סביב: טמאות טמא מת. שהרי יש להן בית קבול. אבל לא טומאת משכב ומושב. לפי שאין ראויות לשכיבה ולא לישיבה:

בראשית הגז. דברי ר' דוסא. וחכ"א חמש רחלות כל שהן: ד כל החוצלות טמאות טמא מת. דברי רבי דוסא. וחכ"א מדרס. כל הקליעות טהורות חוץ משל גלגילון דברי ר' דוסא. וחכ"א כולם טמאות. חוץ משל צמרים: ה הקלע שבית קבול שלה ארוג טמאה. ושל עור. רבי דוסא בן הרכינס מטהר. וחכמים מטמאין. נפסק בית

והב"א מדרס. דחזו נמי לשכיבה: הקליעות. חוטין מעשה עבות: טהורות. שאין חשובות אריג ואין זה בגד: חוץ משל גלגילון. שקליעות של אבנט שחוגרים בו שבגד הוא חשוב: כלם טמאות. דכלם חשובים בגד חוץ מן הקליעה שעושים מוכרי הלמר לקשור בה אגודות של למר:
ה קלע. שזורקים בו האבנים כמה דאת אמר (שופטים כ) קולע באבן (שמואל א כה) יקלענה בתוך כף הקלע בית קבול שלה. המקום שמניחין בו האבן

ער גיט אראפ פון די שעפסין וצוא יעדער מאהל ווען ער שערט זייא דארף ער געבי צום כהן אבער אז ער האט וויניגער וויא פינף שעפסין. אדער ער האט וויניגער וויא אפונט מיט אהאלבס פון יעדער שעפס. דארף ער ניט געבין פון די וואל צום כהן וחולין פ"או (דברי רבי דוסא) אזוי זאגט רבי דוסא (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (חמש רחלות כל שהן) אז ער האט פינף שעפסין. אפילו ער האט פון זייא נאר אביסול וואל. נאר צוועלף לויט וואל פון יעדער שעפס. צוא זאמען זעכציג לויט וואל. ניט וויניגער) דארף ער געבין די ערשטע ביסול וואל וואס ער גיט אראפ פון די שעפסין צום כהן. די וואל וואס ער גיט צום כהן דארף וועגין פינף לויט: ד (כל החוצלות טמאות טמא מת) אלע ראגאזעס קענען טמא ווערין פון אמת אבער אז אזב זיצט אדער ליגט אויף אראגאזע ווערט זיא ניט טמא זיא זאל זיין אאב הטומאה (דברי רבי דוסא) אזוי זאגט רבי דוסא (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (מדרס) אז א זיצט אדער ער ליגט אויף די ראגאזע. ווערט די ראגאזע טמא אאב הטומאה. אונ פון אמת ווערט זיא געווים טמא (כל הקליעות טהורות) אלע פלעכטונג וואס זענען גיפלאכטין שיטער מיט לעכלאך אזוי וויא אנעץ זענען טהור. ווערין ניט טמא (חוץ משל גלגילון) נאר אגארטיל אפילו ער איז גימאכט מיט לעכלאך אזוי וויא אנעץ. פון דעסטוועגין קען ער טמא ווערין (דברי רבי דוסא) אזוי זאגט רבי דוסא (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (כולם טמאות) אלע גיפלאכטענע זאכין קענען טמא ווערין (חוץ משל צמרים) נאר די גיפלאכטענע נעץ וואס מען מאכט אריין צוא לייגין די פעק וואל. ווערין ניט טמא. ווייל די לעכער זענען זייער גרויס (עיין ת"ה:
ה (הקלע שבית קבול שלה ארוג) אשליידער וואס מען ווארפט מיט אים שטיינער. ער איז גימאכט אשטעקיל אונ הויבין איז דא אביטיל אריין צוא לייגין דעם שטיין. אויב די ביטול איז פון אגיוועבטע זאך (טמאה) קען דער שליידער טמא ווערין (ושל עור) אונ אויב די ביטול איז פון פעל. רבי דוסא בן הרכינס (מטהר) זאגט דער שליידער איז טהור. ער ווערט ניט טמא (וחכמים מטמאים) אונ די חכמים זאגין דער שליידער קען טמא ווערין (נפסק בית אצבע שלה) אויב עס איז אפ געריסין גיווארין דער ארט ווא מען שטעקט אריין:

אצבע שלה טהורה. בית הפקיע שלה טמאה: ן השבויה אוכלת בתרומה דברי ר׳ דוסא. וחכ״א יש שבויה אוכלת. ויש שבויה שאינה אוכלת. כיצד. האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני אוכלת (שהפה שאסר הוא הפה שהתי׳) ואם יש עדים שנשבית והיא אומרת טהורה אני. אינה אוכלת: ז ארבעה ספיקות. רבי יהושע מטמא. וחכמים מטהרין. כיצד הטמא עומד והטהור עובר. הטהור עומד והטמא עובר. טומאה ברה״י וטהרה ברה״ר. טהרה ברה״י וטומאה ברשות הרבים. ספק

נגע

פרולים להשליך: בית אצבע שלה. כמין נקב קטן שמכניסים בו האצבע: בית הפקיע. הבית יד שאוחז בו כשמסבב הקלע באור ורולס לספקיע ולהשליך האבן: ן השבויה. אשת כהן שנשבית: אוכלת בתרומה. ולא חיישינן שמא העובד כוכבים א עליה ועשאה זונה. ופסלה מן התרומה: שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. כגם שהאמינוה כשאמרה נשביתי קדים להאמינ׳ כשאומרת וטהורה

אני: ז הטמא עומד. מצורע עומד תחת האהל או תחת האילן: וטהור עובר דרך שם: ספק נגע ספק לא נגע. או ספק האהיל האילן והאהיל על שניהם ונטמא הטהור. ספק לא האהיל ולא נטמא הרי ספק א׳: או שהיה הטהור עומד ומצורע עובר. זה ספק שני: טומאה ברה״י וטהרה ברה״ר. כגון חנות הפתוחה לרה״ר ספק נכנס ספק לא נכנס: או שטהרה ברה״י

דעם פינגער (טהורה) איז דער שליידער טהור. ער ווערט ניט טמא (בית הפקיע שלה) אויב עס איז אפ געריסין גיווארין דיא הענטיל פון דעם שליידער (טמאה) קען נאך דער שליידער טמא ווערין: ו (השבויה אוכלת בתרומה) אויב א ווייב פון א כהן איז גיפאנגען גיווארין צווישען גוים. אז זיא קומט צוריק פון דיא גוים. מעג זיא עסין תרומה (דברי רבי דוסא) אזוי זאגט רבי דוסא (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (יש שבויה אוכלת) עס איז דא אזעלכע גיפאנגענע וואס מעגין עסין תרומה (ויש שבויה שאינה אוכלת) אונ עס איז דא אזעלכע גיפאנגענע וואס טארין ניט עסין תרומה (כיצד) וויא מיינט מען (האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני) אויב א אשה דער ציילט איך בין גיפאנגען גיווארין אונ איך בין ריין. מען הט מיט מיר ניט מזנה גיוועזן (אוכלת) מעג זיא עסין תרומה. אונ מען גל יבט איר אז זי הט ניט מזנה גיוועזן. ווארום אז זיא וואלט וועלין זאגין אליגען. וואלט זיא גאר ניט גיזאגט אז זיא איז גיפאנגען גיווארין (שהפה שאסר) דיא מויל וואס האט גיאסרת אונ האט גיזאגט אז זיא איז גיפאנגען גיווארין (הפה שהתיר) דיא מויל האט זיך דאך מתיר גיוועזן. אונ זאגט אז זיא האט ניט מזנה גיוועזן (ואם יש עדים שנשבית) אויב עס איז דא עדות אז זיא איז גיפאנגען גיווארין (והיא אומרת טהורה אני) אונ זיא זאגט איך בין ריין. איך האב ניט מזנה גיוועזן (אינה אוכלת) טאר זיא ניט עסין תרומה. טאמער איז ליגען אונ זיא האט יא מזנה גיוועזן: ז (ארבעה ספקות) פיר ספק טומאות איז דא וואס רבי יהושע איז מטמא. אונ דיא חכמים זענען מטהר (כיצד) וויא אזוי (הטמא עומד) א טמא שטייט אונטער א בוים אדער אונטער א גיצעלט (והטהור עובר) אונ א טהור איז דורך גיגאנגען. אדער (הטהור עומד) א טהור שטייט אונטער א בוים אדער אונטער א גיצעלט (והטמא עובר) אונ א טמא איז דורך גיגאנגען (הטומאה ברשות היחיד) א טומאה ליגט אין א ארט וואס גיהער צוא א בעל הבית. דהיינו א קראם וואס איז האפין אין גאס. אונ אינוויינג בי א דיא טיר ליגט א טומאה (וטהרה ברשות הרבים) אונ אין גאס בייא דיא קראם איז פאר בייא גיגאנגען א טהור. אדער (טהור ברשות היחיד) דער טהור איז אין קראם (וטומאה

ברשות

נגע ספק לא נגע ספק האהיל ספק לא האהיל ספק הסיט ספק לא הסיט. רבי יהושע מטמא. וחכמים מטהרין: ח שלשה דברים רבי צדוק מטמא וחכמים מטהרין. מסמר השולחני. וארון של גרוסות. ומסמר של אבן שעות. רבי צדוק מטמא. וחכמים מטהרין: ט ארבעה דברים רבן גמליאל מטמא וחכמים מטהרין. כסוי טני של מתכות של בעלי בתים. ותלוי

וטומאה ברה"ר. הכי שני ספקות אחרות: ר' יהושע מטמא. דסבר הואיל ורה"י משותפת בספק טומאה זו הוי ספק טומאה ברה"י וספקו טמא: וחכמים מטהרין. דסברי הואיל וספק טומאה בר"ה משותפת בה הוי ספק טומאה ברה"ר וספיקו טהור ואין הלכה כר' יהושע: ח מסמר השולחני. שהשולחני תולה בו כף המאזנים. ורבותינו פירשו מסמר קבוע בעמוד שלפני השולחני להעמיד בו תריסי החנות ומטהרין רבנן משום דתשמישו עם הקרקע: אבן השעות. אבן שיש בה קוים ורשומים עליהם שמות השעות ותחוב בה מסמר ובה מכוונים את השעות וקורין לו בלע"ז אירלוייר"ו ובערבי אלבלאט"ס: וארון של גרוסות. שהוגים גריסים של פול ברחים שלהם יש להם כמין ארון של עץ: ר' צדוק מטמא. אותו ארון דתורת כלי עליו: וחכמים מטהרין. דכלי עץ העשוי לנחת הוא ואינו עשוי לטלטל. ורבי צדוק סבר פעמים (מתקנים אותו לטלטלו) ואין הל' כר' צדוק: ט כסוי טני. כלי של מתכת שבעלי בתים משימים בו גרוטאות ושברי כלי מתכות: ר"ג מטמא. הכסוי דסבר הוא נמי חשוב כלי משום דכסוי נמי יש לו בית קבול: וחכמים מטהרין. דסברי כיון דלא נעשה אלא לכסות אינו חשוב כלי: ותלוי המגרדות. מסמריני

פְּרִצַת הָרַבִּים) אנ די טומאה ליגט אין גאס ביי די גראם: (סָפֵק נָגַע סָפֵק לֹא נָגַע) און עס איז אַסָפֵק צוא דער טָהוֹר האט אנגערירט דעם טָמֵא צוא ער האט ניט אנגערירט דעם טָמֵא (סָפֵק הֶאֱהִיל סָפֵק לֹא הֶאֱהִיל) אָדער עס איז אַסָפֵק צוא דער טָמֵא מיט דעם טָהוֹר זענען ביידע געשטאנען אונטער איין געצעלט. אָדער זייא זענען ניט געשטאנען ביידע אונטער איין געצעלט (סָפֵק הֵסִיט סָפֵק לֹא הֵסִיט) עס איז אַסָפֵק צוא ער האט אַשאקיל געטאהן דיא טוּמְאָה. צוא ער האט ניט אַשאקיל געטאהן דיא טומאה (רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא) רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ זאגט ער איז טָמֵא (וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין) און דיא חֲכָמִים זאגין ער איז טָהוֹר: ח (שְׁלֹשָׁה דְבָרִים רַבִּי צָדוֹק מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין) אויף דרייא זאכין זאגט רַבִּי צָדוֹק עס איז טָמֵא און דיא חֲכָמִים זאגין עס איז טָהוֹר (מַסְמֵר שֶׁל שֻׁלְחָנִי) דער טשוואק פון די מענטשין וואס טוישין געלט. זייא האבין אַקאסטין און אז זייא עפענען דעם קאסטין שטעלין זייא אַרויס שטעקין אונטער דיא דעק זיא זאל ניט אראפ געבראכין ווערין. און זעצין אריין אַטשוואק פון דעק אין שטעקין (דעם טשוואק רופט דיא משנה מַסְמֵר הַשֻּׁלְחָנִי) און אז מען נעמט אַרויס דעם טשוואק ווען מען באדארף דיא קאסטין צוא מאכין. שטעקט מען אריין דעם טשוואק אין דעם שטעקין (וַאֲרוֹן שֶׁל גְּרוֹסוֹת) דיא קעסטיל פון דיא מילכלאך וואס מען מאלט אין זייא ארבעס צו מאכין מעהל ואדער אנדערע זאכין (וּמַסְמֵר שֶׁל אֶבֶן שָׁעוֹת) אָדער דער ווייזער פון אזייגער (רַבִּי צָדוֹק מְטַמֵּא) רַבִּי צָדוֹק זאגט דיא דרייא זאכין זענען טָמֵא (וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין) און דיא חֲכָמִים זאגין דיא דרייא זאכין זענען טָהוֹר: ט (אַרְבָּעָה דְבָרִים רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין) פיר זאכין איז רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְטַמֵּא און דיא חֲכָמִים זאגין זייא זענען טָהוֹר (כִּסּוּי טְנִי שֶׁל מַתְּכוֹת שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים) דער צודעק פון דיא אייזערנע כלי וואס דער בעל הבית האלט אין איר שטיקלאך אייזין (וְתָלוּי הַמְגַרְדוֹת) דיא אייזערנע קראצערס הייגען אויף דיא וואנט אין באד. און ווער עס קומט אין באד נעמט איינם צום קראצין זיך דער

המגרדות. וגולמי כלי מתכות. וטבלא שנחלקה לשנים. ומודים חכמים לרבן גמליאל בטבלא שנחלקה לשנים אחד גדול ואחד קטן. הגדול טמא והקטן טהור: י שלשה דברים ר״ג מחמיר כדברי ב״ש. אין טומנין את החמין מיו״ט לשבת. ואין זוקפין את המנורה ביו״ט. ואין אופין פתין גריצין אלא רקיקין. אמר ר״ג מימיהן של בית אבא לא היו אופין פתין גריצין אלא רקיקין. אמרו לו מה נעשה לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן ומקילין על ישראל להיות אופין פתין גריצין וחרי: יא אף

שחולים בהם המגרדות בבתי מרחצאות. אלא א״כ היו לו חמין שטומנין מערב י״ט וב״ה והנכנסים שם כל אחד לוקח מגרדת ומגרד בה רגליו וגופו: וגולמי כלי מתכות. שצריכים סברי דאופין ומבשלין וטומנין על עירוב של לשוף לגרדו לחקים בקורנס או שמחוסר אוגן תבשיל בלבד: אין זוקפין מנורה. של חוליות שנתפרקו חוליותיה אין מחזירין אותן דהוי

או אוזן אינן טמאים לדברי חכמים עד שתגמר מלאכתן: טבל׳ שנחלקה לשנים. טבלא של חרסים בה לזוזין. ונעשית שתי התיכות שוות שאין אחת מהן גדולה מחברתה בהא פליגי ר״ג וחכמים. והלכה כחכמים: י אין טומנין את החמין מיו״ט לשבת. דסברי ב״ש אין אופין אלא א״כ עירב בפת ואין מבשלין אלא א״כ עירב בתבשיל. ואין טומנין כדברי ב״ש: יא שהבדרין בין המטות.

כבונה ויש בנין בכלים. וב״ה סברי אין בנין בכלים: גריצין. ככרות עבות: אלא רקיקין. ככרות דקות דסברי ב״ש אין אופינה מרובה ביו״ט מפום טרחא. וב״ה אומרים אופין פת מרובה ביו״ט שבזמן שהפת מרובה יפה היא נאפת: וחרי. עיסה גדולה הנאפת על גבי גחלים. ואין הלכה כר״ג בכל מה שמחמיר

מיט (גולמי כלי מתכות) אונ אייזערנע כלים וואס זייא זענען נאך ניט פערטיג אין גאנצין. מען דארף זייא ריין מאכין אדער אאויער מאכין (וטבלא שנחלקה לשנים) אברעט פון ערד וואס האט אגזימס ארום פון הויבין אזוי וויא אראקשין ברעט, אונ זיא איז צוא בראכין גיווארין גלייך אויף העלפט. איין העלפט איז ניט גרעסער וויא דיא אנדערע. אין דיא פיר זאכין קריגען רבן גמליאל מיט דיא חכמים (ומודים חכמים לרבן גמליאל) אונ דיא חכמים זענען מודה צוא רבן גמליאל (בטבלא שנחלקה לשנים) אברעט אערדענע אויב זיא איז צוא בראכין גיווארין אויף צווייא שטיקער (אחד גדול ואחד קטן) איין העלפט איז גרעסער אונ איין העלפט איז קלענער (שהגדול טמא) דיא גרעסערע העלפט קען ווערין טמא (והקטן טהור) אונ דיא קלענערע העלפט איז טהור: י (שלשה דברים רבן גמליאל מחמיר כדברי בית שמאי) דרייא זאכין איז רבן גמליאל מחמיר (מאכט ארב) אזוי וויא בית שמאי זאגין (אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת) מען טאר ניט בעהאלטין (טשאלונט שטעלין) עסין זאל זיין ווארעם פון יום טוב אויף שבת (ואין זוקפין את המנורה ביום טוב) מען טאר ניט צוא זאמען שראפין אלייכטער אום יום טוב (ואין אופין פתין גריצין) אונ מען טאר ניט באקין יום טוב ברויט גראב גיקנעטין (אלא רקיקין) נאר קיכלאך (אמר רבן גמליאל) האט רבן גמליאל גיזאגט (מימיהן של בית אבא) מיין טאטינס הויז געזינד צייט זייא לעבין (לא היו אופין פתין גריצין) האבין זייא ניט גיבאקט אום יום טוב ברויט גראב גיקנעטין (אלא רקיקין) נאר קיכלאך (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבן גמליאל (מה נעשה לבית אביך) וואס זאל מען טאהן מיט דיין טאטינס הויז געזינד (שהיו מחמירין על עצמן) זייא פלעגין מחמיר זיין (שווער מאכין) אויף זיך (ומקילין לכל ישראל) אונ מקיל זיין גרינג מאכין צוא אלע יודין (להיות אופין פתין גריצין וחרי) זייא זאלין באקין ברויט גראב גיקנעטין. אונ טייג גיבאקט אויף קוילין: יא (אף הוא אמר שלשה דברים להקל) ער

היא אמר שלשה דברי' להקל. מכבדין בין המטות. ומניחין את המוגמר ביום טוב. ועושים גדי מקולס בלילי פסחים וחכמים אוסרים: **יב** שלשה דברים ר"א בן עזריה מתיר. וחכמים אוסרין. פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה. ומקרדין את הבהמה בי"ט. ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן. ר' יהודה אומר אין מקרדין את הבהמה בי"ט. מפני שהוא עושה חבורה. אבל מקרצפין. וחכ"א אין מקרדין. אף לא מקרצפין:

שאוכלין שם ורגילין היו להסב ע"ג מטות ולאכול: מוגמר. לבונה ע"ג גחלים כדי להריח בה אבל לגמר את הכלים דברי הכל אסור: מקולס. כרעיו ובני מעיו תלויין בצדו חולה לו כשצולהו והיו עושים זכר לפסח דכתיב ביה (שמות יב) ראשו על כרעיו ועל קרבו. מקולס כגבור שכלי זייניו עמו. תרגום וכובע נחשת. וקולסא דנחשא: וחכמים אוסרי'. בשלשתן. כיבוד משום אשווי גומו' ומוגמר משום דלאו צורך לכל נפש הוא שאינו אלא למ. ונגים ביותר. או למי שריחו רע. גדי מקולס. מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ והלכה כחכמים: **יב** פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה. לנוי ואמרו חכמים משאוי הוא

ואינו מכביע לה. ולא פרתו של ר"א בן עזריה היתה אלא של שכנתו ועל שלא מיחה בה נקראת על שמו: ומקרדין בי"ט. כמין מגרה קטנה של ברזל שפיה דקות. ומחככין ומגרדין בה את הבהמ' ואע"ג דעביד חבורה: ברחים שלהן. קטנה שעשויה לכך: מקרצפי'. במגרה של עץ שפיה גסות ואינן עושין חבור': אף לא מקרצפים. דגזרי' קרצוף אטו קירוד. ואין הלכה כר"א בן עזריה אלא במקרדים את הבהמה בלבד משום דבהא קים ליה כשמעתי' דר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר וקיי"ל כותיה. וחכמים דפליגי עליה סברי כר"י דאמר דבר שאין מתכוין אסור. ואין כן הלכה:

רבן גמליאל האט געזאגט דרייא זאכן גרינג צו מאכן (מכבדין בין המטות) מען מעג אויס קערין אום יום טוב צווישען די בעטין וואו מען עסט דארטין. פאר צייטין פלעגט מען זיצען אויף בעטין צום עסין (ומניחין את המוגמר ביום טוב) מען מעג ארויף שיטען בשמים אויף הייסע קוילין אום יום טוב צו שמעקין (ועושין גדי מקולס בלילי פסחים) אונ די נאכט פון פסח בראט מען א ציג אונ זיינע איינגעווייד (קישקעס) מיט די פיס אייננגט מען אים אן אויף א זייט (אזוי ווי א גבור איינגעט אן זיין געווער אויף א זייט. מקולס איז טייטש געווער) אונ דאס האט מען געמאכט פאר א אנדיינקונג אויף דעם קרבן פסח (וחכמים אוסרין) אונ די חכמים אסרין די אלע דרייא זאכין: יב (שלשה דברים רבי אלעזר בן עזריה מתיר וחכמים אוסרין) דרייא זאכין איז רבי אלעזר בן עזריה מתיר אונ די חכמים אסרין (פרתו יוצאה ברצועה שבין קרניה) די קוה פון די אשה וואס האט געוואוינט נאנט פון רבי אלעזר בן עזריה פלעגט ארויס גיין אום שבת מיט א שטריק פארוויקעלט ארום די הערנער. אונ רבי אלעזר בן עזריה האט איר ניט געשטערט (ומקרדין את הבהמה ביום טוב) מען מעג קראצין א בהמה אום יום טוב מיט א אייזערנע בארשט (ושוחקין את הפלפלין ברחים שלהן) אונ מען מעג מאלין פעפער אום יום טוב אין דער מילכול וואס מען מאלט אום דער וואכין. רבי יהודה זאגט (אין מקרדין את הבהמה ביום טוב) מען טאר ניט קראצין הבהמה אום יום טוב מיט א אייזערנע בארשט (מפני שעושה חבורה) ווייל ער מאכט איר א בייל (אבל מקרצפין) אבער מען מעג קראצין די בהמה מיט א בארשט וואס האט הילצערנע ציין גראבע (וחכמים אומרים) אונ די חכמים זאגין (אין מקרדין אף לא מקרצפין) מען טאר ניט קראצין א בהמה אום יום טוב ניט מיט א אייזערנע בארשט אונ ניט מיט א הילצערנע בארשט:

פרק ד **אלו** דברים מקולי ב"ש . ומחומרי ב"ה . ביצה שנולדה בי"ט . ב"ש אומרים תאכל . וב"ה אומרים לא תאכל . בש"א שאור בכזית . וחמץ בככותבת . וב"ה אומרים זה וזה בכזית: **ב** (בהמה שנולדה ביום טוב . הכל מודים שהיא מותרת . ואפרוח שיצא מן הביצה . הכל מודים שה"א אסור) . השוחט חיה ועוף ביום

פרק ד **ביצה** שנולדה בי"ט . בי"ט של אחר שבת עסקינן וטעמייהו דב"ה דאמרי לא תאכל משום דכל ביצה דמתילדא האידנא מאתמול גמרה לה ונמצאת שבת מכינה לי"ט . והתורה אמרה (שם טז) והיה ביום הששי והכינו . והתם ששי חול הוא . חול מכין לשבת וחול מכין לי"ט די"ט נמי איקרי שבת ואין י"ט מכין לשבת ולא שבת מכינה לי"ט . והכנה דבילה אע"ג דבידי שמים היא מקריא הכנה : שאור בכזית . לענין אכילה כ"ע לא פליגי דזה וזה בכזית . מדפתח הכתוב באור . שאור לא ימצא בבתיכם (שמות יב) . וסיים בחמץ . כי כל אוכל מחמצת . לומר לך זהו שאור וזהו חמץ כזה כן זה . כי פליגי לענין ביעור . ב"ש סברי מדכתב רחמנא לתרוייהו שאור וחמץ . ש"מ שיעורו של זה לא כשיעורו של זה ולא ילפינן ביעור מאכילה . וב"ה סברי ילפינן ביעור מאכילה :

ב הכל מודים שהיא מותרת . והוא שיודע בעובר שכלו לו חדשיו : ואפרוח שיצא . הכל מודים שהוא אסור משום שרץ העוף : השוחט חיה ועוף שבא לשחוט היה ועוף בי"ט ומלך בב"ד כילד יעשה : בש"א . ב"ד מורים לו שישחוט לכתחילה ויחפור בדקר נעוץ שיש לו מבעוד יום . כלומר שיעקור אותו ממקום נעיצתו ויעלה עפר ויכסה בו .

פרק ד **א** (אלו דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל) ביי דיא זאכין מאכין בית שמאי גרינגער אונ בית הלל מאכין שווערער (ביצה שנולדה ביום טוב) אאיי וואס איז געבארין געווארין אום יום טוב וואס נאך שבת . זונטאגו . בית שמאי זאגין (תאכל) זי מעג גיגעסין ווערין . אונ בית הלל זאגין (לא תאכל) זיא טאר ניט גיגעסין ווערין . ווייל די אאיי וואס איז גיבארין יום טוב (זונטאג) איז זיא געכטין (שבת) פערטיג געווארין אין דיא הון . הט דאך שבת אן גיברייט אויף יום טוב . אונ מען טאר ניט אן גרייטין פון שבת אויף יום טוב אונ ניט פון יום טוב אויף שבת . אונ די חכמים האבין גיאסרת אלע אייער וואס ווערין גיבארין אום יום טוב אפילו ניט נאך שבת אונ וואס ווערי גיבארין שבת אפילו ניט נאך יום טוב . בית שמאי זאגין (שאור בכזית) שאור איז אזוי אטייג וואס איז שטארק זאער אז מען קען איר ניט עסין פון זאערקייט . נאר פון איר שנייט מען שטיקלאך אריין צוא לייגין אין אנדערע טייג צוא זייערין . אונ חמץ איז גיוויינליכע טייג גיזייערט צום עסין . זאגין בית שמאי אז עם ליגט ביי איידין אין שטוב אום פסח אשטיקל שאור גרויס וויא אאיילבירט . אדער (חמץ בככותבת) חמץ ליגט גרויס וויא אטייטיל איז ער עובר אויף אלאו לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור . אונ בית הלל זאגין (זה וזה בכזית) חמץ אונ שאור אויב עם איז גרויס וויא אאיילבירט איז מען עובר אויף אלאו : **ב** (בהמה שנולדה ביום טוב) אקאלב וואס איז גיבארין גיווארין אום יום טוב (הכל מודים שהיא מותרת) האלטין אלע אז מען מעג איר שעכטין אום יום טוב אונ עסין . נאר אויב מען ווייס אז זיא איז גיבארין גיווארין צוא דער צייט . דיא מוטער האט איר גטראגין אלע חדשים וואס מען דארף איר טראגין ושעפסין ציגען פינף חדשים . קעלבער ניין חדשים . תי"ט (ואפרוח שיצא מן הביצה) אהינדיל וואס איז ארויס גיגאנגען (גיבארין) פון אאיי אום יום טוב (הכל מודים שהוא אסור) האלטין אלע אז מען טאר איר ניט עסין אום יום טוב (ועתי"ט ות"י. השוחט חיה ועוף

טוב. ב"ש אומרים יחפור בדקר ויכסה. וב"ה אומרים לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן. ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה. שאפר כירה מוכן הוא: ג ב"ש אומרים הבקר לעניים הבקר. וב"ה אומרים אינו הבקר. עד שיובקר אף לעשירים כשמטה. כל עומרי השדה של קב קב ואחד של ארבעה קבין. ושכחו.

ומיירי כשהוא נעוץ בעפר תיחוח שראוי לכסו׳ שאינו מחוסר כתישה: דקר. יתד שנועצין בארץ. ל׳ וידקור את שניהם (במדבר כה): שאפר כירה מוכן הוא. לאו אמלת יהו דב"ש וב"ה קאי אלא מלתא באנפה נפשיה היא. וה"ק ואפר כירה מוכן הוא. ולא הנו אלא שהוסק מערב י"ט אבל הוסק בי"ט אסור דליכא למימר מאתמול דעהיה עלויה. ואם ראוי לצלות בו ביצה שעדיין הוא רמץ הם מותר לכסות בו. אידי דחזי להפוכי בו לצלות בו ביצה שקיל ליה נמי ומכסה בו: ג הפקר לעניים הפקר. מי שמפקיר לעניים ולא לעשירים. דין הפקר יש לו. ואינו חייב בלקט שכחה ופאה ולא במעשרות. דכתיב בלקט ופאה (ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם מה ת"ל תעזוב אותם. למדת על עזיבה אחרת דהיינו הפקר שהיא כזו. מה זו לעניים ולא לעשירים. אף הפקר לעניים: עד שיפקיר אף לעשירים בשמיטה. דכתיב (שמות כג) והשביעית תשמטנה ונטשתה מה ת"ל ונטשתה לימד על נטישה אחרת דהיינו הפקר שהיא כשביעית מה שביעית לעניים ולעשירים אף הפקר לעניים ולעשירים: כל עומרי השדה של קב קב. אם היו כל עומרי השדה כל א׳ מהן קב. אחד של ארבעת קבין ושכחו. הרי זה שכחה יתר על

ביום טוב) אז איינער וויל שעכטין אחיה אדער אעוף אום יום טוב. אונ ער קומט פרעגין דעם דין וויא ער זאל טאהן. בית שמאי זאגין (יחפור בדקר ויכסה) אויב ער האט ערב יום טוב אריין גישטעקט אשפיז אדער אריידעל אין דער ערד. זאל ער שעכטין אום יום טוב דיא חיה אדער דעם עוף ביי דעם שפיז אדער בייא דעם רידעל. דער נאך זאל ער ארויס ציהען דעם שפיז אדער דעם רידעל פון דיא ערד וועט דיא ערד ארויף פאלין אויף דיא בלוט אונ וועט זיא צוא דעקין. אונ בית הלל זאגין (לא ישחוט) ער טאר ניט שעכטין (אלא אם כן היה לו עפר מוכן) נאר סיידין ער האט אן גיגרייט ערד פון ערב יום טוב צוא צודעקין דיא בלוט (ומודים) בית הלל איז מודה צוא בית שמאי (שאם שחט) אויב ער האט ניט אן גיגרייטע ערד. אונ ער האט גישאכטין. נאר אשפיז אדער אריידעל שטעקין פון געכטין אין דיא ערד. האט ער יא (שיחפור בדקר ויכסה) זאל ער ארויס ציהען דעם שפיז אדער דעם רידעל פון דיא ערד. אונ דיא ערד זאל ארויף פאלין אויף דיא בלוט (שאפר כירה מוכן הוא) אונ דיא אש וואס ליגט ערב יום טוב אין אויבין אונ אויף דעם קומען בארף מען ניט אן גרייטין ערב יום טוב. נאר אפילו עס איז ניט אן גיגרייט גיווארין ע"ט צום צוא דעקין. מעג מען אויך געמען די אש אונ צו דעקין די בלוט אום יו"ט. אונ די אש וואס איז גיווארין אום יום טוב. אויב זיא איז אזוי הייס אז מען קען אין איר בראטין אאיי. מעג מען זיא נעמען צום צוא דעקין דיא בלוט. אונ אויב זיא איז ניט הייס. טאר מען ניט געמען די אש: ג בית שמאי זאגין (הבקר לעניים הבקר) אז איינער איז מפקיר נאר פאר עניים וועלכער עני עס וויל מעג עס נעמען. אבער עשירים זאלין עס ניט נעמען. הייסט עס אויך הפקר. אונ הפקר איז פטור פון מעשר לקט שכחה ופאה. אונ בית הלל זאגין (אינו הפקר עד שיופקר אף לעשירים כשמטה) עס הייסט אנדערש ניט קיין הפקר אז עס זאל פטור זיין פון מעשר לקט שכחה ופאה. סיידין ער איז מפקיר פאר עשירים אויך אזוי וויא ביים שמטה (כל עומרי השדה של קב קב ואחד של ארבעת קבין ושכחו) ווען אלע בינטלאך

ב״ש אומרים אינו שכחה. וב״ה אומרי׳ שכחה: ד העומר שהוא סמוך לגפה. ולגדיש. ולבקר. ולכלים. ושכחו. ב״ש אומרים אינו שכחה. וב״ה אומרי׳ שכחה: ה כרם רבעי. ב״ש אומרים אין לו חומש. ואין לו ביעור. וב״ה אומרים יש לו (חומש ויש לו) ביעור.

כן אינו שכחה וכן אם היו כל העומרים שני קבין ואחד משונה קבין ושכחו הרי זה שכחה. יתר על כן אינו שכחה: ד לגפה. גדר אבנים סדורות זו על זו בלא טיט: ולכלים כלי המחרי׳: בש״א אינו שכחה. פלוגתייהו דב״ש וב״ה בעומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ונתנו בצד הגפה. או בצד הגדיש ושכחו שם. שב״ש אומרים אינו שכחה הרי זכה בו. וב״ה אומרים שכחה. פירוש אחר ב״ש אומרים אינו שכחה אפילו בעומר שלא החזיק בו כלל לא הוי שכחה. דהואיל והניחו אצל דבר המסוים עתיד לזכרו. וב״ה אומרים שכחה כל זמן שלא החזיק בו. ומודים ב״ה שאם החזיק בו ואח״כ שכח שאינו שכחה: ה כרם רבעי. שהוא צריך פדיון אם בא לאכלו חוץ לירושלים וה״ה לכל עץ מאכל אין לו חומש. דלא כתבה תורה בו שבעלים מוסיפין את החומש כדרך שכתבה במעשר שני: ואין לו בעור. אינו חייב לבערו מן הבית בערב פסח של רביעית ושל שביעית כשמבער המעשרות כדכתיב (דברים כו) בערתי הקדש מן הבית: יש לו חומש ויש לו בעור. ב״ה ילפי קדש קדש ממעשר. מה מעשר יש לו חומש. ויש לו ביעור. אף כרם

תבואה פון פעלד וועגען געוועזען יעדער פון איין קב אונ איינער איז געוועזען פון פיר קבין. אונ ער האט דעם גרויסין בונד תבואה פאר געסין צוא נעמען פון פעלד. בית שמאי זאגין (אינו שכחה) עס איז ניט קיין שכחה. אונ בית הלל זאגין (שכחה) עס איז יא שכחה: ד (העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים) א בינטיל תבואה וואס ליגט נאהנט צו א פארקאן (פון שטיינער צו זאמען גילייגט אן ליים) אדער צוא אשייער אדער צו אאקס מיט זייגע האקער כלים (ושכחו) אונ ער האט דעם בינטיל תבואה פאר געסין. בית שמאי זאגין (אינו שכחה) דאס איז ניט קיין פאר געסונג. וויל ער האט דס גיליינט ביי אבעצייכנטין ארט וועט ער זיך געוויס דער מאנען אן דעם בינטול. אונ בית הלל זאגין (שכחה) דאס איז שכחה. ווארום איצט גידיינקט ער דאך ניט אן דעם בינטול תבואה. חאטשי שפעטער וועט ער זיך דער מאנען. פון דעסטוועגין הייסט עס שכחה: ה (כרם רבעי) דער דין איז אז איינער פלאנצט אווייננארטין דיא ערשטע דרייא יאהר טאר ער ניט עסין דיא פירות עס ווערט גירופין ערלה. אונ אין דעם פערטין יאר וועגען דיא פירות הייליג מען מוז זייא פירען אין ירושלים אונ דארטין זייא עסין. אונ אז עס איז אים שווער צוא פירען די פירות אין ירושלים לייזט מען אוים דיא פירות אויף געלט אונ דיא געלט פירט מען אין ירושלים. בית שמאי זאגין (אין לו חומש) ער דארף ניט געבין אפינפטיל מעהר וויא עס איז ווערט ווען ער טאהשט אום דיא פירות אויף געלט. נאר וויא פיל דיא פירות וועגען ווערט אזוי פיל געלט פירט ער אין ירושלים (ואין לו ביעור) אונ אז עס קומט ערב פסח פון פערטין יאהר פון שמטה אדער פון זיבעטין יאהר אז ער דארף אלע מעשרות אוועק געבין פון שטוב. דיא פירות פון כרם רבעי מעג ער נאך האלטין ביא זיך. אונ בית הלל זאגין (יש לו חומש) ער דארף יא געבין אפינפטיל מער ווען ער טאהשט אום דיא פירות אויף געלט (ויש לו ביעור) אונ אז עס קומט ערב פסח פון פערטין אדער פון זיבעטין יאהר פון שמטה אזו וויא ער דארף אוועק געבין פון שטוב אלע מעשרות אזוי דארף ער דאס אויך אוועק געבין.

כרם רבעי יש לו חומש ויש לו ביעור וב"ש לא ילפי קדש ממעשר: יש לו פרט ויש לו עוללות. דחולין חשבי ליה: והעניים פודין לעצמן. הפרט והעוללות שלקטו ואוכלין אותן במקומן ומעלין הדמים לירושלים: ובה"א כולו לגת. משום דילפי ממעשר. וס"ל מע"ש ממון גבוה הוא. הלכך אין לעניים חלק בו. ודורכים העוללות עם שאר היין. והבעלים מעלין הכל לירושלים:

ואע"פ שהמוהל יוצא מהן לך על גבן. אינו מכשירן לקבל טומאה. דלא ניחא ליה באותו מוהל יוצא. ואנן בעינן משקה דניחא ליה דכתיב (ויקרא יא) וכי יתן מים על זרע. כתיב יתן וקרינן יותן. מה יתן דניחא ליה. אף יותן דניחא ליה: צריך לנקב. לעשות מעשה לגלות דעתיה דלא ניחא ליה באותו מוהל שיוצא לו על גבי הזיתים ורוצה הוא

ך מגולגלים. כבושים שלא דרך נקב שטושה בחבית: וסתמוה במלח כדי למתק: אינו צריך לנקב. החבית. שמרים שהיא טהורה. שכיון שנקבה גלי

ב"ש אומרים יש לו פרט. ויש לו עוללות. והעניים פודים לעצמן. וב"ה אומרים כולו לגת: ך חבית של זתים מגולגלים. בית שמאי אומרים אינו צריך לנקב. וב"ה אומרים צריך לנקב. ומודים שאם נקבה וסתמוה שמרים שהיא

בית שמאי זאגין (יש לו פרט) ווען מען שניידט די וויינטרויבן פון וויינשטאק דעם פערטין יאהר. די וויינטרויבן וואס פאלין אראפ אויף די ערד געהער צו די ארעמע לייט (ויש לו עוללות) אונ די יונגע וויינטרויבן פון פערטין יאהר געהער אויך צו די ארעמע לייט (ועיין פאה פ"ז מ"ד). אונ די ארעמע לייט פירען די פרט אונ די עוללות אין ירושלים (והעניים פודין לעצמן) אדער די ארעמע לייט טאהשין אויס די פרט אונ די עוללות אויף געלט אונ פירען די געלט אין ירושלים אונ די פרט מיט די עוללות עסין זייא אין דער היים. אונ בית הלל זאגין (כולו לגת) די פרט אונ די עוללות פון פערטין יאהר געהער ניט צו די ארעמע לייט. נאר צום בעל הבית. אונ דער בעל הבית טרעט די וויינטרויבן מיט די פרט אונ מיט די עוללות אין קעלטער. אונ מאכט פון זייא וויין אונ פירט די וויין אין ירושלים אדער ער טאהשט אויס אויף געלט: ך (חבית של זיתים מגולגלים) די אייל בירטען וואס ליגען אין א פאס איינגעפרעסט מיט זאלץ זייא זאלין זיס ווערין מען זאל זייא קענען עסין. אונ זייא זענען נאך הארט. אונ ניט צו זאמען געקלעבט. מען קען קוילערין יעדער אייל בירט בזונדער. אונ עס איז דא זאפט פון די אייל בירטען אין די פאס. בית שמאי זאגין (אינו צריך לנקב) מען דארף ניט לעכערין די פאס די זאפט זאל ארויס גיין. צו ווייזין אז ער וויל ניט די זאפט. ווען זייא ניט אן ברייטין די אייל בירטען זיי זאלין קענען טמא ווערין. ווארום א פרי קען אנדערש ניט טמא ווערין סיידין עס קומט אויף איר משקה. אונ די משקה מוז קומען אויף די פרי מיט זיין ווילען. אבער אז די משקה איז געקומען אויף די פירות ניט מיט זיין ווילען. זענען די פירות ניט אן געברייט געווארין טמא צו ווערין. ווייל מען ווייס אזוי אויך אז ער וויל ניט די זאפט. ווארום דער וואס וויל עסין די אייל בירטען וויל ניט עס זאל זיין זאפט אויף זייא. זייא זאלין ניט ווייך ווערין. ווארום ווייכע אייל בירטען זענען ניט גוט צום עסין. אונ בית הלל זאגין (צריך לנקב) מען דארף לעכערין די פאס די זאפט זאל ארויס גיין. צו ווייזין אז ער וויל ניט די זאפט (ומודים) אונ בית הלל זענען מודה צו בית שמאי (שאם ניקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה) אויב מען האט גילעכערט די פאס אונ די הייוון האט פאר מאכט די לאך. זענען די אייל בירטען טהור. זייא קענען ניט טמא ווערין. ווייל ער האט גילעכערט די פאס האט ער געוויזען

דעתים דלא ניחא ליה וה"ב אין אותו המוהל ומעמאהו. והשמן שעל בשרו לא טהר במקוה. מכבירן לקבל טומאה: אע"פ שהוא מנטף שאין לך משקה מקבל טהרה במקוה אלא טהור. אע"פ שהשמן נוטף מבשרו לאחר המים בלבד ע"י השקה: ב"ש אומרים כדי שטבל טהור: כדי סיכת אבר קטן. טהור. אם לא סיכת אבר קטן. טהור. כפי מסכי טמא: נשאר מן השמן על בשרו אלא כדי סיכת אבר קטן טהור. ויותר משיעור זה טמא. בשביל השמן שנטמא בטעמאו. ישאר על בשרו

משקה טופחומטפיח. מים לחלוחית בכף עד שכשיגע בכף אחרת ידבק גם לחלוחית גם היא. ואין הלכה כר"י:

שהיא טהורה. הסך בשמן טהור ונטמא. ירד וטבל. ב"ש אומרים אע"פ שהוא מנטף. טהור. וב"ה אומרים כדי סיכת אבר קטן. ואם היה שמן טמא מתחלתו. ב"ש אומרים כדי סיכת אבר קטן. וב"ה אומרים משקה טופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפיח: ז האשה מתקדשת בדינר ובשוה דינר כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים ז בדינר ובשוה פרוטה. ובשוה פרוטה. וכמה היא

אז ער וויל נים די"א זאפט. זענען דיא איילבירטי, נים אן גיבריים גיוואריין טמא צוא ווערין (הסך בשמן טהור ונטמא) איינער האט בשמירט זיין לייב מיט בוימאייל וואס זענען גיוועו טהור. אונ ער איז טמא גיווארין. ער האט אן גערירט אשרין (ירד וטבל) אונ ער איז ארא גינאנגען אין מקוה אונ האט זיך טובל גיוועו. בית שמאי זאגין (אף על פי שהוא מנטף טהור) אפילו דיא בוימאייל רינט נאך פון זיין גוף נאך דער טבילה. פון דעסטוועגין איז דער מענטש טהור. ווארום דיא בוימאייל ווערט בטל צום גוף. אזוי וויא דער גוף ווערט טהור פון דיא טבילה. אזוי ווערט דיא בוימאייל אויך טהור. אונ בית הלל זאגין (כדי סיכת אבר קטן) אויב עס איז נאר דא בוימאייל אויף זיין לייב צוא בשמירען דעם קליינעם פינגער פון האנט (עיין תי"ט). איז דער מענטש טהור. ווייל דיא בוימאייל ווערט בטל צוא דעם מענטש. אבער אז עס איז דא מעהר בוימאייל אויף זיין לייב. איז דר מענטש טמא. ווייל ווען דער מענטש איז טמא גיווארין. איז דיא בוימאייל טמא גיווארין פון אים. אונ בוימאייל ווערט נים טהור פון אמקוה. איז דיא בוימאייל מטמא דעם מענטש (עתי"ט) (ואם היה שמן טמא מתחלתו) אויב ער האט בשמירט זיין לייב מיט בוימאייל וואס איז טמא. אונ ער האט זיך טובל גיוועו אין אמקוה. בית שמאי זאגין (כדי סיכת אבר קטן) אויב עס איז נאר דא בוימאייל אויף זיין לייב צוא בשמירען דעם קליינעם פינגער פון האנט. איז דער מענטש טהור. ווייל דיא בוימאייל ווערט בטל צוא דעם מענטש. אבער אז עס איז דא מער בוימאייל אויף זיין לייב. איז דער מענטש טמא. אונ בית הלל זאגין (משקה טופח) אויב דאס לייב איז נאר פייכט פון דיא בוימאייל. איז דער מענטש טהור. אבער אז עס איז דא מעהר בוימאייל אויף זיין לייב. אז מען וועט אן רירען דעם פינגער צום לייב. וועט דער פינגער זיך נאס ווערין מיט בוימאייל. איז דער מענטש טמא. רבי יהודה זאגט פון בית הלל'ס וועגין (טופח ומטפיח) אפילו די בוימאייל איז אזוי פיל אויף זיין לייב אז מען וועט אן רירען דעם פינגער אויף זיין לייב וועט דער פינגער נאס ווערין מיט בוימאייל. איז אויך דער מענטש טהור. נאר אויב עס איז דא מער בוימאייל. איז ער טמא: ז (האשה מתקדשת) א אשה ווערט מקודש צום מאן זיא זאל ווערין זיין ווייב (בדינר) אז ער גים איר אגילדין (ובשוה דינר) אדער ער גיט איר אזאך וואס איז ווערט אגילדין (כדברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי. אונ בית הלל זאגין (בפרוטה) אז ער גיט איר אפרוטה (ובשוה פרוטה) אדער ער גיט איר אזאך וואס איז ווערט אפרוטה (וכמה היא פרוטה) וויא פיל איז אפרוטה (אחד

דינר. משקל הדינר צ"ו שעורות כסף: ישן. ואם גרש והלך הבעל למדינה אחרת
פרוטה. חצי שעורה כסף: איסר. משקלו תנשא בו לכתחלה: ולנה עמו בפונדקי.
ד' גרעיני שעורה. ונקרא איטלקי. על שם שיש שם עדי יחוד. ואין שם עדי ביאה ב"ש
שהיה מטבע הילא באיטליא: בגט ישן. סברי הן הן עדי יחוד. הן הן עדי ביאה.

כדמפרש ואזיל שכתב גירש את אשתו. ואחר שנכתב הגט נתייחד עמה. ב"ש סברי לא אמרינן גזירה שמא יאמרו ניסת קודם לגט. אם ישהה את הגט שנה או שנתים בין כתיבה לנתינה ויהיו לה בנים ממנו בתוך זמן זה. ואח"כ יגרשנה בו וכשיראו זמן הגט קודם ללידת הבן. יאמרו בנים שנתן לה

פרוטה. אחד משמנה באיסר האיטלקי. ב"ש אומרים פוטר הוא את אשתו בגט ישן. ובית הלל אוסרין. איזהו גט ישן כל שנתיחד עמה אחר שכתבו לה. המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי. ב"ש אומרים אינה צריכה ממנו גט שני. וב"ה אומרים צריכה ממנו גט שני. אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין. אבל אם נתגרשה מן האירוסין. אינה צריכה ממנו גט שני. מפני שאין לבו גס בה: ח ב"ש מתירין את הצרות לאחים. וב"ה אוסרין. חלצו.

בית

ואין אדם עושה בעילתו בעילת זנות השיא יכולת בידו לבעול בלא לשם זנות והרי קנה בביאה. וב"ה סברי לא אמרי' הן הן עדי יחוד הן הן עדי ביאה עד שיראו שנבעלה:

ח מתירין את הצרות לאחין. צרת ערוה מתירין אותה להתייבם לאחין דלית להו דרשה דאשה אל אחותה לא תקח לצרור

מעות כתובה. והוי הגט שיאמרו מן הפנוים דמשמע מיניה לא תקח לא היא ולא צרתה
עוד ופסק ההלכה לא יגרש אדם אשתו בגט ונא נרת לו תם: ח-צו. הצרות מן האחים:

משמנה באיסר האיטלקי) איין אכטל איסר פון איטליא. אין איסר פון איטליא איז דא
אכט פרוטות איסר איז אזוי א מטבע אין איטליא. בית שמאי זאגין (פוטר הוא את אשתו
בגט ישן) א מענטש קען פטרן זיין ווייב מיט איין אלטן גט. און בית הלל (אוסרין)
זאגין מען טאר ניט געבין מיט איין אלטין גט (איזהו גט ישן) וואס הייסט אלטער גט (כל
שנתיחד עמה אחר שכתבו לה) אז ער איז געווען מיט זיין ווייב צו זאמען אליין אין א שטוב
דער נאך וויא דער גט איז געשריבען געווארין (המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי) ער הט
גיגט זיין ווייב. דער נאך האט זיא גענעכטיגט מיט אים אין א שטוב אליין. בית שמאי זאגין
(אינה צריכה ממנו גט שני) זי דארף ניט פון אים קיין אנדער גט. און בית הלל זאגין (צריכה
ממנו גט שני) זיא דארף נעמען פון אים איין אנדער גט (אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין)
ווען זאגין בית הלל אז זיא דארף פון אים איין אנדער גט. אז זיא איז גיגט געווארין נאך די
חתונה. קען זיין אז ער האט איר איצט נאך דעם גט בועל געווען. און געוויס האט ער
גימיינט מיט דער בעילה איר מקדש צו זיין נאך אמאהל. דריבער דארף ער איר געבין
איין אנדער גט (אבל אם נתגרשה מן האירוסין) אבער אז זיא איז גיגט געווארין נאך די קידושין
פר די חתונה. און נאך דעם גט זענען זיי געוועזן אליין אין שטוב (שאינה צריכה ממנו גט שני)
דארף זי ניט פון אים קיין אנדער גט (מפני שאין לבו גס בה) ווייל זיין הארץ איז ניט צוגעוואוינט
מיט איר האט ער איר געוויס ניט בועל געווען: ח (בית שמאי מתירין את הצרות לאחין) בית
שמאי זאגין ראובן מעג מיבם זיין די צרה פון זיין טאכטער אדער פון די אנדרי עריות. דאס הייסט
די אנדערע ווייב פון שמעון (ובית הלל אוסרים) און בית הלל זאגין מען טאר ניט וואו
וויא עס שטייט אין יבמות פרק א מ"א (חלצו) אויב די צרה האט גינומען חליצה (בית

ב"ש פוסלין. הצרות : מן הכהונה. שחלוצות הם לדברי ב"ה. שהרי באיסור אשת אח הם
חלוצה : וב"ה מכשירין. שחליצתן שלא לצורך עליהם. ואשת אח בכרת והוי חייבי כריתות
היתה והרי היא כחולצת מן הזר : נתיבמו. ממזרים הם. אעפ"כ לא נמנעו ב"ה מלישא
לאחין : ב"ש מכשירין. אותה לכהנים. אם בנים מב"ש. לפי שהיו מודיעים להם אותם
שנתאלמנו מיבמיהן : וב"ה פוסלים. שנבעלו לאסור להן והנבעלת לאסור לה עשאה זונה ואינה לכהן : לא נמנעו. ואף ע"פ שבני הצרות שנתיבמו לדברי ב"ש. ממזרים

בית שמאי פוסלין מן הכהונה. ובית הלל מכשירין. נתיבמו. בית שמאי מכשירין. ובית הלל פוסלין. ואע"פ שאלו פוסלין ואלו מכשירין. לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל. ולא בית הלל מלישא נשים מבית שמאי. וכל הטהרות והטומאות שהיו אלו מטהרין. ואלו מטמאין. לא נמנעו להיות עושים טהרות אלו על גב אלו: ט שלשה אחים. שנים מהם נשואים לשתי אחיות ואחד מופנה. מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה מאמר. ואחר כך מת אחיו השני. ב"ש אומרים

הבאות מן הצרות ופורשים מהם : אלו על גב אלו. משאילים כליהם אלו לאלו : ט מופנה. פנוי בלא אשה : מאמר. קדושין וביאתם אין תופסין אלא מדברי סופרים : אשתו עמו.

שמאי פוסלין מן הכהונה) בית שמאי זאגין דיא צרה טאר ניט גינומען ווערין צוא אכהן
ווייל אכהן טאר ניט נעמען אחלוצה) (ובית הלל מכשירין) אונ בית הלל: זאגין זיא מעג
גינומען ווערין צוא אכהן (ווייל זיא דארף ניט נעמען חליצה איז דאס גאר ניט קיין חליצה)
(נתיבמו) אויב מען האט דיא צרה מיבם גיוועזן דער נאך איז דער וואס האט איר מיבם גיוועזן
גישטארבין (בית שמאי מכשירין) בית שמאי זאגין זיא מעג גינומען ווערין צוא אכהן (ובית
הלל פוסלין) אונ בית הלל זאגין ווייל מען האט איר ניט גיטארט מיבם זיין איז דאך דער
ברודער ביא איר גיוועזן באיסור. הייסט זיא אזונה אונ אזונה איז פסול צוא אכהן (ואף על
פי שאלו פוסלין ואלו מכשירין) האטשי בית שמאי מיט בית הלל קריגען די זאגין עס איז
פסול אונ דיא זאגין עס איז כשר (לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל) פון
דעסטוועגין האבין זיך בית שמאי ניט פאר מיטען פון צוא נעמען ווייבער פון בית הלל'ס
פאמיליע (ו"א בית הלל מלישא נשים מבית שמאי) אונ בית הלל האבין זיך ניט פארמיטען
פון צוא נעמען ווייבער פון בית שמאים פאמיליע (וכל הטהרות והטומאות שהיו אלו מטהרין
ואלו מטמאין) אלע טהרות אונ טומאות וואס בית שמאי האבין מטהר גיוועזן אונ בית הלל
האבין מטמא גיוועזן. אדער פאר קערט בית הלל האבין מטהר גיוועזן אונ בית שמאי האבין
מטמא גיוועזן (לא נמנעו להיות עושים טהרות אלו על גב אלו) פון דעסטוועגין האבין זיא
זיך ניט פארמיטען צוא מאכין טהרות איינער מיט דיא כלים פון דעם אנדערין. ווארום
זיא האבין אן גיזאגט איינער דעם אנדערין וועלכע אשה עס איז צוא אים מותר. אדער
וועלכע כלי עס איז צוא אים טהור: ט (שלשה אחים) דרייא ברידער (שנים מהן) צווייא
פון זיא (נשואים לשתי אחיות) האבין גיהאלטין צווייא שוועסטער פאר ווייבער. (ואחד
מופנה) אונ איינער. דער דריטער ברודער. איז גיוועזן ליידיג. ער האט ניט גיהאט קיין
ווייב (מת אחד מבעלי אחיות) אונ איין מאן פון דיא שוועסטער איז גישטארבין (ועשה בה
מופנה מאמר) אונ דער דריטער ברודער דער ליידיגער האט מקדש גיוועזן דיא יבמה (ואחר
כך מת אחיו השני) דער נאך איז דער אנדערער ברודער אויך גישטארבין. שטייט דיא

אשתו עמו . והלה תצא משום אחות אשה. ובית הלל אומרים מוציא את אשתו בגט וחליצה. ואת אשת אחיו בחליצה. זו היא שאמרו אי לו על אשתו. ואי לו על אשת אחיו: י המדיר את אשתו מתשמיש המטה. ב״ש אומרים שתי שבתות . ובית הלל אומרים שבת אחת . המפלת לאור

דסברי ב״ש בעלת מאמר היא חשובה כנוסה. וכשנפלה אחותה לאח״כ לא מתסרה משום אחות זקוקה: והלה. זו תצא אף מן החליצה. משום אחות אשה: מוציא אשתו בגט. דלא אלים מאמר לשוויה כנוסה. וזו אוסרתה משום אחות זקוקה. וצריך גט מפני המאמר דהוי קדושין במקצת ולא פקעי קדושין בלא גט. וצריכה חליצה. דהואיל ולא הוי מאמר קדושין גמורין עדיין זקוק׳היא וצריכ׳חליצה לזיקתה וברישא יהיב לה גטה והדר חליץ לה: אי לו על אשתו. שצריך להוציאה בגט: ואי לו על אשת אחיו. שהוא צריך לחלוץ לה: י המדיר את אשתו מתשמיש המטה. כגון שאמר יאסר הנאת תשמישך עלי אבל הנאת תשמישי אסורה עליך לא מתסרא. דהא משועבד לה. דכתיב (שמות כא) ועונתה לא יגרע: ב״ש אומרים ב׳ שבתות. אם הדירה שתי שבתות ממתין שכן מצינו ביולדת נקבה שטמאה שבועיים: ובה״א שבת אחת. שכן מצינו בנדה שהיא טמאה שבעה. וגמרינן מידי דשכיח דהיינו הכעס שכועס אדם על אשתו ומדירה דהוא מידי דשכיח מנדה שהוא מידי דשכיח לאפוקי יולדת נקבה דלא שכיח כולי האי. וב״ש סברי גמרינן מידי דהו׳ גרם לה דהיינו נדר האיש שהוא גורם לה לשהות. מלידה שעל ידו באה לה. לאפוקי נדה דממילא קאתי לה ויותר על שבת אחת לב״ה או שתי שבתות לב״ש יוציא ויתן כתובה ואפי׳ היה גמל שעונתו לשלשים יום או ספן שעונתו לששה חדשים: המפלת לאור שמונים ואחד.

אנדערע שוועסטער אויך צוא דעם דריטען ברודער. בית שמאי זאגן (אשתו עמו) זיין ווייב (דיא וואס ער האט מקדש געווען) זאל זיין מיט אים (והלה) אונ דיא דאזיגע . דיא אנדערע שוועסטער (תצא) זאל ארויס גיין פון אים אן חליצה אונ אן יבום (משום אחות אשה) ווייל זיא איז זיין ווייבס אשוועסטער (ובית הלל אומרים) אונ בית הלל זאגן אז מען איז מקדש איבמה הייסט זיא נאך ניט זיין ווייב . דריבער אז דיא אנדערע יבמה איר שוועסטער איז אנגיקומען אסרת איינע אויף דיא אנדערע . טאר ער ביידע ניט מיבם זיין . נאר (מוציא את אשתו) ער מוז אויס ציהען זיין ווייב (דיא יבמה וואס ער האט מקדש געווען) (בגט) מיט אגט . ווייל ער האט איר מקדש געווען . אונ קידושין קען ניט בטל ווערין אן אגט (וחליצה) אונ חליצה מוז ער איר אויך געבין נאך דעם גט ווייל זיא הייסט נאך איבמה (ואת אשת אחיו בחליצה) אונ דעם אנדערין ברודערס ווייב (דיא אנדערע שוועסטער) מוז ער געבין חליצה (זו היא שאמרו) דאס איז וואס מען האט געזאגט (אי לו על אשתו) ער איז זיך מצער וואס ער טאר ניט דער האלטין זיין ווייב (דיא יבמה וואס ער האט מקדש געווען) (ואי לו על אשת אחיו) אונ ער איז זיך מצער וואס ער טאר ניט דער האלטין דעם אנדערין ברודערס ווייב (דיא אנדערע יבמה) : י (המדיר את אשתו מתשמיש המטה) ווען איינער טוהט אנדר אז אויף זיין ווייב זאל אסור זיין תשמיש המטה . בית שמאי זאגן אויב דער נדר איז נאר געווען אויף (שתי שבתות) צווייא וואכין . מוז זיא ווארטין צווייא וואכין . בית הלל זאגן (שבת אחת) נאר איין וואך מוז זיא ווארטין . אונ אויב דער נדר איז געווען אויף אליינגערע צייט זאל ער איר געטין אונ געבין כתובה (המפלת לאור שמונים ואחד) אויב זיא האט מפיל געווען דיא נאכט וואס געהער צום איין אונ אכציגסטין טאג פון דיא תורה שטייט אאשה וואס האט געבאהרין אנקבה איז זיא טמא פערצעהן טעג .

שילדה נקבה וליל שמונים ואחד שהיתה ראויה למחר להביא כפרתה הפילה: ב"ש פוטרין מן הקרבן. מלידה שניה. אע"ג דלאחר מלאת הוא שהפילה ולא יצאה לשעה ראויה לקרבן דלילה מחוסר זמן קרבן הוא דכתיב (ויקרא ז) ביום צותו הלכך לענין קרבן כיום מלאת דמי: וב"ה מחייבין. שהפילה ולאחר מלאת הוא דהפילה: סדין. שלובשין אותו בלילה וציצית שיש בו פתיל תכלת שהוא צמר צבוע בדם חלזון הוי כלאים בסדין של פשתים ביום שהוא מלותו אתי עשה דציצית ודחי ל"ת דלא תלבש שעטנז אבל בלילה שאין מצות ציצית נוהגת בלילה דאתיא וראיתם אותו פרט לכסות לילה אי נבים ציצית בסדין מחייב משום לא תלבש שעטנז. וסברי ב"ש גזרינן סדין בציצית אפילו ביום דלא מחייב גזיר' משום כסות לילה דמח יב משום כלאים. וב"ה סברי לא גזרינן: כלכלת השבת. כלכלה מלאה פירות שייחדה לשבת: ב"ה מחייבין. במעשר מיד אפי' קודם השבת דכיון שייחדה לשבת הוקבעה

שמונים ואחד. ב"ש פוטרין מן הקרבן; וב"ה מחייבין. סדין בציצית. ב"ש פוטרין. וב"ה מחייבים. כלכלת השבת. ב"ש פוטרין. וב"ה מחייבין:

דער נאך איז זיא זיך טובל אונ איז מותר צום מאן. אבער אריין צוא גיין אין בית המקדש אדער צוא עסין קדשים. איז זיא נאך טמא. גאנצע זעקס אונ זעכציג טעג וצוא זאמען איז דאס שון אכציג טעגו אונ דעם איין אונ אכטציגסטען טאג ברייננט זיא קרבנות. אונ נאך דיא קרבנות מעג זיא אריין גיין אין בית המקדש אונ עסין קדשים. אויב דיא אשה איז מעוברת גיווארין נאך דיא פערצעהן טעג. אונ דיא נאכט וואס גיהער צום איין אונ אכטציגסטין טאג וואס אויף מארגין דארף זא ברייננען קרבנות. האט זיא מפיל גיוועו. קען זיא שון מארגין ניט ברייננען קרבנות נאר זיא מוז שוןווארטין ביז זיא וועט ווערין טהור פון דעם אנדערין קינד. איז אספק. צוא דארף זיא ברייננען צווייא ערלייא קרבנות. אויף דעם ערשטין גיבאהרין אונ אויף דעם אנדערין גיבאהרין. אדער עס איז גינוג מיט איינערלייא קרבנות (בית שמאי פוטרין מן הקרבן) בית שמאי זאגין זיא ברייננט נאר א קרבן אויף דעם ערשטין גיבאהרין אונ אויף דעם אנדערין גיבאהרין איז זיא פטור פון א קרבן (ובית הלל מחייבין) אונ בית הלל זאגין זיא דארף ברייננען א קרבן אויף דעם ערשטין גיבאהרין אונ א קרבן אויף דעם אנדערין גיבאהרין (סדין בציצית) א ליילאך וואס מען דעקט זיך צוא מיט אים ביא נאכט (בית שמאי פוטרין) בית שמאי זאגין מען זאל ניט מאכין אין אים ציצית. ביא נאכט געווים ניט. ווארום אין ציצית מוז זיין א פאדים בלאע וואל. אז ער וועט מאכין די ציצית מיט איין פאדים בלאהע וואל אין א ליילאך פון לייגוואנד איז דאך דאס שעטנז. אונ ביא נאכט דארף מען דאך ניט גיין אין ציצית. איז ער דאך עובר אויף א לאו „לא תלבש שעטנז". נאר אפילו ביא טאג וואס דיא צייט איז מען זאל גיין אין ציצית מעג מען מאכין וואלענע ציצית אין א קלייד פון לייגוואנד. נאר דר ליילאך וויל מען דעקט זיך צוא מיט אים ביא נאכט זאל מען ניט מאכין אין אים וואלענע ואונ ניט פאנעמע. עתיי ציצית אפילו צוא גיין אין אים ביא טאג. טאמער וועט ער זיך צודעקין מיט אים ביי נאכט וועט ער דאך עובר זיין א לאו „לא תלבש שעטנז" (ובית הלל מחייבין) אונ בית הלל זאגין אויב ער וויל גיין אין דעם ליילאך ביי טאג מוז ער מאכין אין אים ציצית (כלכלת השבת) א קארב מיט פירות וואס מען האט בהאלטין אויף שבת (בית שמאי פוטרין) בית שמאי זאגין עס איז פטור פון מעשר פאר שבת (ובית הלל מחייבין) אונ בית הלל זאגין מען מוז

היא קובעת מיד. וב"ה סברי דאין השבת קובעת אלא לאחר שתכנס: יא ואח"כ בא לארץ. שאין נזירות נוהגת אלא בארץ משום טומאת ארץ העמים ומי שנדר נזירות בח"ל מחייבין אותו לעלות לא"י ולהיות נוהג שם נזירתו: נזיר ל' יום. קנסינן ליה שיקיים סתם נזירות בא"י שהוא ל' יום: נזיר בתחילה. צריך לנהוג בא"י כמנין הימים שנדר בנזירות והימים שנהג נזירות בח"ל כאילו לא נהג בהם נזירות כלל: אלו מעידין שנדר ב' נזירות וא"ו מעידין שנדר חמש. בתוספתא שנה שאם אומרים שנדר שתים. אלו מעידים שנדר חמש נזירות והוא אומר שלא נדר כלל: נחלקה העדות. ה"ל ומכחישות זו את זו. ונתבטל דבריהם ואין כאן עדות כלל: ובה"א יש בכלל חמש שתים. ויהיה נזיר שתים: יב אדם שהוא נתון תחת הסדק. אכסדרה שנסדקה תקרתה ונחלקה לשנים. וכלים מצד זה וטומאה מצד זה. הכלים טהורים שהו"ל הסדק מפסיק וגורם שאין הטומאה עוברת לצד השני ואם אדם נתון שם בארץ ברצפת האכסדרה כנגד הסדק: בש"א אינו מביא את הטומאה שאין ביא את הטומאה אלא

יא מי שנדר נזירות מרובה. והשלים נזירתו. ואח"כ בא לארץ. ב"ש אומרים נזיר ל' יום. וב"ה אומרים נזיר בתחלה. מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו. אלו מעידים שנדר שתים. ואלו מעידים שנדר חמש. ב"ש אומרים נחלקה העדות ואין כאן נזירות. ובה"א יש בכלל חמש שתים. שיהיה נזיר שתים: יב אדם שהוא נתון תחת הסדק. בית שמאי אומרים אינו מביא

נעבין מעשר פון דיא פירות אפילו פאר שבת: יא (מי שנדר נזירות מרובה) ווען איינער האט אנדר גיטאהן ער זאל זיין א נזיר פיל מער וויא דרייסיג טעג (והשלים נזירתו) אונ ער האט אויס גילאזין דיא נזירות אין חוצה לארץ ואויסער ארץ ישראל) (ואחר כך בא לארץ) דער נאך איז ער גיקומען אין ארץ ישראל. בית שמאי זאגין (נזיר שלשים יום) ער זאל זיין נאך אמאל א נזיר אין ארץ ישראל דרייסיג טעג. דער נאך וועט ער ברייננגען קרבנות. ווארום די נזירות פון חוץ לארץ ווערט ניט גירעכינט מען זאל אויף זיא ברייננגען קרבנות. אונ בית הלל זאגין (נזיר בתחלה) ער זאל זיין א נזיר אין ארץ ישראל פון אן הייב אן. אזוי פיל טעג וויא ער האט גיטאהן א נדר. אזוי לאנג זאל ער זיין א נזיר אין ארץ ישראל (מי שהיו שתי כתי עדים מעידות אותו) צוויא פאר עדות האבין עדות גיזאגט אויף איינעם (אלו מעידים שנדר שתים) צוויא עדות זאגין וונטאג פונקט צעהן דעם זייגער אין דער פריא האט ער א נדר גיטאהן אויף צוויא נזירות (ואלו מעידים שנדר חמש) אונ צוויא עדות זאגין וונטאג פונקט צעהן דעם זייגער אין דער פריא האט ער א נדר גיטאהן אויף פינף נזירות. בית שמאי זאגין (נחלקה העדות) דיא עדות זענען צוא טיילט גיווארן. ווייל זיא לייקענען איינע דיא אנדערע (ואין כאן נזירות) איז דא ניטא קיין נזירות. איז ער ניט קיין נזיר. אונ בית הלל זאגין (יש בכלל חמש שתים) אין פינף איז דאך דא צוויי. אויף צוויא נזירות זענען דאך ביידע פאר עדות מודה (שיהיה נזיר שתים) דארף ער זיין א נזיר צוויא נזירות: יב (אדם שהוא נתון תחת הסדק) אין מסכת אהלות (פי"א מ"ב) שטייט אזוי. אכסדרה (דרייא ווענט אונ דיא פערטע זייט אפין אונ פון הויבין אדאך). אויב דער דאך איז צוא שפאלטין גיווארן. אונ א טומאה ליגט אין דער אכסדרה אויף דיא ערד. אונטער דעם האלבין דאך. אונ כלים ליגען אויך אין דיא אכסדרה אונטער דעם אנדערין האלבין דאך זענען דיא כלים טהור (ועי"ש) אויב א מענטש ליגט אויף דיא ערד גיגין דעם שפאלט פון דאך. בית שמאי זאגין (אינו מביא את הטומאה) דער מענטש קען ניט ברייננגען דיא טומאה אין דיא גאנצע אכסדרה ואויב עס וואלט גילעגין אויף דיא ערד גיגין דעם שפאלט וואס אין דאך איין אנדער זאך וואס אי־

את הטמאה. ובית הלל אומרים אדם חלול הוא. והצד העליון מביא את הטומאה:

פרק ה **רבי** יהודה אומר ששה דברים מקולי ב״ש. ומחומרי ב״ה. דם נבלות. ב״ש מטהרין. וב״ה מטמאין. ביצת הנבלה אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק. מותרת. ואם לאו אסורה. כדברי ב״ש. ובית הלל אוסרין ומודים בביצת טרפה שהיא אסורה. מפני שגדילה באיסור. דם נכרית. ודם טהרה של מצורעת. ב״ש מטהרין. וב״ה אומרים

דכל שיש בו חלל טפח: ובה״א אדם חלול הוא. ואע״פ שבני מעיו לתוכו חלל שבתוך הגוף חשוב חלל טפח:

פ״ה **רבי** יהודה אומר. דם נבלות. בית שמאי מטהרים לגמרי. דלא חשיב כנבלה: ביצת נבלה. כגון שנתנבלה בשחיטה. ונמצאו בה ביצים לאחר שחיטה: אם כיוצא בה נמכרת בשוק. שקליפתה קשה. וגגמרת כשאר בצים הנמכרות בשוק: ואם לאו. שאינה נגמרת: אסורה. דככי מעיה כיא חשובה: דם עו״ג ב״ש מטהרים. דכתיב בפ׳ זב (ויקרא טו) דברו אל בני ישראל בני ישראל מטמאים בזיבה ואין העו״ג מטמאים בזיבה ורבנן גזרו עלייהו שיהו כזבים

א נווייניג הויל (אזוי וויא אנדערע). וואלט מען דאס גירעכנט גלייך וויא דאס וואלט גילעגי אונטער דעם דאך אונ וואלט פאר מאכט דעם שפאלט. וואלטין דיא כלים טמא גיוועזן. אונ בית הלל זאגין (אדם חלול הוא) דער מענטש וואס ליגט אויף דיא ערד אונטער דעם שפאלט פון דאך. איז אויך איינווייניג הויל. ער איז אויך אזוי ווי אנדער (והצד העליון מביא את הטומאה) אונ דיא אובערשטע זייט פון דעם מענטש ווייל זיא איז הויך פון דיא ערד א טפח. איז גלייך וויא ער וואלט גילעגין הויבין אונטער דעם שפאלט פון דאך אונ וואלט פאר מאכט דעם שפאלט. ברייננט ער דיא טומאה אין די גאנצע אכסדרה ווערין די כלים טמא. ועיין באהלות פי״ג מב״גו:

פרק ה א רבי יהודה זאגט (ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל) זעקס זאכין איז דא וואס בית שמאי האלט בייא זיי גרינג אונ בית הלל האלט ביי זיי שווער (דם נבלה) דיא בלוט פון א נבלה (בית שמאי מטהרין) בית שמאי זאגין עס איז טהור. דיא בלוט איז ניט מטמא (ובית הלל מטמאין) אונ בית הלל זאגין דיא בלוט איז מטמא (ביצת הנבלה) מען האט אהון שלעכט גישאכטין. איז זיא גיווארין א נבלה. אונ מען הט גיפונען אין איר אייער (אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק) אויב דיא אייער זענען אין גאנצין פערטיג. אונ דיא שאלאכין איז הארט. אז אזעלכע אייער כאר קויפט מען אין גאס (מותרת) מעג מען דיא אייער עסין (ואם לאו) אונ אויב דיא איי איז נאך ניט אין גאנצין פערטיג (אסורה) טאר מען זיא ניט עסין (כדברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי (ובית הלל אוסרין) אונ בית הלל זאגין אפילו דיא שאלאכין איז הארט אז אזעלכע אייער פאר קויפט מען אין גאס. פון דעסטוועגין טאר מען ניט עסין דיא איי. ווייל מען האט איר ארויס גינומען פון א נבלה (ומודים בביצת טרפה שהיא אסורה) אבער אהון וואס איז א טרפה. זיא איז קראנק ווס זי קען ניט לעבין. אפילו זיא האט גיבארין א איי. זענען אלע מודה (ובית שמאי אויך) אז מען טאר זיא ניט עסין (מפני שגדילה באיסור) ווייל זיא האט גיוואקסין אין א טרפה הון. איז זיא טריף אזוי וויא דיא הון (ועיין תי״ט ות״יו (דם עכו״ם) די דם נדה פון א גויע (דם טהרה של מצורעת) א אידישע אשה וואס איז מצורע (קרעציג) דיא דם טהור וס גיים פון איר ואויב זיא האט גיבארין א זכר דיא בלוט וואס גייט פון איר נאך זיבען טאג. אדער ביי א נקבה נאך פערצעהן טאג דאס הייסט ריינע בלוט) (בית שמאי מטהרין) בית שמאי

לכל דבריהן. ב"ש סברי כי גזרו רבנן ברוקה ומימי רגליה שהן מצויין תדיר. אבל דם הזיבה שאין מצוי כל כך לא גזרו ביה רבנן. ועבדו רבנן היכרא ולא טמאו דם זיבה של עו"ג. כדי שידעו דטומאה דעו"ג דרבנן היא כי היכי דלא לשרפו עלה תרומה וקדשים: ברוקה כמימי רגליה. דהעו"ג מטמא' ברוקה וכמימי רגליה דהיינו לח ולא יבש והו ההיכרא בלבד שהו לה שאם היתה טומאה דאורייתא היה הדם מטמא לח ויבש. עכשיו שאין מטמא אלא לח מכירי' דטומאה דרבנן היא: ודם טהרה של מצורעת. דם טוהר שראתה המצורעת שילדה לאחר שבעה לזכר ושבועיים לנקבה: בטובה. שהאוכל מחזיק טובה לבעל הפירות שהאכילהו מפירותיו: ושלא בטובה. שאינו מחזיק לו טובה: אין אוכלין בטובה. שאסור להחזיק טובה לבעלים דרחמנא אפקרינהו: החמת. כמין נאד של עור שנקב וצררו: צרורה עומדת. אינה מקבלת טומאה אא"כ היא צרורה כלומר שהיתה קשורה ונקמט העור. ונתקשה על המקום כצרור עד שהוא עומד מאליו ומחזיק מה שמשימין בתוכו: אע"פ שאינה צרורה. שלא נקמט העור מאליו. ולא נתקשה על מקום הקשר. הואיל וקשרו ומחזיק הרי זה מקבל טומאה: ב העוף עולה עם הגבינה.

ברוקה וכמימי רגליה. אוכלין פירות שביעית בטובה. ושלא בטובה. כדברי ב"ש. ובית הלל אומרים אין אוכלים אלא בטובה. החמת. ב"ש אומרים צרורה עומדת. וב"ה אומרים אע"פ שאינה צרורה: ב רבי יוסי אומר ששה דברים מקולי ב"ש. ומחומרי ב"ה. העוף עולה עם הגבינה על

זאגין דיא דם איז טהור (ובית הלל אומרים כרוקה וכמימי רגליה) אונ בית הלל זאגין דיא דם נדה אונ דם טהור פון דיא געצין דינערין. אונ דיא דם טהור פון דיא מצורעת איז מטמא ווען זייא זענען נאס אונ ניט ווען זייא זענען טרוקען. אזוי וויא אירע שפייאכץ אונ אזוי וויא אירע השתנה. וואס זענען נאר מטמא ווען זייא זענען נאס אונ ניט ווען זיי זענען טרוקען. אבער דם נדה פון איודישע אשה איז מטמא נאס אונ טרוקען (אוכלין פירות שביעית בטובה ושלא בטובה) אז איינער עסט פירות אום שביעית (דעם זיבעטין יאהר. שמטה) אויב ער וויל דאנקט ער דעם בעל הבית פאר דיא פירות. אונ אויב ער וויל דאנקט ער אים ניט (כדברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי (ובית הלל אומרים) אונ בית הלל זאגין (אין אוכלין אלא בטובה) מען טאר ניט עסין די פירות. סיידין ער זאל דאנקען דעם בעל הבית. פאר וואס ער לאזט אים אריין גיין אין זיין פעלד קלויבין דיא פירות (ועיין תי"ט ות"יו (החמת) אלעדערנע ביטול אגרויסע וואס איז גיוועזן טמא. אונ עס איז גיווארין אין איר א לאך. איז זי גיווארין טהור. אונ מען האט פר בונדען די לאך. בית שמאי זאגין (צרורה ועומדת) אויב זי איז אזוי שטארק פרבונדן גיווארין אז די פעל אוף דעם ארט איז פר טריקונט גיווארן. אונ אז מען נעמט ארא דעם שנירול. איז אוך די לאך פר מאכט. אונ אז מען לייגט עפיס אריין אין די ביטול פאלט ניט ארויס דורך דיא לאך. קען דיא ביטיל טמא ווערין. אונ בית הלל זאגין (אף על פי שאינה צרורה) אפילו עס איז ניט אזוי שטארק פארבונדין אז דיא לעדער זאל פארטריקונט ווערין אונ זאל זיין אזוי פארמאכט אז אן דעם שנירול זאל אויך ניט קענען ארויס פאלין דורך דיא לאך. פון דעסטוועגין אויב עס איז נאר פארבונדין מיט א שנירול אונ דיא לאך איז פאר מאכט קען דיא ביטיל טמא ווערין: ב רבי יוסי זאגט (ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל) זעקס זאכין איז דא וואס בית שמאי האלט בייא זייא גרינג אונ בית הלל האלט בייא זייא שווער (העוף עולה עם הגבינה על השלחן ואינו נאכל) עס מעג שטיין אויף איין טיש עופות פלייש (הינ. גאנדז. אנדערע עופות) אונ קעז אדער

השלחן. ואינו נאכל כדברי ב"ש. ובית הלל אומרים אינו עולה. ואינו נאכל. תורמין זיתים על שמן וענבים על יין. כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים אין תורמין. הזורע ארבע אמות שבכרם. בית שמאי אומרים קידש שורה אחת. ובית הלל אומרים קדש שתי שורות. המעיסה בית שמאי פוטרין. ובית הלל מחייבין. מטבילין בחרדלית כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים אין מטבילין. גר

שאין איסורו אלא מדברי סופרים: לא עולה. גזירה שמא יעלה גבי ה עם בשר בהמה באלפס רותח. דהוה אסור מן התורה דהייע מבשל: ובה"א אין תורמין. מי שיש לו שמן שחייב להפריש ממנו תרומה וזיתים שחייב להפריש מהן תרומה. אינו יכול לתרום מן הזיתים כפי השיעור שיש לו לתרום מן הזיתים ומן השמן. ולפטור השמן בתרומת הזיתים. דכתיב (במדבר יח) כדגן מן הגורן. מן הגמור על הגמור. ולא מה שאינו גמור על הגמור: הזורע ארבע אמות בכרם. שהוא הכר דלית. זרה מים הבא מדליו של הכר. השיעור שצריך אדם להרחיק הזרע מן הכרם. כלומר מגובה הכר. ואפילו אין מתחלתן ועד

והזורע בתוך שיעור זה קידש שורה אחת של כרם כדכתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה וגו׳ ותבואת הכרם וסבירא להו לבית שמאי דשורה אחת קרויה כרם. וב"ה סברי דלא נקרא כרם פחות מב׳ שורות. וכי קאמר רחמנא דתבואת הכרם קדשה. שתי שורות של כרם קאמר: המעיסה. קמח שנתנוהו על גבי מים רותחים ומתבשל ומתעבה שם. ב"ש פוטרים מחלה. וב"ה מחייבים. ופסק הלכה בזה כתבנו בריש חלה: חרדלית. כמו

אנדערע מילחיקס; אונ ער עסט איינע פון זייא. אונ מיר האבין ניט מורא טאמער וועט ער עסין ביידע צוא זאמען (כדברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי. אונ בית הלל זאגין (לא עולה ולא נאכל) מען טאר ניט ארויף שטעלין אויף איין טיש קעז מיט עופות פלייש. טאמער וועט ער עסין ביידע צוא זאמען (תורמין זיתים על השמן) מען מעג געבין תרומה פון אייל בירטען אויף בוימאייל (וענבים על היין) אונ פון וויינטרויבין אויף ווין (כדברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי. אונ בית הלל זאגין (אין תורמין) מען טאר ניט אפ שיידין נאר פון פערטיגע אויף פערטיגע (פון ווין אויף ווין אונ פון אייל אויף אייל) אונ פון נים פערטיגע אויף ניט פערטיגע (פון וויינטרויבין אויף וויינטרויבין אונ פון אייל בירטען אויף אייל בירטען) (הזורע ארבע אמות שבכרם) איינער האט גזייט תבואה אין דיא פיר איילין פון א וויינגארטין (אונ אין וויינגארטין איז דא פיל שורות וויינשטאקין איינע נאך דיא אנדערע. אונ פון דיא תבואה ביז צוא דיא ערשטע שורה וויינשטאקין איז ניטא קיין פיר איילין. אונ צוא דיא אנדערע שורה וויינשטאקין איז ווייטער וויא פיר איילין). בית שמאי זאגין (קידש שורה אחת) דיא תבואה אסורה נאר דיא ערשטע שורה וויינשטאקין. אונ דיא אנדערע שורה וויינשטאקין אונ נאך ווייטער איז מותר. אונ בית הלל זאגין (קידש שתי שורות) דיא ערשטע צווייא שורות וויינשטאקין ווערין אסור (עיין כלאים פ"ד מ"ה) (המעיסה) אז מען האט ארויף גישאטין מעהל אויף הייסע וואסער אונ מען האט גיקנעטין דער פון אטייג (בית שמאי פוטרין) בית שמאי זאגין עס איז פטור פון חלה (ובית הלל מחייבין) אונ בית הלל זאגין עס איז חייב בחלה (מטבילין בחרדלית) אז עס רינט וואסער פון אבארג ארא. אונ דיא גאנצע וואסער וואס גייט פון הויבין ביז אראפ איז ניט מעהר נאר פערציג סאה מעג מען אין דיא וואסער טובל זיין (כדברי בית שמאי) אזוי זאגין בית שמאי. אונ בית הלל זאגין (אין מטבילין) מען טאר ניט טובל זיין סיידין דיא פערציג סאה זאל זיין אין

סוכן אלא לרבעים שהם מטבילין בהן לב"ש. וב"ה אומרים אין מטבילין עד שיהו מ' סאה במקום אחד. שאין חרדלית מטהרת אלא באשבורן: כפורש מן הקבר. וצריך הזאה שלישי ושביעי. ולא נחלקו ב"ש וב"ה אלא בערל עו"ג שמל ביום י"ד. דב"ה סברי גזירה שמא יטמא לשנה הבאה ויאמר אשתקד לא טהרתי מכל טומאה עד י"ד וטבלתי ואכלתי השתא נמי אטבול ואוכל ולא ידע דאשתקד עו"ג היה ולא מקבל טומאה עכשיו ישראל הוא ומקבל טומאה. וב"ש סברי לא גזרינן. אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל פסחו

שנתגייר ערבי פסחים. בית שמאי אומרים טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר: ג רבי ישמעאל אומר שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. קהלת אינו מטמא את הידים כדברי בית שמאי. ובית הלל אומרים מטמא את הידים. מי חטאת שעשו מצותן. ב"ש מטהרין. וב"ה מטמאין. הקצח ב"ש מטהרין ובית הלל מטמאין. וכן למעשרות:

לע"ב: ג קהלת אינו מטמא את הידים. מפני שחכמתו של שלמה היא. ולא ברוח הקדש נאמרה: מטמא את הידים דסברי אף קהלת ברוח הקדש נאמרה הלכך מטמא את הידי' כשאר כתבי הקדש: שעשו מצותן. לאחר שהזו אותם על הטמא וטהר בהם. אם נטפו מגופו ע"ג אדם או ע"ג כלים: הקצח. זרע שחור. שקורין לו נייל"ו בלע"ז. ורגילים לתת אותו בלחם שהרגיל בו אינו בא לידי כאב לב: ב"ש מטהרין. דלא חשיב אוכל: וב"ה מטמאין. כיון דרגילין לתת אותו באוכלים. חשיב אוכל: וכן למעשרות. כמן

אַ גר (גר שנתגייר ערבי פסחים) אויב אַ עובד גלולים האָט זיך מגייר גיוועזן ערב פסח. בית שמאי זאָגן (טובל ואוכל את פסחו לערב) ער איז זיך טובל און ביי נאַכט עסט ער דעם קרבן פסח. און בית הלל זאָגן (הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר) דער וואָס איז זיך מגייר מוז זיך מל זיין. און אַז אַ עובד גלולים גייט אַוועק פון דיא ערלה. איז גלייך וויא ער וואָלט אַוועק גיין פון אַ קבר. איז ער טמא זיבען טאָג און מען מוז אויף אים שפּריצען דיא וואַסער פון דיא פרה אדומה דעם דריטען טאָג און דעם זיבעטין טאָג. און אַז ער איז זיך מגייר ערב פסח קען ער דאָך ניט עסין ביי נאַכט דעם קרבן פסח. אָבער אַז אַ איד איז זיך מל ערב פסח מעג ער זיך טובל זיין און עסין ביי נאַכט דעם קרבן פסח: ג רבי ישמעאל זאָגט (שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל) דרייא זאַכין איז דאָ וואָס בית שמאי האַלטן ביי זייא גרינג און בית הלל האַלטן ביי זייא שווער (קהלת אינו מטמא את הידים) אַז מען רירט אָן מיט דיא הענט דעם ספר קהלת וואָס ער איז געשריבען אויף פּאַרמעט וויא אַ מגלה. ווערין ניט טמא דיא הענט (כדברי בית שמאי) אַזוי זאָגן בית שמאי. און בית הלל זאָגן (מטמא את הידים) דיא הענט ווערין טמא (מי חטאת שעשו מצותן) אַז מען האָט געשפּריצט מיט דיא וואַסער פון דיא פרה אדומה אויף אַ מענטש אָדער אויף כלים. האָבין דאָך שוין דיא וואַסער געטאָהן זייער מצוה. דיא וואַסער וואָס עס רינט אַראָפּ פון דעם מענטש אָדער פון דיא כלי אויף איין אַנדער מענטש אָדער אויף איין אַנדער כלי (בית שמאי מטהרין) בית שמאי זאָגן דער מענטש אָדער דיא כלי איז טהור (ובית הלל מטמאין) און בית הלל זאָגן דער מענטש אָדער דיא כלי איז טמא (הקצח) טשערנישקע (בית שמאי מטהרין) בית שמאי זאָגן דאָס הייסט ניט קיין עסינוואַרג. דריבער אויב זייא רירען אָן אַ טומאה. ווערין זייא ניט טמא (ובית הלל מטמאין) און בית הלל זאָגן דאָס הייסט עסינוואַרג. דריבער אויב זייא רירען אָן אַ טומאה ווערין זייא טמא (וכן למעשרות) און

ד ר' אליעזר אומר שני דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה דם יולדת שלא טבלה. ב"ש אומרים כרוקה וכמימי רגליה. ובית הלל אומרים מטמא לח ויבש. ומודים ביולדת בזוב שהוא מטמא לח ויבש: ה ארבעה אחים שנים מהם נשואים שתי אחיות. מתו הנשואים לאחיות. הרי אלו חולצות ולא מתיבמות. ואם קדמו וכנסו יוצי'או.

רבי

שנחלקו בטומאה כן נחלקו למעשרות שהמטמאו טומאת אוכלים מחייב במעשרות: ד דם יולדת. ששהתה שבוע לזכר. ושבועיים לנקבה ולא טבלה: בש"א כרוקה וכמ ם רגליה. שמטמאים לח ולא מטמאים יבשים אף דמה מטמא לח. ואינו מטמא יבש. ואינו חשוב כדם נדה שמטמא לח ויבש: וב"ה אומרים מטמא לח ויבש. כל זמן שלא טבלה כדם נדה הוא חשוב. ואע"פ שהוא בתוך ימי טוהר: ומודים ביולדת בזוב. שצריכה לספור ז' ימים נקיים. כדין כל שאר זבות שאם לא ספרה ולא טבלה. וראתה דם בתוך ימי טוהר. שהוא מטמא לח יבש דדם זיבה הוא חשיב כל זמן שלא ספרה ולא טבלה: ה חולצות ולא מתיבמות. דכיון דתרווייהו זקוקין להאי ולהאי קמא דמייבם פגע באחות

אזוי קריגט בית שמאי מיט בית הלל בייא טשערנישקע. אויב מען דארף געבין פון זייא מעשר. בית שמאי זאגין מען דארף ניט געבין פון זייא מעשר. אונ בית הלל זאגין מען דארף געבין פון זייא מעשר: ד רבי אליעזר זאגט (שני דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל) צווייא זאכן זענען דא וואס בית שמאי האלט בייא זייא גרינג אונ בית הלל האלט בייא זייא שווער (דם יולדת שלא טבלה) אשה וואס האט געבאהרין אזכר איז זיא טמא זיבען טעג. אונ אז זיא האט געבאהרין אנקבה איז זיא טמא פערצעהן טאג. אונ דעם זיבעטין טאג בייא נאכט צוא אזכר. אדער דעם פערצעהנטין טאג בייא נאכט צוא אנקבה. איז זי זיך טובל. אונ די בלוט וואס זיא זעהט דרייא אונ דרייסיג טאג צוא אזכר. אונ זעקס אונ זעכציג טאג צוא אנקבה. איז טהור. אויב זיא האט זיך ניט טובל געוועזן דעם זיבעטין טאג בייא נאכט צוא אזכר. אדער דעם פערצעהנטין טאג. בייא נאכט צוא אנקבה. דיא בלוט וואס זיא זעהט אין דיא דרייא אונ דרייסיג טעג צוא אזכר אדער אין דיא זעקס אונ זעכציג טעג צוא אנקבה. בית שמאי זאגין (כרוקה וכמימי רגליה) דיא בלוט האט דעם דין אזוי וויא איר שפייאכץ אונ אזוי וויא איר השתנה. ווען זייא זענען פייכט זענען זייא מטמא. אבער אז זייא זענען טרוקען זענען זייא ניט מטמא. אונ בית הלל זאגין (מטמא לח ויבש) דיא בלוט איז מטמא פייכט אונ טרוקען. ווארום אזוי לאנג וויא זיא איז זיך ניט טובל אלע בלוט וואס זיא זעהט האט דעם דין וויא דם נדה (ומודים ביולדת בזוב) בית שמאי איז מודה צוא בית הלל אויב זיא איז געוועזן אזבה ווען זיא האט געבאהרין דאס קינד. וואס זיא האט גידארפט ציילין זיבען ריינע טעג. אונ זיא האט געבארין דאס קינד. אונ זיא האט נאך ניט גיציילט קיין ריינע טעג אונ האט זיך נאך ניט טובל געוועזן. (שהוא מטמא לח ויבש) איז אירע בלוט מטמא נאס אונ טרוקען. ווארום דיא בלוט פון אזבה איז אייביג מטמא מן התורה ביז זיא ציילט זיבען ריינע טעג אונ איז זיך טובל: ה (ארבעה אחין) פיר ברידער (שנים מהן) צווייא פון זייא (דהיינו ראובן אונ שמעון) (נשואים שתי אחיות) האבין גיהאלטין צווייא שוועסטער פאר ווייבער (מתו הנשואים את האחיות) זענען גישטארבין ד א צווייא ברידער ראובן אונ שמעון וואס האבין גיהאלטין דיא צווייא שוועסטער (הרי אלו) דיא צווייא שוועסטער (חולצות) נעמען חליצה (ולא מתיבמות) אונ

וקוקתו דהוה כאשתו: משום ב"ש יקיימו וב"ה אומרים יוציאו. בגמרא ביבמות פ"ד אחין מפיק לה ב"ש אומרים יוציאו וב"ה אומרים יקיימו. וכן הלכה שאם קדמו כנסו יקיימו: ן שער פקודה. לשון פקדון שהפקידה הבהרת את השער בעוד הבשר והלכה לה. כגון שהיתה בו בהרת ובה שער לבן. הלכה הבהרת והניחה לשער לבן במקומו ואח"כ חזרה הבהרת. עקביא בן מהללאל מטמא. כיון שהספק שער לבן בבהרת אע"פ שזו

רבי אליעזר אומר משום ב"ש יקיימו. וב"ה אומרים יוציאו: ן עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים. אמרו לו עקביא חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר ונעשך אב ב"ד לישראל. אמר להן מוטב לי להקרא שוטה כל ימי. ולא ליעשות שעה אחת רשע לפני המקום. שלא יהיו אומרים בשביל שררה חזר בו. הוא היה מטמא שער הפקודה. ודם הירוק. וחכמים מטהרין.

מען טאר זייא ניט מיבם זיין (ואם קדמו וכנסו) אונ אויב דיא צווייא ברידער ולוי אונ יהודה האבין זיך גיפעדערט אונ האבין גינומען ומיבם גיוועז) דיא צווייא שוועסטער (יוציאו) זאלין לוי אונ יהודה אויס ציהען (גטין) דיא שוועסטערין. רבי אליעזר זאגט פון בית שמאים וועגין (יקיימו) לוי אונ יהודה מעגין האלטין דיא צווייא שוועסטער אויב זייא האבין זייא שוין גינומען. אונ בית הלל זאגין (יוציאו) לוי אונ יהודה מוזין אויס ציהען (גטין) דיא צווייא שוועסטער (ועיין בהרע"ב): ו עקביא בן מהללאל (העיד ארבעה דברים) האט עדות גיזאגט פיר זאכין (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא עקביא (עקביא חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר) עקביא האב חרטה פון דיא פיר זאכין וואס דוא האסט גיזאגט (ונעשך אב בית דין לישראל) וועלין מיר דיך מאכין דוא זאלסט זיין דער גרעסטער פון בית דין בייא דיא יודין (אמר להן) האט עקביא גיזאגט צוא דיא חכמים (מוטב לי להקרא שוטה כל ימי) עס איז בייא מיר בעסער מען זאל מיך רופין אזוי לאנג וויא איך וועל לעבין איך בין א שוטה פאר וואס איך האב ניט גיוואלט גרויס ווערין (ולא ליעשות שעה אחת רשע לפני המקום) אונ איך וויל ניט ווערין א רשע פאר גאט אפילו ניט איין שעה. איך זאל פסקנ'ן אפאלשין דין. אונ אפילו איך וואלט וויסען באמת אז דער דין איז וויא איר זאגט. אונ איך וואלט חרטה האבין פון מיינע רייד. וואלט איך אויך ניט וועלין גרויס ווערין (שלא יהיו אומרים) מען זאל ניט זאגין (בשביל שררה חזר בו) ווייל איך האב גיוואלט גרויס ווערין. דריבער האב איך חרטה גיהאט פון מיינע רייד אונ פסקין אפאלשין דין (הוא היה מטמא שער הפקודה) עקביא האט מטמא גיוועזן דיא בעהאלטענע האר. איינער האט גיהאט א נגע (אבהרת) אונ אין דעם בהרת איז גיוועזן ווייסע האר. איז דער מענטש טמא. דער נאך איז דער בהרת אוועק גיגאנגען. אונ דיא ווייסע האר זענען געבליבען. אונ דער נאך איז דער בהרת צוריק גיקומען. דאס זעהט אויס וויא דער בהרת וואלט בעהאלטין דיא ווייסע האר בייא דיא הויט ביז ער וועט צוריק קומען. דריבער רופט מען דאס דיא בעהאלטענע האר) . עקביא זאגט דער מענטש איז טמא ווארום מיר רעכענען פון אנהייב אן. ווארום מיר זאגין דער איצטיגער בהרת קומט פון דעם פריערדיגען בהרת) איז גיווארין פריער א בהרת דער נאך ווייסע האר. דריבער איז טמא. אונ דיא חכמים זאגין מיר רעכענען פון איצט. ווארום דער פריערדיגער בהרת איז גיזונד גיווארין אונ דאס איז איין אנדער בהרת איצט איז פריער גיוועזן דיא ווייסע האר דער נאך דער בהרת. דריבער איז טהור (ודם הירוק) אויב א אשה האט גיזעהן בלוט וואס זעהט אויס גרין. עקביא זאגט דיא אשה איז טמא (וחכמים מטהרין) אונ דיא חכמים זאגין דיא אשה

הוא היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון. ואחר כך שחטו. וחכמים אוסרין. הוא היה א׳מר אין משקין לא את הגיורת ולא את שפחה המשוחררת. וחכמים א׳מרים משקין. אמרו לו מעשה בכרכמית שפחה משוחררת שהיתה בירושלים והשקוה שמעי׳ ואבטליון. אמר להם דוגמא השקוה. ונדוהו ומת בנדויו וסקלו ב״ד את ארונו. א״ר יהודה חס ושלום שעקביא

הבהרת שהיא עכשיו אינה אותה שהפכה אותו לשער לבן. טמא: וחכמים מטהרים. דכתיב (ויקרא יג) והיא הפכה שער לבן. שהפכתו היא ולא שהפכתו חברתה: ודם הירוק. עקביא בן מהללאל מטמא. דסבר ירקון כרקום הוא והוא מן הדמים הטמאים אלא שלקה: היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר. צמר שנשר מן הבכור בעל מום היה מתירו בהנאה לכהן: וחכמים אוסרים. דאי שריית ליה לצמר שנושר מחיים

אתי לאשהויי לבכור כדי שישיר צמרו כל שעה ואתו בה לידי תקלה שיגזוז ויעבוד בו. ופסולי המוקדשים אסורי בגיזה ועבודה. דכתיב (דברים יב) תזבח ואכלת בשר תזבח ולא גיזה וכו׳ ועקביא סבר דמגו דמהניא שחיטה לצמר המחובר בו להתירו לאחר שחיטה. מהני נמי לצמר התלוש ומונח בחלון: אין משקין. מי סוטה: לא את הגיורת ולא את המשוחררת. דכתיב (במדבר ה) באלה ובשבועה בתוך עמך. פרט לאלו שאין בתוך עמך: דוגמא

איז טהור (הוא היה מתיר שער בכור בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך שחטו) דיא וואל וואס איז ארא גיפאלין פון א בכור וואס האט א פעלער אונ מען האט זייא גילייגט אויף א פענסטער (אדער אויף איין אנדער ארט) דער נאך האט מען דעם בכור גישאכטין. האט עקביא גיזאגט מען מעג הנאה האבין פון דיא וואל (וחכמים אוסרין) אונ דיא חכמים זאגין מען טאר ניט הנאה האבין פון דיא וואל (הוא היה אומר) עקביא האט גיזאגט (אין משקין לא את הגיורת ולא את שפחה המשוחררת) א עובדת גלולים וואס האט זיך מגייר גיוועזן אונ האט גינומען א מאן. אדער א שפחה כנענית איז פרייא גיווארין אונ האט גינומען א מאן. אונ זייא האבין מזנה גיוועזן. גיט מען זייא ניט טרינקען דיא מים המאררים (וחכמים אומרים משקין) אונ דיא חכמים זאגין מען גיט זייא יא טרינקען דיא מים המאררים (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא עקביא (מעשה בכרכמית שפחה משוחררת שהיתה בירושלים) עס האט גיטראפין אין ירושלים איז גיוועזן א שפחה כנענית וואס מען האט איר פרייא גימאכט. זייא האט גיהייסין כרכמית. אונ זיא האט גינומען א מאן. אונ האט מזנה גיוועזן (והשקוה שמעיה ואבטליון) האבין שמעיה אונ אבטליון איר גיגעבין טרינקען דיא מים המאררים (אמר להם) האט עקביא גיזאגט צוא דיא חכמים (דוגמא השקוה) אזוי ווייא מים המאררים האט מען איר גיגעבין טרינקען. אבער ניט אמתה מים המאררים. מען האט גימאכט וואסער אזוי ווי מים המאררים. אונ מען האט איר גיגעבין טרינקען. זי זאל מיינען אז דאס איז מים המאררים. וועט זיא דער שראקין ווערין. וועט זיא מודה זיין אז זיא האט מזנה גיוועזן. אדער דער פשט איז שמעיה אונ אבטליון האבין איר גיגעבין טרינקען אמתה מים המאררים. נאר „דוגמא השקוה" ווייל שמעיה אונ אבטליון זענען גלייך מיט דיא כרכמית זייא זענען גרים אונ דיא כרכמית איז אויך א גיורת. האבין זייא גיוואלט ווייזין אז גרים זענען גלייך מיט יודין צוא אלע זאכין (ונידוהו) האבין דיא חכמים מחרים גיוועזן עקביא. ווייל ער האט מבזה גיוועזן שמעיה אונ אבטליון (ומת בנידויו) אונ עקביא איז גישטארבין אין חרם (וסקלו בית דין את ארונו) האבין בית דין ארויף גילייגט א שטיין אויף

השקוה. מפני שהיו דוגמתה כלו' גרים כמותה לפיכך השקוה ולא מן הדין. פירוש אחר דגמא השקוה עשו דוגמא ודמיון והראו לה כאילו משקי' אותה מי המרים אבל לא השקוה: ונדוהו. לפי שזלזל בכבודן של שמעי' ואבטליון: שאין עזרה ננעלת. בערבי פסחים כשנכנסים לשחוט פסחיהם דאמרי' נכנסה כת ראשונה ננעלו דלתות עזרה וכו'. ואין בכת שניה ואין בכת ג' לא היה נמצא בכל העזרה מ כתר בענוה וביראת חטא כעקבי'

בן מהללאל: שפקפק. שזלזל: סוקלים את ארונו. לאו דוקא סוקלים אלא מניחים אבן בלבד להיכר שחביריו היו בדלים ממנו: ז בד דברים. שער פקודה. ודם הירוק. ושער בכור התלוש והשקאת גיורת ומשוחררת: מוטב להניח דברי היחיד. משום דסוף כמי מרבים קבל והוו דבריו כדברי רבים. משום הכי קאמר מוטב להניח וכו'. דא לאו הכי מאי מוטב דקאמר. והלא דאורייתא היא דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ופייג

שעקביא נתנדה. שאין עזרה ננעלת בפני כל אדם מישראל בחכמ' וביראת חטא כעקביא בן מהללאל. ואת מי נדו. אלעזר בן חנוך שפקפק בטהרת ידים. וכשמת שלחו ב"ד והניחו אבן על ארונו. מלמד שכל המתנדה ומת בנדויו. סוקלין את ארונו: ז בשעת מיתתו אמר לבנו בני חזור בארבעה דברים שהייתי אומר. א"ל ולמה לא חזרת בך. א"ל אני שמעתי מפי המרובים. והם שמעו מפי המרובים. אני עמדתי בשמועתי. והם עמדו בשמועתן. אבל אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרובין. מוטב להניח

זיין קבר (אמר רבי יהודה) האט רבי יהודה גיזאגט (חס ושלום שעקביא נתנדה) מען זאל גיט זאגין אז מען האט מחרים גיוועזן עקביא (שאין העזרה ננעלת בפני כל אדם מישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל) אפילו ערב פסח וואס אלע יודין זענען גוועזן אין ירושלים. אונ זענען צוא טיילט גיווארין אין דרייא טייל אריין צוא גיין אין דיא עזרה שעכטין דעם קרבן פסח. אונ צוא יעדער טייל ווען זייא זענען אריין גיגאנגען אין דיא עזרה. האט מען דיא עזרה פארשלאסין. צווישען דיא אלע יודין האט זיך ניט גיפונען איינער זאל זיין אזוי א חכם אונ אזו פרום וויא עקביא בן מהללאל איז גיוועזן (ואת מי נדו) וועמען האט מען מחרים גיוועזן (את אליעזר בן חנוך) אליעזר בן חנוך האט מען מחרים גיוועזן (שפקפק בטהרת ידים) ער הט וואלטויל גיהאלטין אז מען זאל דארפין ריין מאכין וואשין די הענט. ער הט ניט גהאלטין פון דעם דין אז די הענט אליין זאלין קענען טמא זיין אן דעם גאנציין גוף (וכשמת) אז ער איז גישטארבין (שלחו בית דין והניחו אבן על ארונו) האבין בית דין געשיקט אונ מען האט גילייגט א שטיין אויף זיין קבר (מלמד) דס לערנט אונז (שכל המתנדה ומת בנדויו) ווער עס איז אין חרם . אונ איז גישטארבין אין חרם (סוקלין את ארונו) לייגט מען ארויף א שטיין אויף זיין קבר:

ז (בשעת מיתתו) ווען עקביא איז גישטארבין (אמר לבנו) האט ער גיזאגט צוא זיין זון (בני חזור בך בארבעה דברים שהייתי אומר) מיין זוהן דוא זאלסט חרטה האבין פון דיא פיר זאכין וואס איך פלעג זאגין ניט וויא דיא חכמים. נאר דוא זאלסט פסקנן וויא די חכמים (אמר לו) האט דער זוהן גיזאגט צוא עקביא (ולמה לא חזרת בך) פאר וואס האסטו ניט חרטה (אמר לו) האט עקביא גיזאגט צוא זיין זוהן (אני שמעתי מפי המרובין) איך האב גיהערט דינים פון פיל מענטשין (והם שמעו מפי המרובין) אונ דיא חכמים וואס קריגען אויף מיר האבין אויך גיהערט פון פיל מענטשין (אני עמדתי בשמועתי) איך בין געבליבען שטיין בייא דעם וואס איך האב גיהערט (והם עמדו בשמועתן) אונ זייא זענען געבליבען שטיין

להניח דברי היחיד בטל כנגדו אלא טעמא דאמר מוטב ולא אמר חייב משום דאף הוא מרבים קבל כדפרישית ואין הלכה כעקביא בן מהללאל בכל הארבעה דברים הללו:

פרק ו רבי יהודה בן בבא העיד שממאני' את הקטנות. כגון שני אחים נשואים שתי אחיות יתומות אחת גדולה ואחת קטנה. מת בעלה של גדולה ונפלה זקוקה ליבם בעל הקטנה. דוחה יקחה את נשואי אחותה הקטנה ואוסרתה עליו שאין נשואי קטנה כלום. מלמדים את הקטנה שתמאן בו ויהא עוקר נשואים הראשונים ומותר ליבם הגדולה. וכן יש אחרת כיוצא בזו במסכת יבמות פרק ב"ש שמאי: ושמשיאין את האשה. שהלך בעלה למדינת הים ובא עד אחד בלבד. ואמר שמת. מביאין אותה

דברי היחיד. ולאחוז בדברי המרובין. אמר לו אבא פקוד עלי לחבריך. א"ל איני מפקיד. אמר לו שמא עולה מצאת בי. א"ל לאו. מעשיך יקרבוך. ומעשיך ירחקוך:

פרק ו **רבי** יהודה בן בבא העיד חמשה דברי'. שממאנים את הקטנות. ושמשיאין את האשה

ביי דעם וואס זיא האבען געהערט (אבל אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרובין) אבער דו האסט געהערט פון מיר וואס איך בין איינער. אונ פון דיא חכמים וואס קריגען אויף מיר וואס זיא זענען פיל (מוטב להניח דברי היחיד ולאחוז בדברי המרובין) איז בעסער אוועק צו לאזען דיא רייד פון איינעם אונ אן נעמען דיא רייד פון פיל חכמים (אמר לו) האט דער זוהן געזאגט צוא עקביא (אבא פקוד עלי להביריך) טאטע זאג דיינע חברים זיא זאלין מיך מקרב זיין (אמר לו) האט עקביא געזאגט צום זוהן (איני מפקיד) איך וועל ניט זאגין (אמר לו) האט דער זוהן געזאגט צוא עקביא (שמא עולה מצאת בי) טאמער האסטו אין מיר געפונען אשלעכטע זאך (אמר לו) האט עקביא געזאגט צום זוהן (לאו) ניין (מעשיך יקרבוך) דיינע גוטע מעשים וועלין דיך מקרב זיין אפילו איך וועל ניט זאגין (ומעשיך ירחקוך) אונ דיינע שלעכטע מעשים וועלין דיך דער ווייטערין. אונ עס וועט ניט העלפין וואס איך וועל זיי זאגען:

פרק ו א (רבי יהודה בן בבא העיד חמשה דברים) רבי יהודה בן בבא האט עדות געזאגט פינף זאכין (שממאנין את הקטנות) אויב צוויא ברידער ראובן אונ שמעון האבין געהאלטין פאר ווייבער צוויי שוועסטער רחל אונ לאה. אונ זיא זענען געוועזין יתומות. ראובן האט געהאלטין לאה. וואס זיא איז געוועזין אגרויסע אונ אירע קידושין איז גוטע קידושין מן התורה. אונ שמעון האט געהאלטין רחלין. וואס זיא איז געוועזין אקלייניגע פאר צוועלף יאהרן אונ איר מוטער אדער איר ברודער האבין צוא גענומען דיא קידושין פון אירעט וועגין. איז דיא קידושין אירע נאר מדרבנן. דער נאך איז ראובן געשטארבין. שטייט שוין לאה פאר שמעון ער זאל איר מיבם זיין מן התורה איצט הייסט שוין לאה שמעונס ווייב מן התורה. ווייל זיא שטייט פאר אים. ער זאל איר מיבם זיין אונ לאה אסרת אויף שמעון ער זאל ניט האלטין רחלין פאר אווייב. ווארום מן התורה איז דאך רחל ניט שמעונס ווייב. אונ מיבם זיין קען דאך ניט שמעון ווארום מדרבנן איז רחל אווייב פון שמעון. וועט דאך שמעון האלטין צוויא שוועסטער. חליצה איר געבין קען ער אויך ניט. ווארום שמעון וועט דאך האלטין אשוועסטער פון אחלוצה. לערנט מען רחלין זי זאל זאגין זיא וויל ניט דעם מאן (שמעון) וועט שמעון קענען מיבם זיין לאה אדער איר געבין חליצה (ושמשיאין את האשה על פי עד אחד) אויב אמאן איז אוועק געגאנגען פון אווייב און

על פיו : ושנסקל תרנגול שהרג את הנפש . שנקר מוחו של התינוק . ואע"ג דכי יגח שור כתיב . אחד שור ואחד כל בהמה חיה ועוף . שבכל מקום שנאמר שור . אנו למדין שור שור משבת. מה להלן ה"ה לכל בהמה חיה ועוף. אף כאן ה"ה לכל בהמה חיה ועוף : ועל היין בן ארבעים יום . ומקמי הכי פסול . דהוה ליה יין מגתו : שקרב בארבע שעות. שפעם אחד בימי מלכות יו"ג . לא היו להם כבשים לתמידין . ונתחסו להקריב התמיד על שהאיר הקב"ה את עיניהם ומצאו שני טלאים מבוקרים בלשכת הטלאים . והקריבו תמיד של שחר בארבע שעות ביום : ב על אבר מן המת. שאין בו כזית . דכזית מן המת לעולם מטמא לדברי הכל כזית עצמו . ולא נחלקו אלא על אבר קטן שאין בו כזית : לא אמרו . אברים אין להם שעור אלא על אבר מן החי . אבל אבר מן המת שעורא בעי לטמויי :

על פי עד אחד . ושנסקל תרנגול בירושלים על שהרג את הנפש . ועל היין בן ארבעים יום . שנתנסך על גב המזבח. ועל תמיד של שחר שקרב בארבע שעות: ב העיד ר׳ יהושע ור׳ נחוניא בן אלינתן איש כפר הבבלי. על אבר מן המת שהוא טמא. שרבי אליעזר אומר לא אמרו אלא על אבר מן החי. אמרו לו והלא קו"ו ומה (מן) החי שהוא טהור. אבר הפורש ממנו טמא. המת שהוא טמא. אינו דין שיהיה אבר הפורש ממנו טמא. אמר להם לא אמרו אלא על אבר מן החי

ג אווייטע מדינה . אונ איין עדות איז גיקומען אונ האט גיזאגט איר מאן איז גישטארבן . מע זיא נעמען איין אנדער מאן (ושנסקל תרנגול בירושלים על שהרג את הנפש) אהאן האט גילעכערט דעם מוח פון אקינד אונ האט אים גיהרגעט אין ירושלים . האט מען דעם האן פאר שטיינט (ועל היין בן ארבעים יום שנתנסך על גבי המזבח) אונ וויין וואס איז אלט פערציג טאג מעג מען אים גיסען אויף דעם מזבח (ועל תמיד של שחר שקרב בארבע שעות) אונ עס האט אמאהל גיטראפן אז מען האט מקריב גיוועזן דעם תמיד פון אין דער פריא ווען עס איז שון גיוועזן פיר שעה אויפן טאג : ב (העיד) ער האט עדות גיזאגט . רבי יהושע אונ רבי נחוניא בן אלינתן איש כפר הבבלי (על אבר מן המת שהוא טמא) אויב עס איז אפ גיבראכן גיווארין אגליד פון אמת . אפילו אויף דעם גליד איז גיטא קיין פלייש גרויס וויא אאיילבירט . איז דער גליד מטמא אליך וואס עס ליגט אין דער שטוב ווא ער איז (שרבי אליעזר אומר) ווארום רבי אליעזר האט גיזאגט (לא אמרו אלא על אבר מן החי) מען האט נאר גיזאגט אז אגליד פון אלעבעדיגען מענטש ווערט אפ גיבראכן אונ אויף אים איז גיטא קיין פלייש גרויס וויא אאיילבירט איז ער מטמא . אבער אגליד פון אטויטין מענטש איז אנדערש ניט מטמא סיידין אויף דעם גליד איז דא פלייש גרויס וויא אאיילבירט (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבי אליעזר (והלא דברים קל וחומר) דיא זאכין מאכסטו פון גרינג ארב אונ פון ארב גרינג (ומה מן החי שהוא טהור) מאדאך אלעבעדיגער מענטש וואס ער אין גאנצין איז טהור (אבר הפורש ממנו טמא) אויב עס איז אפ גיבראכען גיווארין אגליד פון אים איז טמא אפילו אויף דעם גליד איז גיטא קיין פלייש גרויס וויא אאיילבירט (המת שהוא טמא) א מת וואס ער אין גאנצין איז טמא (אינו דין שיהיה אבר הפורש ממנו טמא) איז דען ניט געווים אויב עס ווערט אפ גיבראכן פון אים אגליד איז דער גליד מטמא אפילו אויף אים איז גיטא קיין פלייש גרויס וויא אאיילבירט (אמר להם) האט רבי אליעזר גיזאגט צוא דיא חכמים (לא אמרו אלא על אבר מן החי) מען האט נאר גיזאגט אויף אגליד

החי. דבר אחר מרובה טומאת החיים מטומאת המתים. שהחי עושה משכב ומושב מתחתיו לטמא אדם ולטמא בגדים ועל גביו מדף לטמא אוכלים ומשקין. מה שאין המת מטמא: ג כזית בשר הפורש מאבר מן החי. ר' אליעזר מטמא. ור' יהושע ורבי
נחוניא

מרובה טומאת החיים. השתא פריך על ק"ו וה"ק דין הוא שיהא אבר מן החי מטמא בכל שהו אע"פ שאין אבר מן המת מטמא בכל שהוא. שכן מצינו שמרובה טומאת החיים מטומאת המתים: שהחי. דהיינו הזב כשהוא חי. עושה משכב ומושב. כל כלים שתחתיו ואפילו הן מאה לטמא אדם לטמא בגדים כדכתיב (ויקרא טו) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו: ועל גביו מדף. כל הכלים שע"ג הזב אפילו הן מאה זה ע"ג זה טמאים טומאת מדף דהיינו טומאה קלה שאינן מטמאין אדם וכלים. כמו משכב ומושב שהן תחתיו. אבל מטמאים אוכלים ומשקים. ומדף הוא לשון קול עלה נדף (ויקרא כו) כלומר טומאה קלה. פירוש אחר לשון ריחו נודף. שריח טומאת הזב הולכת למרחוק לטמא כל הכלים שעל גביו. אע"פ שלא נגע בהם:

מה שאין המת מטמא. דכלים שתחתיו של מת אין טמאים אלא ראשון. ושני. ושלישי בלבד. מדין מגע שהכלי שנגע במת. הרי הוא כמת. ועושה הכלי שנגע בו אב. והשלישי שנגע בו נעשה ראשון ותו אין מטמאים כלים. דאין כלים מקבלים טומאה. אלא מאב הטומאה. וכן כלים שעל גביו של מת אין טמאים אלא ראשון. שני. ושלישי בלבד. מדין מגע. ולא מדין משכב ומושב: ג כזית בשר הפורש מאבר מן החי. אבר שפירש מן האדם החי דינו שהוא מטמא כל זמן שהוא אבר שלם במגע ובמשא ובאהל כמת עצמו דכתיב (במדבר יט) בחלל חרב או במת אבר שהבדילתו החרב מן החי הרי הוא כמת. והבשר הפורש מן החי אינו מטמא עד שיהיה אבר שלם וכשפירש כזית בשר מאבר מן החי ר"א מטמא כדפרש טעמא ואזיל:

פון אלעבעדיגען אז ער איז מטמא אפילו אויף אים איז ניטא קיין פלייש גרוס ווי אַ איילבירט. אבער אגליד פון אטויטין אויב אויף אים איז ניטא קיין פלייש גרוס וויא אַ איילבירט איז ער ניט מטמא (דבר אחר) נאך אפשט איז. אזוי האט רבי אליעזר גיענטפערט צוא די חכמים (מרובה טומאת החיים מטומאת המתים) דיא טומאה פון דיא לעבעדיגע איז מער וויא דיא טומאה פון דיא טויטע (שהחי) אלעבעדיגער אז ער איז אזב (עושה משכב ומושב מתחתיו) דאס געלעגער וואס אונטער אים אונ דאס זיצונג וואס אונטער אים אפילו עס ליגט אונטער אים הונדערט זאכין. איז דיא אונטערשטע זאך אויך טמא אשווערע טומאה (לטמא אדם ולטמא בגדים) צוא מטמא זיין אמענטשין אונ קליידער (ועל גביו מדף) אונ וואס עס ליגט אויף דעם זב אפילו עס ליגט אויף אים הונדערט זאכין איז דיא אויבערשטע זאך וואס ליגט אונטער אים אדער אויף אים איז ך טמא אגרינגע טומאה (לטמא אוכלין ומשקין) צו מטמא זיין עסינוואר אונ משקה (מה שאין המת מטמא) אבער אמת איז נאר מטמא דיא ערשטע זאך זיא זאל ווערין אאב. אונ דיא אנדערע זאך איז אראשון. אונ דיא דריטע זאך איז אשני. אונ דיא פערטע זאך איז אשלישי. אונ מער איז ניט מטמא ועיין בהרע"ב ותי"ו. איז דאך דיא טומאה פון אמת ווייניגער וויא דיא טומאה פון אלעבעדיגען: ג (כזית בשר הפורש מאבר מן החי) אויב עס איז אראפ גינומען גיווארין אשטיק פלייש גרוס וויא אאיילבירט פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש (רבי אליעזר מטמא) רבי אליעזר זאגט דיא פלייש איז מטמא (ורבי יהושע ורבי נחוניא מטהרים) רבי יהושע אונ רבי נחוניא זאגין דיא

נחוניא מטהרין. עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי ר׳ נחוניא מטמא. ור׳ אליעזר ורבי יהושע מטהרין. אמרו לו לרבי אליעזר מה ראית לטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי. אמר להם מצינו אבר מן החי כמת שלם. מה המת כזית בשר הפורש ממנו טמא. אף אבר מן החי. כזית בשר הפורש ממנו יהיה טמא. אמרו לו לא (אם) טמאת כזית בשר הפורש מן המת. שכן טמאת עצם כשעורה הפורש ממנו. תטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי שכן טהרת עצם כשעורה הפורש הימנו. אמרו לו לרבי נחוניא. מה ראית לטמא עצם כשעורה הפורש

מאבר

עצם כשעורה. מן המת מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל דכתיב (שם) ועל הנוגע בעצם והלכה למשה מסיני שהוא מטמא כשעורים וכשפי׳ מאבר מן החי ר׳ נחוניא מטמא וכו׳: מצינו אבר מן החי כמת שלם. כדילפינן מקרא בחלל חרב או במת: אם טמאת כזית בשר הפורש מן המת. כלומר דין הוא שכזית בשר הפורש מן המת * א טמא שכן יש בו א מרא אחרת שהעצם כשעורה הפורש ממנו נמי טמא: אבל נטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי. בתמיה. שהרי אין בו זאת החומרא: שכן טהרת עצם כשעורה הפורש ממנו. דהא תנן לעיל עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי לרבי אליעזר ורבי

פלייש איז טהור (עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי) אביינדיל גרויס וויא אגערשט וואס ער איז אפ געבראכין געווארין פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש (רבי נחוניא מטמא) רבי נחוניא זאגט דער ביינדיל איז מטמא (ורבי אליעזר ורבי יהושע מטהרין) רבי אליעזר אונ רבי יהושע זאגין ער איז טהור (אמרו לו לרבי אליעזר) מען האט געזאגט צוא רבי אליעזר (מה ראית לטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי) וואס האסטו געזעהן. פר וואס ביסטו מטמא אשטיקול פלייש גרויס וויא אאיילבירט וואס איז אראפ גענומען געווארין פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש (אמר להם) האט רבי אליעזר געזאגט צוא זייא (מצינו אבר מן החי כמת שלם) מיר געפינען אז אגליד פון אלעבעדיגען מענטש איז גלייך וויא אגאנצער מת (מה המת כזית בשר הפורש ממנו טמא) אזוי וויא א מת אז עס ווערט אראפ גענומען פון אים אשטיקול פלייש גרויס וויא אאיילבירט איז טמא (אף אבר מן החי כזית בשר הפורש ממנו יהיה טמא) אזוי אז עס ווערט אראפ גענומען אשטיקול פלייש גרויס ווי אאיילבירט פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש. דארף אויך זיין טמא (אמרו לו לא) האבין די חכמים געזאגט צוא רבי אליעזר. ניין. עס איז ניט גלייך אזוי (אם טמאת כזית בשר הפורש מן המת) אז עס ווערט אראפ גענומען אשטיקול פלייש גרויס וויא אאיילבירט פון אמת. איז רעכט וואס עס איז טמא (שכן טמאת עצם כשעורה הפורש ממנו) ווארום אביינדיל גרויס וויא אגערשט אז ער ווערט אפ געבראכין פון אמת איז ער אויך מטמא (תטמא כזית בשר הפורש מאבר מן החי) ווילסטו מטמא זיין אשטיקול פלייש גרויס וויא אאיילבירט וואס איז אראפ גענומען געווארין פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש (שכן טהרת עצם כשעורה הפורש הימנו) ווארום אז אביינדיל גרויס וויא אגערשט איז אפ געבראכין געווארין פון דעם גליד איז אויך טהור (אמרו לו לרבי נחוניא) דיא חכמים האבין געזאגט צוא רבי נחוניא (מה ראית לטמא עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי) וואס האסטו געזעהן. פאר וואס ביסטו מטמא אביינדיל גרויס וויא אגערשט וואס איז אפ געבראכין געווארין פון אגליד פון אלעבעדיגען

מאבר מן החי. אמר להם מצינו אבר מן החי. כמת שלם. מה המת עצם (כשעורה) הפורש ממנו טמא. אף אבר מן החי. עצם כשעורה הפורש ממנו. יהיה טמא. אמרו לו לא אם טמאת עצם כשעורה הפורש מן המת. שכן טמאת כזית בשר הפורש ממנו. תטמא עצם כשעורה הפורש מן האבר מן החי. שכן טהרת כזית בשר הפורש ממנו. אמרו לו לר״א מה ראית לחלוק מדותיך. או טמא בשניהם או טהור בשניהם. אמר להם מרובה טומאת הבשר מטומאת העצמות, שהבשר נוהג בנבלות ובשרצים משא״כ בעצמות. דבר אחר. אבר שיש עליו

ורבי יהושע מטהרין ומדברי עצמו עשו פרכא למה תליתו טהרה וכן לרבי נחוניא: שהבשר נוהג בנבלות ובשרצים וכו׳. דכתיב (ויקרא יא) והנוגע בנבלתם. בנבלתם ולא בעצמות. ולא בקרנים. ולא בטלפי׳. אלמא אין העצמות מטמאים. משום נבלה: אבר. שיש עליו בשר כראוי. אבל אינו מטמא אלא א״כ יש בו בשר וגידים ועצמות דכתי׳(במדבר

יט) או בעצם אדם מה אדם שיש בו בשר וגידים ועצמות אף כל שיש בו בשר וגידים ועצמות. ואם חסר מן הבשר שהיה עליו. ונשאר בו בשר כראוי שיעלה ארוכה ויבריא אם היה מחובר באדם חי. מטמא משום אבר. והיינו דקאמר חסר הבשר טמא. אבל אם נחסר כל שהוא מן העצם שבאבר. הוה אינו מטמא משום אבר והיינו דקאמר חסר העצם טהור. כלומר

מענטש (אמר להם) האט רבי נחוניא גיזאגט צוא דיא חכמים (מצינו אבר מן החי כמת שלם) מיר געפינען אז אגליד ווערט אפ גיבראכן פון אלעבעדיגען מענטש איז גלייך ווי אגאנצער מת (ומה המת עצם כשעורה הפורש ממנו טמא) אזוי וויא א מת אז עס ווערט אפ גיבראכן פון אים אביינדיל גרוים וויא אגערשט איז ער טמא (אף אבר מן החי עצם כשעורה הפורש ממנו יהיה טמא) אזוי אז עס ווערט אפ גיבראכן אביינדיל גרוים וויא אגערשט פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש דארף אויך זיין טמא (אמרו לו לא) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבי נחוניא. ניין. עס איז ניט גלייך אזוי (אם טמאת עצם כשעורה הפורש מן המת) אז עס ווערט אפ גיבראכן אביינדיל גרוים וויא אגערשט פון אמת. איז רעכט וואס עס איז טמא (שכן טמאת כזית בשר הפורש ממנו) ווארום אשטיקול פלייש גרוים וויא אאיילבירט אז עס ווערט אראפ גינומען פון אמת איז אויך מטמא (תטמא עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי) ווילסטו מטמא זיין אביינדיל גרוים וויא אגערשט אז ער איז אפ גיבראכן גיווארין פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש (שכן טהרת כזית בשר הפורש ממנו) ווארום אז אשטיקול פלייש גרוים וויא אאיילבירט איז אראפ גינומען גיווארען פון אגליד פון אלעבעדיגען מענטש איז אויך טהור (אמרו לו לרבי אליעזר) דיא חכמים האבין גיזאגט צוא רבי אליעזר (מה ראית לחלוק מדותיך) וואס האסטו גיזעהן. פאר וואס צוא טיילסטו דיינע מדות (אבזית בשר ביסטו מטמא. אונ אעצם כשעורה ביסטו מטהר) (או טמא בשניהם) אדער זיי מטמא ביידע (או טהר בשניהם) אדער זיי מטהר ביידע (אמר להם) האט רבי אליעזר גיזאגט צוא דיא חכמים (מרובה טומאת הבשר מטומאת העצמות) דיא טומאה פון פלייש איז מער וויא דיא טומאה פון ביינער (שהבשר נוהג בנבלות ובשרצים) דיא פלייש פון אנבלה אונ דיא פלייש פון אשרץ איז מטמא (מה שאין כן בעצמות) אבער דיא ביינער פון אנבלה אונ דיא ביינער פון אשרץ איז ניט מטמא (דבר אחר) נאך אפשט איז אזוי האט רבי אליעזר גיענפערט (אבר שיש עליו בשר כראוי) דער דין איז אגליד וואס איז אפ גיבראכן גיווארין פון אמת

כלומר טהור משום אבר אבל טמא משום בשר וא"כ נמצא שמרובה טומאת בשר מטומאת עצם: והוא כברייתו. בשר וגידים ועצמות: כזית בשר מטמא במגע ובמשא ובאהל. אמרו לפי שתחלת ברייתו של אדם כזית. לפיכך שעור טומאתו בכזית: ורוב עצמות. רוב מנין עצמותיו של אדם. שמנין עצמותיו של אדם רמ"ח. נמצא הרוב קכ"ה: חסר הבשר. משעור של כזית: טהור. גמור שלא מטמא לא במגע. ולא במשא. ולא באהל: חסר רוב עצמות מטמא במגע ובמשא. דעצם כשעורה מטמא במגע ובמשא. ואינו מטמא באהל. אלמא מרובה טומאת עצמות מטומאת בשר. דאילו עצמות כשנחסרו משעורן עדיין

בשר כראוי מטמא במגע. ובמשא. ובאוהל. חסר הבשר טמא. חסר העצם. טהור. אמרו לו לר׳ נחוניא. מה ראית לחלוק מרותיך או טמא בשניהם. או טהור בשניהם. אמר להם מרובה טומאת העצמות. מטומאת הבשר. שהבשר הפורש מן החי טהור. ואבר הפורש ממנו והוא כברייתו טמא. דבר אחר כזית בשר מטמא במגע ובמשא ובאהל. ורוב עצמות כטמאים במגע. ובמשא

אדער פון אלעבעדיגען מענטש איז ער אנדע׳ש ניט מטמא סיידין אויף אים איז דא פלייש אונ אדערין אונ ביינער. אויב עס פעלט אשטיקול פון דיא פלייש. אז דער גליד וואלט גיוועזן בהעפט צוא אלעבעדיגען וואלט דאס גיקענט צוריק פאר וואקסין. דאס הייסט „בשר כראוי״. פלייש וויא עס דארף זיין עס זאל קענען פאר וואקסין (מטמא במגע ובמשא ובאהל) איז דער גליד מטמא אז מען רירט אים אן. אדער אז מען טראגט אים. אדער אז ער ליגט אין אשטוב איז אלין וואס אין שטוב טמא (חסר הבשר טמא) אז עס פעלט פון דיא פלייש איז טמא (חסר העצם טהור) אבער אז עס פעלט פון ביין איז טהור (ועיין בתרע"ב ותוי"ט ות"יו). איז דאך דיא טומאה פון דיא פלייש מעהר וויא דיא טומאה פון דיא ביינער (אמר לו לרבי נחוניא) דיא חכמים האבין גיזאגט צוא רבי נחוניא (מה ראית לחלוק מדותיך) וואס האסטו גיזעהן. פאר וואס צו טיילסטו דיינע מדות אבזית בשר ביסטו מטהר. אונ אעצם בשעורה ביסטו מטמא (או טמא בשניהם) אדער זיי מטמא ביידע (או טהר בשניהם) אדער זיי מטהר ביידע (אמר להם) האט רבי נחוניא גיזאגט צוא די רבנן (מרובה טומאת העצמות מטומאת הבשר) דיא טומאה פון ביינער איז מער וויא דיא טומאה פון פלייש (שהבשר הפורש מן החי טהור) אויב עס איז אראפ גינומען גיווארין אשטיקול פלייש פון אלעבעדיגען מענטש. איז דיא שטיקול פלייש טהור (ואבר הפורש ממנו והוא כברייתו) אונ אויב אגאנצער גליד איז אפ גיבראכין גיווארען פון אמענטש. אונ דער גליד איז אזוי וויא ער איז בשאפען גיווארין מיט פלייש אונ מיט אדערין (טמא) איז ער טמא (דבר אחר) נאך אפשט איז. אזוי האט רבי נחוניא גיענפערט (כזית בשר מטמא במגע ובמשא ובאהל) אז עס איז אראפ גינומען גיווארען פלייש פון אמת גרויס וויא אאיילבירט. איז דיא פלייש מטמא אז מען רירט איר אן. אדער מען טראגט איר. אדער אז זיא ליגט אין אשטוב איז אלין וואס אין שטוב טמא (ורוב עצמות מטמאים במגע ובמשא ובאהל) אונ אויב עס ליגט צו זאמען אויף איין ארט דאס מערסטע העלפט ביינער פון אמת וואס איז הונדערט פינף אונ צוואנציג גלידער) אויב איינער רירט זייא אן. ווערט ער טמא. אונ אויב איינער טראגט זייא. ווערט ער טמא. אונ אויב זייא זענען אין אשטוב. איז טמא אלין וואס אין שטוב

ובאהל. חסר הבשר. טהור. חסר רוב עצמות. אע״פ שטהור מלטמא באהל. מטמא במגע ובמשא. דבר אחר כל בשר המת שהוא פחות מכזית טהור. רוב בנינו ורוב מנינו של מת. אע״פ שאין בהם רובע. טמאין. א״ל לר׳ יהושע מה ראית לטהר בשניהם. אמר להם לא אם אמרתם במת שיש בו רוב. ורובע. ורקב. תאמרו בחי שאין

עדיין נשאר בהן טומאה. ובשר כשנחסר משעורו איסור גמור: רוב בנינו. כגון שתי שוקים וירך אחד וכל בנינו של אדם הן שתי שוקים והירכים והצלעות והשדרה: אע״פ שכן יש במת חומרות של רוב ורובע ורקב: תאמרו בחי שאין בו. חומרות הללו שאינו דין שיהו לא כזית בשר ולא עצם כשעורה הפורשים מאבר מן החי טמאים. אלא טהורים והלכה כר׳ יהושע:

שאין בהם רובע. דרובע קב עצמות של מת מטמאים באהל. אע״פ שאין בהם רוב מנין ולא רוב בנין וכן רוב מנין או רוב בנין מטמאים אע״פ שאין בהן רובע אבל בשר כשהוא פחות מכזית אין לך בו דבר שיביא לו את הטומאה: אם אמרתם במת שיש בו רוב ורובע ורקב. דין הוא שכזית בשר ועצם כשעורה הפורשים מן המת שיהיו טמאים.

ורקב. גופו של מת כשכלה להיותו. ונעשה כמין עפר רקב שמטמא במלא תרוד ושעורו מלא חפנים של אדם בינוני ואין מלא תרוד מטמא אלא מן המת שנקבר ערום בארון של שיש ומכוסה בכסוי של שיש עד שנודע בודאי שאין בו תערובות רקבון של בגד של עץ או עפר אחר. אבל מת שנקבר בכסותו או בארון של עץ או בעפר

(חסר הבשר טהור) אויב עס פעלט אשטיקל פון דיא פלייש, עס איז ניטו גרוים וויא אאיילבירט. איז טהור (חסר רוב עצמות) אויב עס פעלט אביסול פון דיא ביינער, עס איז ניטא קיין הונדערט פינף אונ צוואנציג גלידער (אף על פי שטהור מלטמא באהל) אפילו אויב דיא ביינער זענען אין אשטוב איז אלין וואס אין שטוב טהור. פון דעסטוועגן (מטמא במגע ובמשא) אז מען רירט אן דיא ביינער אדער מען טראגט זייא איז מען טמא. איז דאך דיא טומאה פון ביינער מער וויא דיא טומאה פון פלייש (דבר אחר) נאך אפשט איז. אזוי האט רבי נחוניא גיענטפערט (כל בשר המת שהוא פחות מכזית טהור) אויב די פלייש פון גאנצין מת איז ווייניגער וויא אאיילבירט. איז טהור (רוב בנינו ורוב מנינו של מת) אויב עס ליגט צוא זאמען אויף איין ארט ביינער ואן פלייש) דיא גרעסטע העלפט לייגנ פון מת. אדער דיא מערסטע העלפט גלידער פון מת (אף על פי שאין בהם רובע) אפילו עס איז ניטא אין זייא קיין פערטיל קב ביינער. פון דעסטוועגין (טמאין) זענען זייא טמא. איז דאך דיא טומאה פון ביינער מער וויא דיא טומאה פון פלייש (אמרו לו לרבי יהושע) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבי יהושע (מה ראית לטהר בשניהם) וואס האסטו גיזעהן. פאר וואס זאגסטו בידע זענען טהור וכזית בשר אונ עצם כשעורה) (אמר להם) האט רבי יהושע גיזאגט צוא דיא חכמים (לא) ניין (אם אמרתם במת) אויב מען האט גיזאגט ביא אמת אז אכזית בשר. אונ אעצם כשעורה איז טמא (שיש בו) ווייל ביא דעם מת זענען דא נאך טומאות. אויב עס איז דא (רוב) ביינער דיא גרעסטע העלפט לייגנ פון מת. אדער דיא מערסטע העלפט גלידער פון מת (ורובע) אדער אפערטיל קב ביינער פון מת (ורקב) אדער דער מת איז גילעגין גאקעט אין אקאסטין פון מארמער שטיין אונ איז פארפוילט גיווארין אין קאסטין. אז מען נעמט אפולע לעפיל פארפוילונג פון דעם מת איז מטמא (תאמרו בחי) ווילט איר זאגין ביא אלעבעדיגען (שאין בו רוב ורובע ורקב) ווייל ביא אים איז ניטא דיא טומאה פון רוב אונ ניט דיא טומאה פון רובע אונ ניט דיא

אין בו רקב . וכן מת שנקבר חסר אבל אין לו רקב :

פרק ז **העיד** ר' יהושע . פדיון פטר חמור שמת . שהפרישו

(שמות לד) ופטר חמור תפדה בשה וגו' וכל בכור בניך תפדה : וחכ"א . א"ק (במדבר יח) אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה לפדייה שקשתיו ולא לד"א : ב לא

שאין בו רוב . ורובע ורקב :

פרק ז **העיד** ר' יהושע ור' צדוק. על פדיון פטר חמור שמת שאין בו לכהן כלום. שרבי אליעזר אומר חייבין באחריותן כחמש סלעים של בן. וחכ"א אין חייבין באחריותן . אלא כפדיון של מע"ש: **ב** העיד ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור שמשנה ראשונה חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים. לא פסלו צירן

לפדיון פטר חמור ומת : כחמש סלעים . של פדיון הבן שחייב באחריותן : כפדיון מעשר שני . דהם הבד אינו חייב באחריותו דהסוה כסף חייבים רחמנא לאכול בירושלים והא אזל ליה . וטעמא דר"א כאן מלינו שהקים הכתוב פטר חמור לבכור אדם . שנאמר

פסלו את צירן. דהקלו בציר של חגבים טמאי' שאינו אוסר תערובתו מפני שאין להם דם ואינו אלא לחלוחית בעלמא . וזו היתה משנה ראשונה ועדותו של רבי צדוק הוסיף על משנה ראשונה לומר שהוא טהור דלא מבעיא דאינו אוסר את תערובתו

טומאה פון רקב . איז בייא אים ניטא דיא טומאה פון כזית בשר אונ ניט דיא טומאה פון עצם כשעורה אויך :

פרק ז א (העיד רבי יהושע ורבי צדוק) רבי יהושע אונ רבי צדוק האבן עדות גיזאגט (על פדיון פטר חמור שמת שאין בו לכהן כלום) אויב אייגער האט גיהאט אבכור פון אאייזיל . אונ ער האט אנגיגרייט אשעפס אום צוא לייזן מיט אים דעם אייזיל ואזוי וויא עס שטייט אין דיא סדרה בא . אונ דער שעפס איז גיפיינערט . האט ניט דער כהן צוא מאנען בייא דעם בעל הבית . ניט אשעפס אונ ניט דעם בכור פון דעם אייזיל (שרבי אליעזר אומר חייבין באחריותן) ווארום רבי אליעזר זאגט דער בעל הבית דארף געבן צום כהן איין אנדער שעפס (כחמש סלעים של בן) אזוי וויא אז אייגער לייזט אוועק פינף טאלער ער זאל מיט זייא אויס לייזן זיין זוהן דעם בכור . אונ דיא פינף טאלער זענען פאר לארן גיווארין . דארף ער געבן צום כהן אנדערע פינף טאלער . אזוי דארף ער געבן צום כהן איין אנדער שעפס (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגן (אין חייבין באחריותן) מען דארף ניט געבן צום כהן קיין אנדער שעפס (אלא כפדיון של מעשר שני) נאר אזוי וויא אייגער לייזט אויס דיא פירות מעשר שני . ער זאל דיא געלט פירען אין ירושלים . אויב דיא געלט ווערט פארלארין . דארף מען ניט אויס לייזן דיא פירות מיט אנדערע געלט אונ פירען דיא אנדערע געלט אין ירושלים . אזוי דארף מען ניט געבן קיין אנדער שעפס אום צוא לייזן דעם בכור פון אייזיל : ב (העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור) רבי צדוק האט עדות גיזאגט אז דער זאפט וואס גייט ארויס פון היישעריקען וואס זענען טמא . מעג מען אים עסן (שמשנה ראשונה) ווארום אין דיא ערשטע משנה האט מען גילערנט (חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו צירן) אז מען האט איינגיפרעסט אין אפאס אייששעריקען וואס זענען טמא מיט איישעריקען וואס זענען טהור . איז דאך דער זאפט אויס געמישט . טהור מיט טמא . מעג מען דעם זאפט עסן . זאגט רבי צדוק אפילו אין

אלא אפילו הוא עצמו טהור: ג על זוחלין אגוז. הקליפה החיצונה של אגוז דהיינו
שרבו על הנוטפים. זוחלין הן כגון נהרות הקליפה הירוקה כשהיא לחה אב עשאה כמין
שהם נגרים ע״ג קרקע ל׳ זחלי עפר (דברים מרזב להיות המים הזוחלים נכנסים בה
לב) ודיק כמעין. שהן מטהרים בזוחלין ובכל ומקלחים ממנה לחוץ דין זוחלים יש למים
המקלחים ממנה והם

ג העיד ר׳ צדוק על זוחלין שרבו על הנוטפים. שהם כשרים. מעשה שהיה בבירת הפליא. ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו: ד העיד ר׳ צדוק על זוחלין שקלחן בעלה אגוז. שהן כשרים. מעשה באהליא. ובא מעשה לפני לשכת הגזית. והכשירוהו: ה העיד ר׳ יהושע. ור׳ יקים איש הדר. על קלל של חטאת שנתנו ע״ג

שהן וכן כשרים לקדש בהן מי חטאת ולטבילת זבים: נוטפים. הן כגון מי גשמים. ודיק כמקוה לטהר בארבעים סאה ובאשבורן ופסולים למי חטאת שאינן מים חיים וכן לטבילת זבין והשתערבו זוחלין בנוטפין ורבו

כשרים למי חטאת ולטבילת זבים וכו׳. ולא אמרי׳ הואיל ונכנסו בתוך קליפה זו שיש לה בית קבול. ומשם מקלחין לחוץ שוב לא יהיה להם דין זוחלים. לפי שאותה קליפה אינה חשובה כלי: לפני

הזוחלין דיק כזוחלין וכשרים לקדש בהן מי לשכת הגזית. סנהדרי גדולה שיושבים
חטאת ולטבילת זבים ומטהרים בזוחלים ובכל בלשכת הגזית: ה קלל של חטאת. כלי
שהן: בבירת הפליא. שם מקום: ד בעלה חרס שאפר פרה מונח בו תרגום וכדה על
שכמה

דעם זאפט איז ניטא פון כשרה אישעריקען. נאר פון טרפה אליין. מעג מען אויך עסין דעם זאפט: ג (העיד רבי צדוק) רבי צדוק האט עדות גיזאגט (על זוחלין שרבו על הנוטפין שהם כשרים) אויב די וואסער וואס ציהען זיך פון קוואל איז מער ווי די רעגין וואסער וואס האט דארט אריין גירעגינט. זענען די ציהענדיגע וואסער כשר מען זאל אין זיי טובל זיין. אפילו די ציהענדיגע וואסער זענען גיוועזן נאר ווייניג מען האט ניט גיקענט אין זיי טובל זיין. אונ דורך די רעגין וואסער קען מען טובל זיין. פון דעסטוועגין זענען די ציהענדיגע וואסער כשר (ועיין במסכת מקואות פ״ה מ״ה) (מעשה והיה בבירת הפליא) אין דעם ארט פליא איז גיוועזן א גרוב וואס אין דעם גרוב איז גיוועזן אריין גיצויגין וואסער פון א קוואל. אונ עס האט אריין גירעגינט אין דעם גרוב. נאר די וואסער פון קוואל איז גיוועזן מער ווי די רעגין וואסער. אונ צוזאמען איז ניט גיוועזן קיין פערציג סאה (ובא מעשה לפני חכמים) האט מען גיפרעגט צו די חכמים (והכשירוהו) האבין זיי גיזאגט מען מעג טובל זיין אין דעם גרוב אפילו עס איז ניטא קיין פערציג סאה (ועיין ת״ו): ד (העיד רבי צדוק) רבי צדוק האט עדות גיזאגט (על זוחלין שקלחן בעלה אגוז שהן כשרים) אויב ער האט איינגיבויגין די בלעטער פון אגוס אונ ער האט זיי גימאכט אזוי ווי א רינע. אונ די וואסער פון קוואל זענען גיגאנגען דורך די בלעטער. זענען די וואסער כשר (מעשה היה באהליא) עס האט גיטראפין אין אהליא האט איינער אזוי גיטאהן (ובא מעשה לפני לשכת הגזית) איז מען גיקומען פרעגין פר די גרויסע סנהדרין וואס זיצען אין לשכת הגזית (והכשירוהו) האבין זיי גיזאגט די וואסער איז כשר: ה (העיד רבי יהושע ורבי יקים איש הדר) רבי יהושע אונ רבי יקים פון הדר האבין עדות גיזאגט (על קלל של חטאת שנתנו על גבי השרץ שהוא טמא) אויב די אש פון די פרה אדומה איז גיוועזן אין א ערדענעם קריגיל. אונ מען הט דעם קריגיל גישטעלט אויף א שרץ. די אש ווס אין קריגיל

השרץ, שהוא טמא. שר' אליעזר מטהר. העיד ר' פפיים על מי שנזר שתי נזירות. שאם גלח את הראשונה יום שלשים. שמגלח השניה יום ששים. ואם גילח יום ששים חסר אחד יצא. שיום שלשים עולה לו מן המנין: ו העיד ר' יהושע ור' פפיים על ולד של שלמים. שיקרב שלמים. שר' אליעזר אומר שולד שלמים לא יקרב שלמים. וחכ"א יקרב. א"ר פפיים אני מעיד שהיתה לנו פרה זבחי שלמי'

שכמה (בראשית כד) וקולתה על כתפה: שנתנו ע"ג השרץ. ולא נטמא הכלי שאפר הפרה בתוכו דהא אין כלי חרס מטמא מגבו אעפ"כ האפר טמא. משום דמונח במקום טמא והתורה אמרה (במדבר יט) והניח מחוץ למחנה במקום טהור: שר' אליעזר מטהר. דסבר הואיל והכלי שהאפר בתוכו טהור הוא. שפיר קרינא ביה מקום טהור. ואין הלכה כר"א: על מי שנזר שתי נזירות סתם. וכל סתם נזירות שלשים יום: שאם גלח את הראשונה יום שלשים. דלכתחלה לא מבעיא ליה לגלח אלא יום שלשים ואחד כדי שתהיה נזירות שלשים יום גמורים. ואם גלח יום שלשים עלתה לו נזירות. דאמרינן מקצת היום ככולו: ואם גלח יום ששים חסר אחד יצא. שיום שלשים של נזירות ראשונה. עולה לכאן ולכאן. וכיון שיום שלשים של ראשונה נמנה גם מן הנזירות השניה נמצאו שלשים יום של נזירות שניה כלים בששים חסר אחד: ו ולד שלמים לא יקרב שלמים. אלא כונסו לכיפה ומת. משום גזירה דאי אמרת ולד שלמים יש לו תקנה אתי לאשהויי לאם עד שתלד. ויגדל עדרים מן הולדות. ואתי בהו לידי גיזה ועבודה

איז טמא (שרבי אליעזר מטהר) ווארום רבי אליעזר זאגט די אש וואס אינווייניג איז טהור. ווייל אזעלכע כלי ווערט ניט טמא נאר זיא רירט אן אטומאה פון אויסווייניג (העיד רבי פפיים) רבי פפיים האט עדות גיזאגט (על מי שנזר שתי נזירות) אויב איינער הט אנדר גיטאהן ער זאל זיין צוויא מאהל אנזיר (שאם גלח את הראשונה יום שלשים) אויב ער האט זיך אפ גישוירין צוא דיא ערשטע נזירות דעם דרייסיגסטען טאג (שמגלח השניה יום ששים) שערט ער זיך צוא דיא אנדערע נזירות דעם זעכציגסטען טאג (ואם גילח יום ששים חסר אחד יצא) אונ אויב ער האט זיך אפ גישוירין זעכציג ווייניגער איינס. דאס הייסט צום ניין אונ פופציגסטען טאג. איז אויך גוט (שיום שלשים עולה לו מן המנין) ווארום דר דרייסיגסטער טאג ווערט גירעכנט צוא דיא אנדערע נזירות אויך: ו (העיד רבי יהושע ורבי פפיים) רבי יהושע אונ רבי פפיים האבען עדות גיזאגט (על ולד של שלמים שיקרב שלמים) אויב איינער האט אפ גישיידט אקוה זיא זאל זיין אקרבן שלמים. אונ דיא קוה האט גיבארין אקאלב. זאל מען דיא קאלב אויך מקריב זיין פאר אקרבן שלמים (שרבי אליעזר אומר) ווארום רבי אליעזר זאגט (שולד שלמים לא יקרב שלמים) דיא קאלב וואס ווערט גיבארין פון אקוה וואס זיא איז אקרבן שלמים. זאל מען דיא קאלב ניט מקריב זיין פאר שלמים. נאר מען נעמט אריין דיא קאלב אין אשטאל אונ מען פארשליסט איר אונ מען גיט איר ניט עסין ביז זיא פיינגערט פאר הונגער (וחכמים אומרים יקרב) אונ דיא חכמים זאגין מען זאל דיא קאלב מקריב זיין וועת"י (אמר רבי פפיים) הט רבי פפיים גיזאגט (אני מעיד) איך זאג עדות (שהיתה לנו פרה זבחי שלמים) מיר האבען גיהאט אקוה וואס זיא איז גיוועזן אפ גישיידט צוא זיין אקרבן שלמים. אונ זיא האט גיבארין אקאלב (ואכלנוה בפסח) אונ מיר האבען מקריב

ואכלנוה בפסח. ואכלנו ולדה שלמים בחג: ז הם העידו על ארוכות של נחתומים שהן טמאות. שר׳ אליעזר מטהר. הם העידו על תנור שחתכו חוליות. ונתן חול בין חוליא לחוליא. שהוא טמא. שרבי אליעזר מטהר. הם העידו שמעברין את השנה בכל אדר. שהיו אומרים עד הפורים. הם העידו שמעברים את השנה על תנאי. ומעשה ברבן גמליאל שהלך ליטול רשות. מהגמון בסוריא. ושהה לבא

ועבודה: ואכלנו ולדה שלמים בחג. בחג השבועות קאמר. שאם היה ממתין ומצפה לחג הסוכות. נמצא עובר בעשה. שנאמר (דברים יב) ובאת שמה והבאתם שמה דמשמע ברגל ראשון שתבא שמה. הבא כל נדרים שעליך. מיהו בלאו דלא תאחר אינו עובר עד שיעברו עליו שלש רגלים: ז ארוכות של נחתומים. פשוטי כלי עץ שהנחתומים עורכים בהם ככרות של לחם בשעה שעושין הפת. ארוכות. כמו ערוכות: שה׳ טמאות. מדרבנן דהכי דמה״ת פשוטי כלי עץ אין מקבלין טומאה רבנן גזרו עליהן כדמוכח במסכת כלים פ׳ שני: שר״א מטהר. דהכל לא חשיבי כלים כלל ואפילו כפשוטי כלי עץ לא הוו ואין הלכה כר״א: שחתכו חוליות. שחתכו לתנור ברחבו לחוליות. והניח חוליא על גבי חוליא ונתן חול בין חוליא לחוליא. וטחו אותו בטיט. ועשה לו טפלה של טיט סביב לעבותו לשמור חומו. כדרך שעושי׳ לתנורים: שר״א מטהר דכיון דיש חול בין הפסקין. כשבור דמי. וחכמים מטמאים שהטפלה עושה אותו כלי אחד. ומחברת את הפסקים. ואע״פ שהיה חול בין חוליא לחוליא. ואין הלכה כר״א: שמעברין את השנה בכל אדר.

גיווען דיא קוה פאר שלמים אונ גיגעסן איר פלייש אום פסח (ואכלנו ולדה שלמים בחג) אונ אום שבועות האבען מיר מקריב גיווען דיא קאלב פאר שלמים אונ מיר האבען גיגעסן איר פלייש: ז (הן העידו על ארוכות של נחתומים שהן טמאות) רבי יהושע אונ רבי פפיים האבן עדות גיזאגט דיא ברעטער וואס דיא בעקער וועלגערן אויף זייא דיא ברויטין קענען טמא ווערין (שרבי אליעזר מטהר) וואָרום רבי אליעזר זאגט דיא ברעטער זענען טהור. זייא קענען ניט טמא ווערין (הם העידו על תנור שחתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא שהוא טמא) רבי יהושע אונ רבי פפיים האבען עדות גיזאגט אויב מען האט צוא שניטען א הויבין אויף שטיקער. אונ מען האט צוא זאמען גילייגט דיא שטיקער איינס ביא דאס אנדערע. אונ מען האט ארין גישאטין זאמד צווישען דיא שטיקער. אונ מען האט בקלעבט דעם הויבין מיט ליים. קען דער הויבין טמא ווערין (שרבי אליעזר מטהר) וואָרום רבי אליעזר זאגט דער הויבין איז טהור (הם העידו שמעברין את השנה בכל אדר) רבי יהושע אונ רבי פפיים האבען עדות גיזאגט דעם גאנצען חודש אדר אפילו דעם ניין אונ צוואנציגסטען טאג אין אדר איז צייט צוא מאכען נאך אחודש אדר (שהיו אומרים עד הפורים) מען פלעגט זאגען אז נאר ביז פורים איז צייט צוא מאכען נאך אחודש אדר (הן העידו שמעברין את השנה על תנאי) רבי יהושע אונ רבי פפיים האבען עדות גיזאגט אז בית דין קענען זאגין דער יאהר זאל זיין מעובר דאס הייסט עס זאל זיין נאך אמאהל אדר אויף אתנאי. אויב דער נשיא וועט אויך אזוי זאגען. זאל זיין נאך אמאהל אדר. אונ אויב דער נשיא וועט זאגען מען דארף ניט מאכען נאך אמאהל אדר. זאל ניט זיין נאך אמאהל אדר (ומעשה ברבן גמליאל שהלך ליטול רשות מהגמון בסוריא) עס האט אמאהל גיטראפין אז רבן גמליאל וואס ער איז גיווען א נשיא האט גידארפט גיין אין שטאט סוריא צוא נעמען דער לויבנים פון שררה אויף

ועברו את השנה על תנאי לכשירצה רבן גמליאל (וכשבא אמר רוצה אני. ונמצאת) השנה מעוברת: ח העיד מנחם בן סגנאי על מוסף היורה של שולקי זיתים שהוא טמא. ושל צבעים שהוא טהור. שהיו אומרים חלוף הדברים: ט העיד ר׳ נחוניא בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט. ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן. שהיא אוכלת

עד כ"ט באדר יש זמן לב"ד לומר מעוברת השנה. והחדש הבא הוא אדר שני. אבל ביום שלשים לאדר אין יכולין לעבר את השנה. הואיל וראוי לקבוע ניסן כמפורש בפסחים פרק מקום שנהגו (דף נו): על תנאי. אם ירצה הנשיא תהיה מעוברת ואם לאו לא תהי׳ מעו׳ כו׳: ח מוסף היורה של שולקי זיתים. דרך שולקי זיתים ולבעים יש להם יורות גדולות. ועושים להם תוספת טיט על שפתה שיעלו בה המי׳ בעת רתיחת׳. ושל שולקי זיתים טמא. לפי שאותה תוספת צריכה לכלי ומשתמשין בה והתורה אמרה גבי תנור וכירים (ויקרא יא) וטמאים יהיו לכם. ודרשינן לכם לכל שצריכים כלומר הדבר תן הכלי שאתה צריכה לו ומשתמשין בו הוא שמקבל טומאה: ושל צבעים. טהור. שאין הצבעים משתמשים באותה תוס׳ לפי שיראים שמא יפסד צבעם: ט על החרש׳ שהשיא׳ אביה. אע"ג דהויא אשת איש גמורה שהרי קבל אביה קדושיה כשהיא קטנה אפי׳ הכי יוצאה בגט. ומקבלת את גיטה כשהיא חרשת ואע"פ שאין לה דעת לפי שהאשה מתגרשת בעל כרחה. הלכך לא בעינן דעתה: ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן. והיא יתומה דלא היו נשואים אלא מדרבנן: שאוכלת בתרומה. דרבנן ולא גזרינן תרומה

זיינע נשואות ועיין ת"ז (ושהה לבוא) און ער האט פאר זאמט צו קומען צוריק אהיים (ועברו את השנה על תנאי לכשירצה רבן גמליאל) האבען בית דין געמאכט דעם יאהר מעובר נאך אמאהל אדרו אויף דעם תנאי אויב רבן גמליאל וועט וועלין עס זאל זיין נאך אמאהל אדר (וכשבא אמר רוצה אני) און אז רבן גמליאל איז געקומען האט ער געזאגט איך וויל דער יאהר זאל זיין מעובר (ונמצאת השנה מעוברת) איז דער יאהר געווארין מעוברת. צוויי מאהל אדר: ח (העיד מנחם בן סגנאי) מנחם בן סגנאי האט עדות געזאגט (על מוסף היורה של שולקי זיתים שהוא טמא) דער קעסיל וואס מען קאכט אין איהם איילבירטען אז מען האט הויבין אויף דיא ווענט ארום געקלעבט ליים. דיא וואסער זאל קאכען ביז ארויף. און אטומאה האט אן געריהרט דיא ליים. איז דער גאנצער קעסיל טמא. ווייל מען דארף דיא ליים צום קעסיל איז דאס איין כלי (ושל צבעים שהוא טהור) און אז מען האט אזוי געמאכט ביי אקעסיל פון אפארבער. ווייל דער פארבער וויל ניט דיא פארב זאל ארויף קאכין ביז צו דיא ליים. דיא פארב זאל ניט קאליע ווערין. פון דיא ליים. געהער ניט דיא ליים צום קעסיל. דריבער אז אטומאה ריהרט אן דיא ליים איז אלץ טהור. און אז אטומאה ריהרט אן דעם קעסיל איז דער קעסיל טמא און דיא ליים איז טהור (שהיו אומרים חלוף הדברים) ווארום מען האט געזאגט דיא רייד זענען פאר קערט ושל שולקי זיתים איז טהור און של צבעים איז טמא: ט (העיד רבי נחוניא בן גודגדא) רבי נחוניא בן גודגדא האט עדות געזאגט (על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאת בגט) אטויבע וואס איר פאטער האט איר חתונה געמאכט ער האט צו גענומען פון איהרעט וועגין דיא קדושין) ווען זיא איז נאך געווען אקליינע. חאטשי דיא קדושין איז געווען מן התורה. פון דעסטוועגין גייט זיא ארויס פון מאנס רשות מיט אגט (ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא אוכלת בתרומה) איתומה אקליינע אטאכטער פון אישראל וואס האט חתונה געהאט מיט אכהן.

בתרומה. ואם מתה בעלה יורשה. ועל המריש הגזול שבנאו בבירה שיתן את דמיו. ועל החטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תקון המזבח:

פ"ח **העיד** רבי יהושע בן בתירא על דם נבלות שהוא טהור. העיד ר"ש בן בתירא על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו. שטימא את כולו. הוסיף ר"ע על הסולת ועל הקטורת. והלבונה. והגחלים. שנגע

דרבנן אבל תרומה דאורייתא: מריש. קורה: בירה. בית גדול: מפני תקנת השבים. שאם אתה מצריכו לקעקע בירתו ולהחזיר מריש עצמו ימנע מלעשות תשובה: שלא נודעה לרבים. שהיא גזולה: שהיא מכפרת. וא"צ לשהיא אחרת: מפני תקון מזבח. שלא יהיו כהנים עצבים שאכלו חולין שנשחטו בעזרה. ונמצא מזבח בטל שנמנעים מלעבוד עבודה: **העיד** ר' יהושע על דם נבלות שהוא טהור. מלטמא כנבלה בכזית. אבל מטמא ברביעית. שאין לך דבר שיטמא דמו כבשרו. אלא השרץ בלבד. ולעיל דתנן דם נבלות ב"ש מטהרין. לגמרי היו ב"ש מטהרים. וב"ה מטמאין. אבל לא כנבלה שמטמאה בכזית אלא ברביעית: שנגע טמא במקצתו שטימא את כלו. מעלה עשו בקדש ובאפר חטאת שאע"פ שהם גופים חלוקים אם מונחים בתוך כלי א' ונגע דבר שהוא מטמא לקדש במקצתן נטמאו כולן שהכלי מצרפן לכתיבן כאילו הן גוף א'. ואסמכוה אקרא דכתיב (במדבר ז) כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת הכתוב עשה לכל מה שבכף אחת: הוסיף ר"ע. דאילו מעדותו של ר"ש בן בתירא לא שמענו אלא על הטמא. ובא ר"ע והוסיף אפי' טבול יום שאינו טמא אלא פוסל בלבד אם נגע במקצתם פסל את כלן ורמב"ם פירש דמעדותו של ר"ש לא שמענו שמצרף אלא כלי שיש לו תוך אבל כלי שאין לו תוך לא שמענו שמצרף. ובא ר"ע והוסיף שאפילו סלת והקטרת ולבונה וגחלים. שאינם בתוך כלי אלא צבורים ומונחים על לוח או דף שאין לו תוך. הרי הן כאילו מונחים בתוך כלי. ונעשים כאילו הן גוף אחד: והגחלים. אותן שכ"ג חותה במחתה ביוה"כ.

איז דאך אירע קידושין נאר מדרבנן. פון דעסטוועגין מעג זיא עסין תרומה. ואזעלבע תרומה וואס איז נאר מדרבנן (ואם מתה בעלה יורשה) אונ אוב זי איז געשטארבין ירשת איר דער מאן (ועל המריש הגזול שבנאו בבירה) אויב איינער האט גיגזלת אבעלעק אונ האט אים איין גיבאהט אין זיין שטוב. דארף ער ניט צוא ווארפין דיא שטוב אונ אוועק געבין דעם בעלעק (שיתן את דמיו) נאר ער זאל בצאהלין געלט וויא פיל דער בעלעק איז ווערט (ועל חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים) אויב איינער האט גיגזלת אבהמה אונ האט איר מקריב גיוועזן פאר זיך פאר אחטאת. אויב נאר קיינער ווייס ניט. אויב נאר דרייא מענטשין ווייסין ניט (שהיא מכפרת) איז דער חטאת מכפר פון זיינעט וועגין (מפני תקון המזבח) ווארום אז מען וועט זאגין דער חטאת איז פסול. וועלין די כהנים מורא האבין מקריב צו זיין אקרבן אויף דעם מזבח. טאמער איז ער גיגזלת:

פרק ח א (העיד רבי יהושע בן בתירא על דם נבלות שהוא טהור) רבי יהושע בן בתירא הט עדות גיזאגט אז דיא בלוט פון אנבלה איז טהור (ועיין בהרע"ב ותי"ט ות"י) (העיד רבי שמעון בן בתירא) רבי שמעון בן בתירא הט עדות גיזאגט (על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו שטימא את כולו) אויב דיא אש פון דיא פרה אדומה איז גיוועזן אין אכלי אונ אטמא האט אן גערירט אביסול אש איז דיא גאנצע אש טמא (הוסיף ר"ע) רבי עקיבא הט גיזאגט נאך מעהר וויא רבי שמעון (על הסולת) אויב מעהל פון אמנחה ליגט אין אכלי (ועל הקטורת) אדער קטורת ליגט אין אכלי (והלבונה) אדער בשמים פון אמנחה ליגט אין אכלי (והגחלים)

אדער

אם נגע טבול יום במקצתן נפסלו כולן . בידי עו"ג : ועדיה . אותן שהעידו שהורהנה:
ומעלה עשו בכך שאין הגחלים בני קבולי האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה . ודוקא
טומאה : ב קטנה בת ישראל . והיא לאחר שהעדים מעידים עליה שלא נטמאה .
יתומה כדפירשנא בשלהי פרקין דלעיל . הוא דאמרי רבנן האמינו לה . והכא כיון

והוסיף כאן כשנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה . דמעדות דלעיל לא שמענו שאוכלת בתרומה אלא כשנבעלה : שהורהנה. שנתמשכנה

טבול יום במקצתם. שפסל את כולם: ב העיד ר' יהודה בן בבא ור' יהודה הכהן. על קטנה בת ישראל שנשאת לכהן. שהיא אוכלת בתרומה כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה. העיד רבי יוסי הכהן ורבי זכריה בן הקצב. על תינוקת שהורהנה באשקלון ורחקוה בני משפחתה ועדיה מעידים אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה. אמרו להם חכמים אם מאמינים אתם שהורהנה. האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה. ואם אין אתם מאמינים שלא

רחקוה בני משפחתה אבל אם אין לה עדים כל אשה שנתפסה ע"י ממון בזמן שיד עו"ג תקיפה . אסורה לבעלה כהן לא שנא הורהנה

אדער דיא קוילין וואס דער כהן גדול געמט אין אפייער פאן אום יום כפור (שנגע טבול יום במקצתם) אויב אטמא וואס האט זיך טובל געוועזן אונ איידער די זוהן איז אונטער געגאנגען האט ער אן גערירט אן איינע פון דיא זאכין . אדער גאר אן אביסול פון זייא . ואן אביסול פון דיא מעהל . אדער אן אביסול פון דיא קטורת . אדער אן אביסול פון דיא לבונה . אדער אן אביסול פון דיא קוילין (שפסל את כולם) האט ער פסול גימאכט דיא גאנצע מעהל . אדער דיא גאנצע קטורת . אדער דיא גאנצע לבונה . אדער דיא גאנצע קוילין ועיין בהרע"ב ות"יו : ב (העיד רבי יהודה בן בבא ורבי יהודה הכהן) רבי יהודה בן בבא אונ רבי יהודה הכהן האבען עדות גיזאגט (על קטנה בת ישראל שנשאת לכהן) איתומה אקליינע . אטאכטער פון אישראל . וואס האט חתונה גיהאט מיט אכהן (שהיא אוכלת בתרומה כיון שנכנסה לחופה אף על פי שלא נבעלה) זייא באלד זיא איז נאר אריין גיגאנגען אונטער דיא חופה . אפילו דער מאן דער כהן האט איר נאך ניט בועל גיוועזן . פון דעסטוועגין מעג זיא עסין תרומה (העיד רבי יוסי הכהן ורבי זכריה בן הקצב) רבי יוסי הכהן אונ רבי זכריה בן הקצב האבען עדות גיזאגט (על תינוקת שהורהנה באשקלון) איינער האט גיבארגט געלט בייא אנכרי פון דיא שטאט אשקלון אונ ער האט אים גיגעבין אמיידיל אמשכון פאר דעם געלט אונ דער יוד האט בצאהלט דאס געלט אונ האט אפ גינומען דאס מיידיל (ורחקוה בני משפחתה) אונ דיא פאמילייע ודיא קרובים) פון דיא מיידול האבען איר דער ווייטערט . זיא זאל ניט גינומען ווערין צוא אכהן . טאמער האט דער עו"ג מיט איר מזנה גיוועזן . איז זיא אזונה . אונ אכהן טאר ניט געמען אזונה (ועדיה מעידים אותה שלא נסתרה ושלא נטמאה) אונ אירע עדות וואס האבען גיזאגט אז זיא איז פר משכונת גיווארען האבען עדות גיזאגט אז זיא האט זיך ניט פאר בארגין מיט דעם עו"ג אונ זיא איז ניט טמא גיווארין . ער האט ניט מזנה גיוועזן מיט איר . נאר דיא עדות זענען גיוועזן פסול אירע קרובים ועיין ת"יט ות"יו (אמרו להם חכמים) האבען דיא חכמים גיזאגט צוא רבי יוסי אונ צוא רבי זכריה (אם מאמינים אתם שהורהנה) אויב איר גלויבט דיא עדות אז זיא איז פאר משכונת גיווארען (תאמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה) זאלט איר גלויבין אז זיא האט זיך ניט פאר בארגין מיט דעם ע בד גלולים אונ זיא איז ניט טמא גיווארען (ואם אין אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא

נסתרה ושלא נטמאה. אל תאמינו שהורהגה: ג העיד רבי יהושע ורבי יהודה בן בתירא על אלמנת עיסה. שהיא כשרה לכהונה. שהעיסה כשרה לטמא ולטהר. לרחק ולקרב. אמר

מדעתה ול"ם נתכנס : ג אלמנת עיסה. משפחה אחת שנתערב בה ספק חלל כל א' מבני המשפחה ספק אם הוא אותו ספק שנתערב בכהן אם לאו ואשה שנשאת לאחד מבני אותה משפחה ומת בעלה. היא קרויה אלמנת עיסה. שכמו שהעיסה בלושה ומעורבת כך זאת האשה מעורבת מספיקות. ספק אם בעלה הוא אותו ספק חלל. ואפילו אם הוא אותו ספק חלל שמא אינו חלל לפי האמת ור' יהושע מכשיר אותה לכהונה שיש כאן ספק ספיקא ולקולא. ור"ג סבר אע"ג דבעלמא ספק ספיקא לקולא. הכא שאני דמעלה עשו ביוחסין: שהעיסה כשרה לטמא ולטהר. כלומר שהמשפחה שנתערב בה ספק חלל הרי היא בחזקת כשרות כאשר המשפחות המיוחסו'. וכמו שאר המשפחות אומרים זו טמאה. ומתרחקים ממנה. וזו טהורה ומקרבים אותה. כך משפחה זו שנטמע בה ספק חלל אין יכולים לומר הואיל ונטמע בה ספק. אין צריכים יותר לבדוק כשמשיאים נשים איש

נטמאה) אונ אויב איר גלויבט ניט אז זיא האט זיך ניט פאר בארגין אונ זיא איז ניט טמא
גיווארען (אל תאמינו שהורהגה) זאלט איר ניט גלויבין אז זיא איז פאר משכונת גיווארען :
ג (העיד רבי יהושע ורבי יהודה בן בתירא) רבי יהושע אונ רבי יהודה בן בתירא הבען
עדות גיזאגט (על אלמנת עיסה שהיא כשרה לכהונה) אפאמיליע (אמשפחה) וואס אין איר
איז דא איין מענטש וואס ער איז אספק טאמער איז ער אחלל ווער איז אזוהן פון אכהן
נאר מען זאגט אויף אים אז זיין מוטער איז גיוועזן אגרושה ווען דער פאטער האט איר
גינומען. איז אספק. אויב זיא איז גיוועזן אגרושה הייסט ער אחלל. אונ אויב עס איז ליגען
זיא איז ניט גיוועזן אגרושה. איז ער ניט אחללו. אונ דער ספק איז אוים געמישט אין דיא
פאמיליע. מען דער קענט ניט דעם מענטש. מען ווייסט ניט ווער דער ספק איז. איז אויף
יעדער מענטש פון דיא משפחה אספק טאמער איז ער דער ספק חלל. אויב איין מענטש
פון דיא משפחה האט גינומען אווייב אונ ער איז גישטארבין. הייסט דיא ווייב אלמנת
עסה". אזוי וויא אעסה (אטייג) איז צוא מישט וואסער מיט מעהל אונ גיקנעטין. וואס מען
דער קענט ניט דיא וואסער אונ ניט דיא מעהל. אזוי איז דיא אשה אאלמנה אוים געמישט
פון ספקות. ערשטענס איז אספק טאמער איז איר מאן גיוועזן דער ספק חלל. אונ אפילו
ער איז גיוועזן דער ספק חלל. טאמער איז זיין מוטער ניט גיוועזן אגרושה. איז ער ניט
אחלל. ווייל דא איז צווייא ספקות. דריבער זאגט רבי יהושע אונ רבי יהודה. אז דיא אלמנת
מעג גינומען ווערין צו אכהן (שהעסה כשרה לטמא ולטהר לרחק ולקרב) אונ נאך אדין (עת"ז
אמשפחה וואס אין איר איז אביין געמישט גיווארען אממזר אדער איינער פון די גבעונים.
אדער אחלל זענען דיא מענטשין פון דיא משפחה בגלויבט. עדות צוא זאגין אויף איינעם
אז דאס איז דער ממזר אדער דער איז פון דיא גבעונים. אונ ער טאר ניט נעמען איודישע
ווייב. דאס הייסט לטמא. אדער עדות צוא זאגין אויף איינעם אז ער איז ניט דער ממזר
אונ ניט פון דיא גבעונים אונ ער מעג נעמען איודישע ווייב. דאס הייסט לטהר. אדער
עדות צוא זאגין אויף איינעם אז ער איז דער חלל אונ ער טאר ניט נעמען אטאכטער
פון אכהן. דאס הייסט לרחק. צוא דער ווייטערין. אדער עדות צוא זאגין אויף איינעם
אז ער איז ניט דער חלל אונ ער מעג נעמען אטאכטער פון אכהן. דאס הייסט לקרב.
נאנט צוא מאכען. אויף דיא נאבען זענען דיא מענטשין פון דיא משפחה בגלויבט עדות

רבן (שמעון בן) גמליאל קבלנו עדותכם אבל מה נעשה שגזר רבי יוחנן בן זכאי שלא להושיב בתי דינין על כך הכהנים שומעים לכם לרחק אבל לא לקרב: ד העיד רבי יוסי בן יועזר איש צרידה. על איל קמצא. דכן. ועל משקה בית מטבחייא דאינון דכיין. ודיקרב במיתא מסתאב. וקרו ליה יוסי שריא: ה העיד ר׳ עקיבא משום נחמיה איש בית דלי. שמשיאים האשה

נטמאה והיזו עסורה. כדי לרחק הטומאה ולקרב הטהורה: קבלנו עדותכם. כאמנים אתם בעינינו ומאמינים או שכך שמעתם: שלא להושיב ב"ד על כך. להתיר אלמנת עיסה לכתחלה: הכהנים שומעים לכם לרחק. אם תאמרו אסור׳: אבל לא לקרב. אם תאמרו מותרת ופסק הלכה שאלמנת עיסה אסורה להנשא לכהונה לכתחלה ואם נשאת לא תצא: ד איל קמצא. מין חגב הוא הנגוס כחגבים כקומצין: דכן. טהור ומותר באכילה: ועל משקה בית מטבחייא. הדם והמים שהם בבית המטבחים שבעזרה: דאינון דכיין. איכא מ"ד דכיין טהורים לגמרי וטומאת משקין לאו דאורייתא אלא רבנן הוא דגזור בהו טומאה ובהני לא גזור. ואיכא למ"ד דכיין טהורים מלטמא אחרים. אבל טומאת עצמן יש להן דים למשקין טומאה מן התורה להטמא ולא מלו רבנן לטהר מה

שטומאה התורה: ודיקרב במיתא מסתאב. הכי קאמר וכל דיקרב ודאי למיתא מסתאב אבל ספק אפילו טומאת מת חמירה טהור. וכ"ש טומאת שרץ קלה וספק טומאה ברה"ר בא להתיר ואע"ג דספק טומאה ברה"ר טהור דאורייתא הוא. דכל איסור ספק טומאה מסוטה ילפינן דאפיק לה קרא בלשון טומאה ונסתרה והיא נטמאה. מגיד הכתוב שעל הספק אסורה. ומה סוטה רה"י שהרי אין סתירה ברה"ר. אף טומאת ספק אינה אלא ברה"י. מ"מ קודם שבא יוסי בן יועזר היו אומרים הלכה ואין מורין כן. ובא הוא והעיד שמורין כן לכתחלה לטהר כל ספק טומאה ברה"ר: וקרו ליה יוסי שריא. לפי שהתיר ג׳ דברים שהיו נוהגין בהן איסור שכל ב"ד שמתיר ג׳ דברים שאין ההיתר שלהן פשוט. קרו ליה בי דינא שריא: ה שמשיאין האשה ע"פ עד אחד. אשה

צוא זאגין. אפילו זייא זענען קרובים (ועיין ת"ו) (אמר רבן גמליאל) האט רבן גמליאל גיזאגט צוא רבי יהושע מיט רבי יהודה (קבלנו עדותכם) מיר האבען אן גינומען אייערע עדות. מיר גלייבין אייך אז איר האט אזוי גיהערט פון אייער רבי (אבל מה נעשה) אבער וואס זאלין מיר טאהן (שגזר רבן יוחנן בן זכאי שלא להושיב בתי דינין על כך) רבן יוחנן בן זכאי האט גגזר גיוועזן מען זאל ניט זעצין בית דין מתיר צוא זיין אלמנת עיסה זיא זאל גינומען ווערין צו אכהן (הכהנים שומעים לכם לרחק) אויב איר וועט זאגין אויף אאשה זיא טאר ניט גינומען ווערין צוא אכהן. וועלין אייך דיא כהנים פאלגין אונ וועלין זיא דער ווייטערין (אבל לא לקרב) אבער אז איר וועט זאגין אויף אאשה זיא איז כשר גינומען צו ווערין צו אכהן. וועלין אייך דיא כהנים ניט פאלגין. אונ וועלין איר ניט מקרב זיין: ד (העיד רבי יוסי בן יועזר איש צרידה) רבי יוסי בן יועזר איש צרידה הט עדות גיזאגט (על איל קמצא דכן) דר איישעריק וואס הייסט איל מעג מען אים עסין (ועל משקה בית מטבחיא דאינון דכיין) נאך האט רבי יוסי גיזאגט די משקה וואסער אונ בלוט וואס איז דא אין שעכט הויז פון די עזרה. זענען ריין. זיי ווערין ניט טמא (ועיין בהרע"ב) (ודיקרב במיתא מסתאב) נאך האט רבי יוסי גיזאגט אויב אמת ליגט אין גאס אונ איינער האט אים גיוויס אנגערירט. איז ער טמא. אבער אז עס איז אספק. מען ווייס ניט צוא ער האט אים אנגערירט צוא ניין. איז ער טהור (וקרו ליה יוסי שריא) האט מען אים גירופין רבי יוסי וואס איז מתיר. ווייל ער האט מתיר גיוועזן דרייא זאכין וואס מען האט גימיינט אז זייא זענען אסור: ה (העיד רבי עקיבא משום נחמיה איש בית דלי) רבי עקיבא האט עדות גיזאגט אז נחמיה

על פי עד אחד. העיד רבי יהושע על עצמות שנמצאו בדיר העצים אמרו חכמים מלקט עצם עצם והכל טהור: ו א"ר אליעזר שמעתי כשהיו בונים בהיכל עושים קלעים להיכל. וקלעים לעזרות. אלא שבהיכל בונים מבחוץ ובעזרה בונים מבפנים. אמר רבי יהושע שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית. ואוכלים קדשי קדשים אף ע"פ שאין קלעים. קדשים קלים ומעשר שני אע"פ שאין חומה. שקדושה ראשונ' קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא: ז א"ר יהושע מקובל אני מרבן

שהלך בעלה למדינת הים ובא עד א' ואמר מת. משיאים את אשתו על פיו: בדיר העצים. לשכה שהיו אוצרים בה עצי המערכה. והיא היתה במקצוע מזרחית צפונית של עזרת נשים ומצאו שם עצמות של מתים ואמרו חכמים מלקט עצם עצם. והכל טהור. ולא חיישינן שמא נטמאו בהם אדם וכלים. משום דעזרת נשים דין רה"ר יש לה. והוי ספק טומאה ברשות הרבים דספקו טהור. ובמסכת זבחים פרק בתרא (דף קיג) מייתי גמרא שהלכו לגזור טומאה על כל ירושלים בשביל אותן עצמות שנמצאו בדיר העצים. אלא שאמר להם ר' יהושע לא בושה וכלימה היא לנו שנגזור טומאה על עיר אבותינו: ו שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית. לפי שקדושה ראשונה שקדש שלמה את הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא. וכן קדושת ירושלים קדשה לעולם אבל קדושת שאר ארץ ישראל לא קדשה בכבוש ראשון אלא לשעתה עד שחזרו עולי בבל וקדשוה קדושה שניה. ואותה קדושה קדשה לעתיד לבא: ז הלמ"מ. שהראה לו הקב"ה למשה

פון בית דלי האט אים גיזאגט (שמשיאים האשה על פי עד אחד) אויב איינער איז אוועק אין אוויטע מדינה. אונ איין עדות זאגט אז ער איז גישטארבן. מעג זיין ווייב גיווען אמאן (העיד רבי יהושע) רבי יהושע האט עדות גיזאגט (על עצמות שנמצאו בדיר העצים שהם טמאים) מען האט אמאהל גיפונען ביינער אין דער עזרה אין דעם שפייכלער וואס דארט ליגט דיא האלץ צום מזבח. אונ מען האט גיוואסט אז דיא ביינער זענען טמא. זייא זענען פון אמת (אמרו חכמים) האבן דיא חכמים גיזאגט (מלקט עצם עצם והכל טהור) מען זאל צוא זאמען קלויבן אלע ביינער. אונ אלץ וואס אין דיא עזרה איז דא. מענטשין אונ כלים זענען טהור: ו (אמר רבי אליעזר) רבי אליעזר האט גיזאגט (שמעתי כשהיו בונין בהיכל עושין קלעים להיכל) איך האב גיהערט אז מען האט גיבאהט אין היכל האט מען פר האנגען דיא ווענט פון היכל (וקלעים לעזרות) אונ מען האט פר האנגען דיא ווענט פון דיא עזרות (אלא שבהיכל בונין מבחוץ) נאר דיא ווענט פון היכל האט מען גיבאהט אויסווייניג פון דיא פאר האנגען (ובעזרות בונים מבפנים) אונ דיא ווענט פון דיא עזרות האט מען גיבאהט אינווייניג פון דיא פאר האנגען (אמר רבי יהושע) רבי יהושע האט גיזאגט (שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית) איך האב גיהערט מען מעג מקריב זיין קרבנות אויף דעם ארט פון בית המקדש אפילו עס איז ניטא קיין בית המקדש (ואוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים) אונ מען מעג עסין קדשי קדשים (חטאות אונ אשמות) אין דער עזרה אפילו עס איז ניטא קיין מאהער ארום דיא עזרה (קדשים קלים ומעשר שני אף על פי שאין חומה) אונ מען מעג עסין גרינגע קדשים שלמים אונ תודות אונ מעשר פון בהמות אונ קרבן פסח) אונ מעשר שני אין ירושלים אפילו עס איז ניטא קיין מאהער ארום ירושלים שקדושה ראשונה) ווארום דיא ערשטע הייליגקייט וואס שלמה המלך האט גיהייליגט דיא אלע ערטער (קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא) האט דאס גיהייליגט צוא דער צייט וואס דער בית המקדש איז גישטאנען. אונ אויף ווייטער ביז אייביג: ז (אמר רבי יהשע

בימי דוד ודורשיו והראשו שאין אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב. לברר ספק משפחות המטומעות. מי נטמע. ומי לא נטמע. אלא יוחסו והם כשרים לעתיד לבא דהלכה היא משפחה שנטמעה נטמעה: אלא לרחק המקורבין בזרוע. שהכל מחזיקים אותן בפסולים. אלא שנתקרבו בזרוע אבל משפחה שנטמעה מאחר שלא נודע פסולה יתיחסו בכשרותה: בית צריפה. כך שם המשפחה: ורחקה. הפליג עליהן שהן פסולין. בן ציון. איש אלמא הוה ובעל זרוע ועוד

יוחנן בן זכאי ששמע מרבו. ורבו מרבו. הלכה לממ"ס. שאין אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב אלא לרחק המקורבין בזרוע. ולקרב המרוחקין בזרוע. משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן ורחקה בן ציון בזרוע. ועוד אחרת היתה שם. וקרבה בן ציון בזרוע. כגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר. לרחק ולקרב. רבי יהודה אומר לקרב. אבל לא לרחק. רבי שמעון אומר להשוות המחלוקת.

משפחה אחרת היתה שם. שהיתה פסולה: וקרבה בן ציון בזרוע. והכריז עליהן שהן כשרים להתחתן בהם. ואם התגא על כבוד הבריות ולא הזכיר שם המשפחה הפסולה שקרבה בן ציון בזרוע. כמו שהזכיר שם המשפחה הכשרה. ללמדך כמה צריך אדם ליזהר שלא לספר בגנות חברו. ולהיות כוסה קלון. אם כך בפסולים כ"ש בכשרים: כגון אלו. שכשרותן ופסולתן ידוע. אלא שנתרחקו בזרוע ונתקרבו בזרוע: לקרב אבל לא לרחק. המשפחה הכשרה שנתרחקה בזרוע הוא מקרב

רבי יהושע האט געזאגט (מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי) איך האב פארנומען (געהערט) פון רבן יוחנן בן זכאי (ששמע מרבו) אונ רבן יוחנן האט געהערט פון זיין רבי (ורבו מרבו) אונ זיין רבי האט געהערט פון זיין רבי (הלכה למשה מסיני) אז עס איז אזוי געזאגט געווארן צוא משה רבינו פון בארג סיני (שאין אליהו בא לטמא ולטהר) אז אליהו הנביא וועט ניט קומען מטמא צוא זיין דיא ממזרים אונ די גבעונים וואס זענען אריין געמישט אין דיא משפחה. צוא ווייזן ווער זייא זענען. דורך דעם זאל טהור ווערן דיא גאנצע משפחה (לרחק ולקרב) אונ ער וועט ניט דער ווייטערן דיא פסולה מענטשין וואס זענען אריין געמישט אין דיא משפחה. ער זאל דער נענטערן דורך דעם דיא גאנצע משפחה (אלא לרחק המקורבין בזרוע) ער וועט נאר קומען דער ווייטערן דיא פסולה מענטשין וואס מען ווייס אז זייא זענען פסול. נאר ווייל מען האט מורא געהאט פאר זייא האט מען זייא גימוזט דער נענטערן (ולקרב המרוחקין בזרוע) אונ ער וועט נאנט מאכין דיא מענטשין וואס מען ווייס אז זייא זענען כשר. אונ מען האט זייא דער ווייטערט מיט שטארקייט (עת"י (משפחת בית צריפה היתה בעבר הירדן) אויף דער זייט ירדן איז געווען א משפחה. מען האט איר גירופין בית צריפה אונ זייא זענען געווען כשרה מענטשין (ורחקה בן ציון בזרוע) האט בן ציון זייא דער ווייטערט מיט שטארקייט. אונ ער האט אויס גירופין אויף זייא אז זייא זענען פסול (ועוד אחרת היתה שם) אונ נאך א משפחה איז דארט געווען וואס זייא זענען געווען פסול (וקרבה בן ציון בזרוע) אונ בן ציון האט זייא מיט שטארקייט נאנט גימאכט אונ האט אויס גירופין אויף זייא אז זייא זענען כשר (כגון אלו) אזעלכע משפחות (אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב) וועט אליהו הנביא קומען אונ וועט זאגין וועלכע משפחה איז טמא אונ וועלכע איז טהור. אונ וועלכע מען דארף דער ווייטערין. אונ וועלכע מען דארף דער נענטערין. רבי יהודה זאגט (לקרב אבל לא לרחק) ער וועט נאר קומען דער נענטערין דיא וואס זענען דער ווייטערט געווארין. אבער דיא וואס זענען איין מאהל דער נענטערט געווארין וועט ער ניט דער ווייטערין. רבי שמעון זאגט (להשוות המחלוקות) אליהו הנביא וועט

אבל אינו מרחק אותה שנתקרבה בזרוע: שנאמר והשיב לב אבות על בנים. שעתיד לומר ברוח הקודש זה מבני בניו של זה. ולדברי ר"ש אבות אלו החכמים. ובנים אלו התלמידים. שיהיה לב כלן שוה. ולא יפול ביניהן מחלוקת:

וחכמים אומרים לא לרחק. ולא לקרב. אלא לעשות שלום בעולם. שנאמר (מלאכי ג) הנני שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם:

סליק מסכת עדיות

עבודת כוכבים פרק א

לפני אידיהן של עו"ג שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמהן. להשאילן. ולשאול מהן. להלוותן וללוות מהן. לפורען. ולפרוע מהן. ר' יהודה אומר נפרעין מהן מפני שהוא מיצר לו. אמרו לו אע"פ שמיצר הוא

לפני אידיהן של עו"ג. שם כנוי לחגיהם ולמועדיהם: לשאת ולתת. למכור ולקנות משום דאזלי ומודו לע"ג ביום אידם: להשאילן. בהמה וכלים. מידי דהדרא בעינא: להלוותם. מעות. דלא הדרי בעין. דמלוה להוצאה נתנה: לפורען. כשהן נפרעים אזלי ומודו לע"ג ביום אידם: מפני שהוא מיצר. על מעותיו שאינם חוזרים לו. ולא אזיל ומודה: שמח הוא לאחר זמן. למחר ביום אידו ואזיל ומודה. ואין הלכה כר"י. ודוקא במלוה בשטר אסור לפרוע מהם. אבל

פאר גלייכין דיא קריג וואס צווישען דיא חכמים (והחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (לא לרחק ולא לקרב) ער וועט ניט דער ווייטערין אונ ניט דער גענטערין (אלא לעשות שלום בעולם) נאר ער וועט מאכין שלום אויף דיא וועלט צווישן דיא מענטשין (שנאמר) אזוי וויא עס שטייט אין פסוק (הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא) גאט זאגט איך וועל שיקען צוא אייך אליהו הנביא (ונאמר) נאך זאגט דער פסוק (והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם) אליהו הנביא וועט אומקערין דיא הארץ פון דיא פאטערס צוא דיא קינדער אונ דיא הארץ פון דיא קינדער צוא דיא פאטערס:

פרק א **א** (לפני אידיהן של עכו"ם שלשה ימים) דרייא טעג פאר דעם יום טוב פון דיא עובדי כוכבים (אסור לשאת ולתת עמהם) טאר מען ניט האנדלען מיט זייא. ניט קויפין פון זייא אונ ניט פאר קויפין צוא זייא (להשאילן ולשאול מהן) מען טאר ניט פאר בארגין צוא זייא אונ ניט בארגין פון זייא (שאלה הייסט אז מען גיט צוריק דיא זעלביגע זאך וואס מען האט גיבארגט. אזוי וויא א בהמה אדער כלים) (להלותן וללוות מהן) מען טאר ניט פארבארגין צוא זייא אונ ניט בארגין פון זייא (הלואה הייסט אז מען בארגט געלט) (לפורען ולהפרע מהן) מען טאר ניט בצאהלין א חוב צוא זייא אונ מען טאר ניט אפ נעמען א חוב פון זייא. אין דיא דרייא טעג וואס פאר יום טוב. ווייל פון דיא אלע זאכין האט דער עובד כוכבים א טובה וועט ער לויבין אונ דאנקען זיין עבודת גלולים אום יום טוב פאר דיא טובה. רבי יהודה זאגט (נפרעין מהן) מען מעג אפ נעמען א חוב פון דעם עובד כוכבים אין דיא דרייא טעג פאר זיין יום טוב (מפני שהוא מיצר לו) ווייל דער עו"ד כוכבים האט צער וואס ער האט אוועק גיגעבין זיין געלט (אמרו לו) האבין דיא חכמים גיזאגט צוא רבי יהודה (אף על פי שמיצר הוא עכשיו) אפילו דער עובד כוכבים האט צער ווען

עכשיו. שמח הוא לאחר זמן: ב רבי ישמעאל אומר שלשה ימים לפניהם ושלשה ימים לאחריהם אסור. וחכמים אומרים לפני אידיהן אסור. לאחר אידיהן מותר: ג ואלו אידיהן של עו"ג. קלנדא. וסטרנורא. וקרטיסים. ויום גנוסיא של מלכים. ויום הלידה. ויום המיתה. דברי ר"מ. וחכ"א כל מיתה שיש בה שרפה. יש בה ע"ג. ושאין בה שרפה. אין בה ע"ג. [אבל]

יום

אבל במלוה על פה שרי. מפני שהוא כמציל שנפלה הקופה. ורואה יום שמאריך והולך מידה: ב לאחר אידיהן מותר. וכן הלכה. אמר מנהגו של עולם הוא ועמד ועשה ח' ובגולה שאין אנו יכולים להעמיד עצמנו ימים טובים. לשנה אחרת. עשאן אלו ואלו מליסה וליתן עמהם שעיקר פרנסתנו מהם. ימים טובים. הוא קבעם לשמים. והם ועוד משום יראה איבה אסור אלא יום אידם בלבד. והאידנא נהוג עלמא היתר אפי' בכל יום אידם משום דקים להו לרבנן בגווייהו דלא אזלי ומודו דכל הני דאתסרי בזו המסכת מיירי בעו"ג וע"ג ממש: ג קלנדא שמנה ימים אחר תקופת טבת: סטרנורא. ח' קבעום לע"ג: קרטסים. יום תפסה בו מלכות וקבעום יום איד: גינוסיא. יום שמעמידין בו מלך: יום הלידה. יום שנולד בו מלך: שרפה. ששרפו עליו כל תשמישו כדרך ששורפין על המלכים: יש בה ע"ג. כלומר אותו היום יש לשם איד לע"ג. וכן משנה ימים קודם התקופה. לפי שראה אדם הראשון לשנה כל ימי בנו. וכל הקך דהשביק יום שהיה מתמעט והולך. אמר אוי לי עד שמא חשיכי להו ואסורים ג' ימים שמא בשביל שסרחתי חוזר העולם לתהו ובהו לפניכם: אבל יום תגלחת זקנו. שאינו זמן עמד וישב ח' ימים בתענית [ובתפלה]. כיון הקבוע לרבים. אלא כל אחד כשמגלח עושה

ער צאהלט דעם חוב (שָׂמֵחַ הוּא לְאַחַר זְמַן) אָבֶער דֶער נָאךְ הָאט ער אַשְׂמְחָה ער אִיז פְּטוּר גִיוָוארִין פוּן אִהו. ווֶעט ער דַאנְקְען דִיא עֲבוֹדַת גִלוּלִים אוּם יוֹם טוֹב: ב רַבִּי יִשְׁמָעֵאל זָאגְט (שְׁלשָׁה יָמִים לִפְנֵיהֶם וּשְׁלשָׁה יָמִים לְאַחֲרֵיהֶם אָסוּר) דִיא אַלֶע זַאכִין פוּן דִיא עֶרְשְׁטֶע מִשְׁנָה אִיז אָסוּר דְרַייא טֶעג פַאר זֵייעֶר יוֹם טוֹב אוּנ דְרַייא טֶעג נָאךְ זֵייעֶר יוֹם טוֹב (וַחֲכָמִים אוֹמְרִים) אוּנ דִיא חֲכָמִים זָאגִין (לִפְנֵי אֵידֵיהֶן אָסוּר) פַאר זֵייעֶר יוֹם טוֹב טָאר מֶען נִיט (לְאַחַר אֵידֵיהֶן מוּתָּר) נָאךְ זֵייעֶר יוֹם טוֹב מֶעג מֶען: ג (וְאֵלוּ אֵידֵיהֶן שֶׁל עֲבוֹדַת גִלוּלִים) דָאס זֶענֶען דִיא יָמִים טוֹבִים פוּן דִיא גֶעצִין דִינֶער (קַלֶנְדָא) דֶער יוֹם טוֹב קַלֶנְדָא אִיז אַכְט טָאג נָאךְ דִיא תְּקוּפָה פוּן טֵבֵת (סַטַרְנוּרָא) דֶער יוֹם טוֹב סְטַרְנוּרָא אִיז אַכְט טָאג פַאר דִיא תְּקוּפָה פוּן טֵבֵת (וְקַרְטִיסִים) דֶער יוֹם טוֹב וָואס מֶען הָאט גִימַאכְט דֶעם טָאג וָואס דִיא אַלְטֶע אוּמוֹת הָאבִּין אָנְגִינוּמֶען דִיא מְלוּכָה פוּן רוֹים ועת"ו (וְיוֹם גְנוּסְיָא שֶׁל מְלָכִים) דֶער טָאג וָואס דֶער מֶלֶךְ אִיז אַין אִים גִיוָוארִין אַמֶלֶךְ (וְיוֹם הַלֵּידָה) דֶער טָאג וָואס דֶער מֶלֶךְ אִיז אַין אִים גִיבָּאהרִין גִיוָוארִין (וְיוֹם הַמִּיתָה) דֶער טָאג וָואס דֶער מֶלֶךְ אִיז אַין אִים גִישְׁטָארְבִּין (דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר) אַזוֹי זָאגְט רַבִּי מֵאִיר. וָוארוּם אִין דִיא אַלֶע טֶעג פְלֶעגִין זִיךְ דִיא אוּמוֹת פֶערזַאמְלֶען צוּא זֵייעֶר עֲבוֹדַת גִלוּלִים (וַחֲכָמִים אוֹמְרִים) אוּנ דִיא חֲכָמִים זָאגִין (כָּל מִיתָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׂרֵפָה יֵשׁ בָּהּ עֲבוֹדַת אֱלִילִים) אוֹיבּ מֶען הָאט פַארְבְּרֶענְט דִיא קְלֵיידֶער פוּן דֶעם מֶלֶךְ ווֶען ער אִיז גִישְׁטָארְבִּין. אִיז ער גִיוֶוען אַגְרוֹיסֶער מֶלֶךְ. אִיז אַלֶע יָאהְר אִין דֶעם טָאג אַיוֹם טוֹב צוּא דִינֶען דִיא עֲבוֹדַת גִלוּלִים (וְשֶׁאֵין בָּהּ שְׂרֵפָה) אוּנ אוֹיבּ מֶען הָאט נִיט פַארְבְּרֶענְט דִיא קְלֵיידֶער פוּן דֶעם מֶלֶךְ ווֶען ער אִיז גִישְׁטָארְבִּין. אִיז ער גִיוֶוען אַקְלֵיינֶער מֶלֶךְ (אֵין בָּהּ עֲבוֹדַת גִלוּלִים) אִיז דֶער טָאג פוּן זַיין שְׁטַארְבִּין נִיט קַיין יוֹם טוֹב מֶען זָאל דִינֶען דֶעם טָאג צוּ דִי עֲבוֹדַת גִלוּלִים. אוּנ דִיא אַלֶע יָמִים טוֹבִים טָאר מֶען נִיט

האנדלען